

BIBLIOTECA
COMUNALE
DI TRENTO

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI
DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia

FONDAZIONE
CARITRO
CASSA DI RISPARMIO DI TRENTO E ROVERETO

TRENTO (PRINCIPATO VESCOVILE), *Tridentini praesulis et principis apologetica defensio. Sacrae cesareae maiestatis Ferdinandi II. imperiali aulico consilio exhibita, qua expostulationes, per Tridentinae urbis consules propositae, iure & rationibus uberime eliduntur & confutantur*, Trento, Santo Zanetti, 1636.

Esemplare digitalizzato:

Trento, Biblioteca comunale, T I b 61

LINK: <https://bdt.bibcom.trento.it/145>

[BDT – BIBLIOTECA DIGITALE TRENTINA](#)

progetto STABAT – *Stampe antiche Biblioteca comunale di Trento*

COMUNE DI TRENTO

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* è un progetto concluso, cofinanziato dalla Fondazione Caritro (“Bando Archivi 2014”), dalla Biblioteca comunale di Trento e dal Dipartimento di Lettere e Filosofia dell’Università di Trento; gli altri partner del progetto sono la Soprintendenza per i beni storico-artistici, librari e archivistici della Provincia Autonoma di Trento e l’University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All’interno di Stabat sono state digitalizzate e descritte tutte le edizioni stampate in Trentino nei secoli XV-XVII che si conservano presso la Biblioteca e l’Archivio storico del Comune di Trento. Ogni digitalizzazione è accompagnata da una descrizione della stampa; tutto il materiale è liberamente consultabile sulla *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

In questo file le immagini hanno avuto in trattamento OCR e pertanto si possono fare ricerche testuali; le immagini presenti sul sito, dove si può trovare una descrizione completa dell’edizione, hanno invece una qualità maggiore.

Le immagini presenti nella *Biblioteca Digitale Trentina* sono rilasciate con licenza di Pubblico dominio, il presente PDF è distribuito con licenza Creative Commons Attribuzione – Non commerciale – Non opere derivate 3.0.

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* is a project that was successfully concluded thanks to the support of a group of partners, namely the Caritro Foundation (“Bando Archivi 2014”), Trent Civic Library, the Department of Humanities of the University of Trento, as well as the Superintendence for Architectural, Landscape, Historical, Artistic and Ethno-anthropological Heritage for the Province of Trento and the University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All the editions belonging to the Library and the Civic Historical Archive that were printed in Trentino during the XV-XVII centuries have been digitised and described. As a result, each digital copy is accompanied by a record with specific data regarding the printed book, and is freely available to be consulted on *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

The images belonging to this file are OCR-converted, hence the text of this edition can be electronically searched. The images available on the website, on the contrary, have a higher resolution and are accompanied by a complete description of the edition.

The images available on the *Biblioteca Digitale Trentina* are public domain files; this PDF is available under the Creative Commons Attribution – Non-commercial – No Derivative Works 3.0 License.

T. 1. b. 57.

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

T
I
b
61

K 206010

b 205996

T
I
B
61

2011

TRIDENTINI PRÆSVLIS ET PRINCIPIS
Apologetica defensio.
SACRÆ CÆSARÆ MAIESTATIS
FERDINANDI II.
IMPERIALI AVLICO
CONSILIO EXHIBITA.

Qua expostulationes, per Tridentinæ Urbis Con-
sules propositæ, iure & rationibus vberime
eliduntur & confutantur.

*Facilioris lectionis gratia, & ad habenda plura
exempla impressa.*

TRIDENTI,

Ex Typographia Episcopali, Sancti Zanetti.

Consensu Superiorum. M DC XXXVI.

Antonij Sedovici Paricella.

FERDINANDI II

IMPERIALI AVILICO
CONSILIO EXHIBITA

Quae expositio habetur per Tridentinum Vbi Con-
gregatio, inter de rationibus vbi
claudunt & continentur.

Expositio in hunc modum, et ad hunc finem
composita est.

TRIDENTI

Episcopus Episcopus, Sancti Nominis

et de re

Episcopus Episcopus, Sancti Nominis

Allem, Augustissime; & Clementissime Cæsar, cum Ciuitate, & Ciuibus meis, beneuolentia, & officijs, quam iurgijs forensibus, & legalibus syllogismis certare: Verum quia quæ confecto grauaminum titulo nuper in scriptis Tridentini Consules proposuerunt, palàm faciunt, proponentium Consilia eo collimare, vt quam ab Imperialis pietatis munificentia Iurisdictionem cum Regalibus Ecclesia mea accepit, mihi ereptam ad popularem administrationem redigant, & sub Consularem dominatum transferant, ne quam sartam, tectamq; posteris meis conseruare teneor, mea incuria amissam cum aeterno nominis mei dedecore vnquam exprobrare queant, proposita exaduerso iudiciali consultatione reprobanda, & refellenda assumpsi, vt quos ratio flectere haftenq; non potuit, iudicio, & Cæsareæ Maiestatis Vestræ suprema autoritate domentur.

Aduersantium cauillationes in tot capita protractæ vix concisa dissertatione enodari poterant. Cæsareæ Clementiæ erit quæstionis prolixitudinem negotij indoldare, & Iura à Sacro Romano Imperio in Tridentinam Ecclesiam profecta tuenti benignissimas, vt solet, aures arrigere.

Veritati inquirendæ eximium lumen affusura videntur, quæ præludij loco præmitto.

1. Quòd omnem Iurisdictionem, &

1. L. 1. §. Nouissimè ff. de orig. iur. l. 1. ff. de constitut. Princip. Bart. in l. Imperium ff. de iurisdict. omni. iudic. l. 6. in l. 1. numer. 24. ff. de Officio eius cui mand. est iurisdict. Bald. in tract. de pace Constantiæ nu. 21. & 23. Petr. Anton. de Petra in tractatu de potestat. Principis Cap. 12. numer. 126. & Alfonso Modius in §. Magistratū sem Prætorum edita Dubitat. 3. num. 7. Inst. de iur. nat. gent. & ciuil.

2. DD. in l. More maiorem & l. seq. ff. de iurisd. om. iud. & in l. Priuatorum C. eodem, Alex. conf. 24. num. 2. & 3. vol. 1. Marant. de ord. iudic. par. 4. dist. quinta num. 3. & Causale. de brachio regio par. 2. sub numer. 249. cum alijs quos munifica manu recenset Tobias Paurmeister de iurisdic. Imp. Rom. lib. 2. cap. 4. num. 22.

3. Post Innocent. Alex. in l. 1. sub num. 35. ff. de iurisdic. Om. iud. conf. 15. nu. 13. & 14. & conf. 24. num. 2. & 3. vol. 1. pulchre Natta conf. 636. num. 37. 38. & 39. parte tertia & Alfons. Modit. in §. Plebiscitum Dubitat. 46. num. 1. & 2. Inst. de iure nat. gent. & Ciuil.

4. Chassenus conf. 18. num. 22. cum alijs longa serie recensitis per Virill. in annotat. ad Afflic. decis. 267. num. 2. & 6. Anton. Gabriel commun. conclus. lib. 1. tit. de præsump. Conclus. 9. num. 1. Mascard. de probat. Conclus. 513. nu. 2. vol. 1. Socin. conf. 127. num. 3. vol. 1. & lun. conf. 146. sub num. 20. par. 1. Ruin. conf. 22. num. 7. vol. 1. Conar. præf. quart. cap. 17. sub. nu. 6. vers. Primum vbi de iuribus, Ant. Faber desin. 17. nu. 1. & 3. lib. 3. C. de iurisd. om. iudic. Colleg. Pastoria. conf. 2. num. 14. & Octius. Zebulus conf. 3. num. 1. 2. 3. & 11. inter conf. Peregrin. lib. 1. Ludovic. Gilhaufem in sua Arbore iudiciaria cap. 1. par. 1. §. 1. num. 124. & Andr. Knichen de iure territorij cap. 3. num. 105. 106. 149. & 150. necnon cap. 4. num. 336 & 357.

5. l. More maiorem ff. de iurisd. om. iud. & l. Priuatorum C. eodem siquid Magistratus a Principe inferiores nullam iurisdictionem habent, nisi vel a lege municipali, vel ab ipso Principe, pro qualitate muneris limitatam, & quidem subordinatam dumtaxat & secundariam Dec. in l. 1. in fine ff. de iurisd. om. iud. cum ceteris vberime conceptis per Peregrin. ad Rubric. de officio iud. ordin. num. 12. & 14. Lud. Roman. conf. 501. sub num. 9. vbi expressim inquit priores, quibus hodie Ciuitates vtuntur, nequaquam auctoritate antiquis Decurionibus & Equipollere, cū neoterici sue nostri temporis illam a municipalibus functionibus limitatam habeant, quam eis transgredi non licet, Bald. in Auth. Statumus sub nu. 4. C. de Episc. & Cler. Dec. conf. 1. ante nu. 1. & conf. 72. Viso puncto sub nu. 1.

omne Imperium, quæ dum Romani rerum potiebantur, penes Populum Romanum erant, idem Populus in Imperatorem omnimodè transtulit. 1.

2. Quòd propterea sicut aqua à mari fluit, & ad mare refluit, ita nulla hodie datur iurisdicção, quæ ab Imperatore non profluat immediatè, vel mediatè, & ad Imperatorem non refluat. 2.

3. Quòd successiue iurisdicção non est penes Populos Ciuitatum, quantumuis haberent ius eligendi vnum vel alterum Magistratum, sed penes Donatarios Imperatoris residet, seu illos Superiores, quibus ab Imperatore fuit concessa. 3.

4. Quòd cum nemini Tridentinæ Ciuitatis iurisdictionem cum Regalibus Imperatores contulerint, nisi vni Tridentino Episcopo, Tridentinus Episcopus solus, & nemo præterea Imperiali Regalium & iurisdictionalium concessione & Inuestitura munitus sit, mihi soli quoq; Tridentinus Præful in Tridentinam Ciuitatem & Ditionem, Imperium & iurisdictionem, quoad vixero, iure vendico, quippe qui solus quoad Regalia & iurisdictionalia intra fines Tridentini Territorij in quibus cumq; causis intentionem fundatam habeo, ita vt quicumq; mecum in hac materia congregari voluerit, vehemenssimè resistentes & oblucentes iuris Communis præsumptiones experturus sit. 4.

5. Et vltimo Quòd proinde nec Ciuitati, nec cuiquam alteri intra Tridentinæ Urbis limites meo iniussu licet iurisdictionalia tractare, nisi in casibus à iure Municipalibus in libro de Syndicis expressim syndicorum vel Consulari respectiue cognitioni permittis, & in ijs quidem eatenus tantum quatenus Statuta permittunt, & nõ vltra. 5.

Quæ

III.

Alex. Respondens in fortioribus terminis tradensque denique hodie vllam iurisdictionem habere, nisi quatenus per patriæ constitutiones tribuitur, de analogis Cap. 11. num. 128. & 119. Alfiol. Modinus in §. Præteram edicta Dabir, 14. num. 1. facti de iure nat. gent. & civil. Stefan. Gratian. omnino legendus discept. forens. cap. 196. num. 17. & 18. tom. 1. & profuse Tutch. in littera D. conclus. 127. sub num. 3. tom. 1. in littera I. Conclus. 81. num. 1. tom. 4. & in littera D. Conclus. 87. tom. 5. necnon Vantius in titulo de nullis. ex defec. iurisd. ord. num. 40. Quibus add. Pe. egrinde iure Fisci lib. 1. tit. 1. nu. 11. & T. biam. Paurmeit. de iurisd. Imp. Rom. lib. 1. cap. vlt. num. 64.

6. Menoch. de reün. posset. remed. 1. nu. 590. & id. Bellem. decil. 445. Contard. in l. vnica §. 3. limitat. 1. num. 21. C. si de mo. n. posset fuerit appellat. Alex. conf. 14. nu. 1. & 3. vol. 5. Marani. de ordina. iudic. 4. par. distinc. 5. num. 3. Caualecan. de brach. regio par. 1. sub num. 249. Natta conf. 636. num. 1. 6. par. 1. Oltan. Zabolus inter conf. Peregre. conf. 3. num. 1. & 16. lib. 1. Andre. Katchen. de iure territorij cap. 1. num. 145. & cap. 3. numer. 1 to. 111. & 112. & Card. Tutch. in littera T. Conclus. 310. num. 12. tom. 8.

7. Cap. Cum. personar. d. privileg. in 6. Roland. Valle con. 89. num. 35. & 36. lib. 2. & p. prius l. 2. ndus Stefanus Gratianus discept. forens. cap. 441. num. 14. 15. & 16. tom. 3.

8. Natta conf. 112. num. 4. & 5. & Antonin. Thesaur. decil. 164. num. 2.

Quæ adeo vera sunt, vt nec Ciuitas neq; Contules asserentes se intra dictos limites esse in possessione vel quasi iurisdictionalia exercendi, audiendi sint, nisi titulum probent, quippe sine quo iurisdictione & Regalia possideri non possunt 6. & interim lite super tali probatione coram hoc Sacro tribunali pendente, à quocunq; actu iurisdictionali in casibus controuerlis gerendo omnino abstinere debeant, etiamsi antehac possedissent, (quod omnino negatur) quando etiam, donec lis in petitorio definita fuerit, eisdem in quacunque pretenſa iurisdictionis quasi possessione turbare, & ab exercitio iurisdictionali violentere expellere mihi fas est, ob apertam iuris resistentiam, quæ quoscuq; eorum actus iurisdictionales inficit & corrumpit 7.

Hiscæ præcognitis, ad singulas hypothesés descendendo, illam Nandinarum amplector, in quibus iure municipali sub Cap. 136. libro primo in ciu. l. indictis, sicuti mox allegata lex statutaria nullam prorsus Consulibus Tridentinis iurisdictionem tribuit, ita nullâ quoq; sibi arrogare debent, sed soli Principi, in cuius manu Imperium illas instituendi & abrogandi ex iuris dispositione positum est 8. relinquere: Frustrâ porro conqueruntur illas ad libitum sine iustæ & veræ causæ expressione prohibitas fuisse, insensæque prætendunt deinceps prohiberi non posse, nisi causa expressâ probata & cognita: Siquidem hætenus nunquam prohibita fuerunt, nisi ad certum tempus, & ad vicinæ pestis periculum euitandum, adeoq; publicæ vilitatis ratione impellente, propter quam non solum Principi, sed cuique inferiori etiam Magistratui a iuris regulis

9. Surd. conf. 210. sub numen. 37. & 38. lib. 2. & Petra dicto potest. Princip. cap. 11. num. 3. & 5.

10. Andr. Gaill. Obfer. 38. num. 2. lib. 2.

11. Petra de potest. Princip. Capit. 32. quæst. 8. num. 17.

12. Idem Petra dicto Cap. 32. Conclus. num. 20.

recedere, & contrario edicto aduersus illas quod publicæ utilitati consentaneum fuerit, statuere licitum est 9. & cum iusta causa in Principe per modum legis vel statuti disponente aduersus Ius positium semper præsumatur 10. etiam si non fuerit expressa 11. neq; eo in casu admittatur probatio in contrarium 12. nodum in scyrpo quarunt qui expressionem & probationem causæ in Principe nundinas pro re nata inhibente exposcunt, eiusdemque authoritatem ad priuati hominis angustias redigere velle videntur. Ecquis enim non percipit, si causa prohibitionis exprimenda & probanda foret, priusquam coram competenti Tribunali probationes desuper reciperentur, opportunitatem ingruentibus pro tempore publicis necessitatibus per nundinarum inhibitionem consulendi preterlapsuram, Principisq; potestatem ea in re omnino elusoriam futuram?

In controuersia Iurisdictionali publicæ salutis tuendæ, cum compertissimum sit ex preludijs paulò antea vberimè comprobatis, Territorium Tridentinum cum sua Iurisdictione, & Regalibus ex Cæsarea concessione ad solum Episcopum spectare, certum quoque est quòd ad me solum vti Territorij Tridentini Dominum & Principem, ius terrendi, idest à Territorio suspectos summouendi pertinet 13. prout præceptis & edictis pœnalibus aliter quoque prospiciendi, ne publica Ciuitatis salus alicunde inficiatur, necnon in eam rem Magistratus & Iudices constituendi (quod inter maiora Regalia connumeratur 14.) qui in refractarios & contumaces pro meritis pœnis animaduertant, non autem ad Ciuitatem subditam, cuius

13. Sic ex l. Pupillus §. Territorium ff. de verb. sign. & ex cap. 1. Quæ sint regalia discrete concludit Ripa in tractatu de peste sub tit. de modo vbert. confer. sub num. 244.

14. Cap. vnico Quæ sint Regalia, & pulchre Henric. a Rosenthal in tra&at. feudali. cap. 5. Conclus. 3. num. 2.

ius Populus Iurisdictione carens 15. huiusmodi Iurisdictionales prouisiones pesti propellendæ necessarias, erigere non potest 16. & multo minus in eum finem absque Superioris licentia, & confirmatione Magistratus creare 17.

Et si verò vel ex antiquo vsu, vel ex statuto sub Cap. 94. in criminalibus Tridentini Consules annuatim certos officiales ad publicæ salutis curam gerendam deputare soleant, non tamen exinde infertur vllam huiusmodi Deputatis Iurisdictionem competere, nedum merum, aut mixtum Imperium, (prout in Consulari libello hallucinantur) quando illis nec lex municipalis, neq; lex communis, neque præsentia vetusta obseruantia vllam penitus Iurisdictionem tribuit, & expeditum est officiales seu Magistratus nostri temporis nullam Iurisdictionem habere, nisi quatenus à municipali constitutione, vel statuto expressim illis conferatur 18.

Lex municipalis sub allegato cap. 94. in criminalibus, quamuis per clausulam appositam. — *Et etiam exceptis alijs Officijs, quæ de Jure, & de necessitate in futurum fierent, & darentur per dictos DD. Consules.* — Urbis Tridentinæ Consulibus novos officiales pro temporum necessitate constituendi facultatem concedere videatur, tamen quia nihil vltius disponit, nullam constitutis, seu constituendis (auctoritate eiusdem statuti) Iurisdictionem tribuit, cum Statutum sit stricti Iuris, strictâ interpretationem patiat, tantum disponat quantum loquitur, & non plus, & casus omissus in eo habeatur pro omissis 19. sufficiat officij nomen in nudo ministerio verificari 20. & Regalia, in quorum & quidem maiori ordine col-

15. prout deducta in §. præludio sub nu. 3. locupletissime demonstrant.

16. Ripa in loco paulo antea citato.

17. Paul de Castro conf. 230. numer. 2. par. 2.

18. Id quod plenissime præbent iura & auctoritates relatæ sub num. 1. in §. præludio, quo lectorem remississe sufficit, ne toties repetita fustidium pariant.

19. L. Constitutionibus ff. Ad municip. & de incol. l. 1. conf. 103. sub num. 2. vol. 2. Caphal. conf. 277. numer. 16. & 17. lib. 2. Euerhard. in loco à ration leg. larga ad extr. tenf. ipsius num. 14. & 15. And. Gall. Obfer. 31. sub num. 2. lib. 2. Sord. decif. 191. num. 6. & Camill. Gallinus in tractatu de verb. signific. lib. 8. cap. 1. num. 27.

20. Dex. in Rubr. de officio eius cui mand. est iurid. num. 6.

locatur

VI.

21. Cap. vnico tit. Quæ sint Regal.

22. Bossius tit. de Regal. subnumer. 13. Roland. a Valle conf. 42. num. 8. lib. 2. Petrus de potest. Princip. cap. 22. num. 98. & Andr. Knichen de iure Testit. Cap. 1. numero 271.

23. l. fin. ff. de calumniat. l. Neque naturales C. de probat. l. Naturaliter §. Nihil commune ff. de acq. poss. cum reliquis cumulatis per Nicol. Eberhar. in loca separatis, differentiis seu diuersis.

locatur potestas constituendi Magistratum ad iustitiam expediendam 21. nunquam concessa intelligantur, nisi de illis expressa mentio facta sit 22.

Lex communis pariter Consularibus deputatis ad curam publicæ salutis nullam iurisdictionem tribuit: Licet enim c. l. 2. ff. de iurisdictione omn. iudic. cui data est iurisdictione, ea quoque concessa videantur, sine quibus iurisdictione explicari non potest, prout ipsa textus verba literaliter cantant, non tamen sequitur quod collato alicui officio censeatur simul concessa iurisdictione; tum quia ex diuersis non inducitur recta ratiocinatio, 23. Tum quia officium deputatorum Consularium ad publicam salutem solo nudo ministerio explicari potest, præsertim ubi neque in Patria, neque in circumiacentibus Regionibus pestis grassatur, ideoque illius collationi iurisdictione vti minus necessaria minimè accedit: Et licet interdum, ubi nimirum lues vel in Territorium Tridentinum, vel in finitima irrepit, ad coercendos suspectos pœnalibus præceptis, vel ad contumaces & obnitentes mulctandos & puniendos, proindeque ad publicam salutem tuendam iurisdictione opus esse videatur, tamen quia tunc ab ordine Consulari deputati suo officio satisfacere & publicæ salutis commodè prospicere possunt, à me vel meis Magistratibus iurisdictionalia remedia implorando, impetratisque vtendo, ita vt minimè necesse sit iurisdictionem in deputatis Consularibus residere, certum est quod ista eorum officio non auctetur, cum nunquam censeantur demandata ea, quæ ad negotij demandati commodiorem & faciliorem duntaxat executionem perueniunt, & sine quibus officium, siue negotium

gotium principale explicari potest, quamvis non eadem facilitate, neq; pari commoditate. 24.

Accedit quod concessio principalis, siue antecedentis, nunquam includit accessorium, neq; consequens, quantumvis sine eo stare non possit, & in illius necessariam consequentiam requiratur, quando accessorium, siue consequens non pendet ex mera voluntate disponentis. 25.

Vnde, cum Tridentinis Consulibus nulla prorsus lex, vel communis, vel municipalis, vel minimam Iurisdictionem tribuat publicæ salutis tutandæ, nullamq; sibi usurpare possint 26. nullam quoq; deputati Consulares ex Consulari deputatione sibi collatam prætere de querunt, obistente naturali Regula — *Nemo dat quod non habet* 27. — nec allegatæ ex aduerso l. 2. ff. de Iurisdic. om. Iudic. Iurisdictionis concessionem necessaria accessoria arnecti per verbum — *Videntur* — quod ex sui natura fictionem inducit. 28. fingenti locus esse potest, quandoquidem fictio non cadit circa impossibilia à Iure, vel à natura, & ubi veritas operari non possit 29. prout indubitata est quod Consules Iurisdictionem tribuere nequeunt qua ipsi carent ex axioma paulo antea sub num. 27. comprobato.

Demum neq; præter antiqua observantia Consularibus deputatis ad curam publicæ salutis ullam prorsus Iurisdictionem confert. Etsi enim alias consuetudo Iurisdictionem tribuere soleat, 30. tamen, quandoquidem in nostra facti specie non de Iure Consulari certos officiales annuatim ad publicæ salutis tutelam deputandi controversamur, sed an Consulares deputati Iurisdictionem habeant, non sufficit

24. Gl. in cap. Solet. in principio super verbo — *Superiorem* — ext. de sentent. ex com. l. b. 6. Felin. in cap. Præterea sub nu. 4. ver. Limita omnia de officio & potest. Iud. deleg. Nicol. Enerh. in loco a concess. antec. ad concess. consequ. sub num. 3. ubi inquit ab opinione Glo. non esse recedendum, & Tusch. in littera A Conclus. 77. num. 1. tom. primo Vbi eleg. animaduertit tunc demum ex l. 2. ff. de iuros. om. Iud. principali concessio adhaerere accessorium, quando venit in necessariam consequentiam, & illud sine isto consistere non potest.

25. Aegid. de Bellemer. conf. 30. colum. 2. num. 4. quem refert & sequitur Card. Tusch. in littera C. conclus. 757. num. 77. tom. 1.

26. Ad tradita per Guid. Papæ quest. 423. post num. 2. & doct. Farinac. in tit. de Crimin. l. 2. de Maestatis quest. 114. num. 6. & 7. probantes quemcumq; Magistratum seu officialem, si excedat terminos suæ Iurisdictionis in reatum l. 2. de Maestatis incidere, & grauius puniri.

27. Capit. Quomodo de consecrat. distinc. 4. l. vnica C. Qui pro sua Iurisd. Iud. dare, & l. Nemo plus. ubi Dec. num. 1. & 2. ff. de reg. iur.

28. teste Lud. Roman. conf. 224. Ista captura, in fine, & conf. 401. num. 2. necnon Card. Tusch. in littera E conclus. 218. num. 2. tom. 3.

29. l. Qui ad certum ff. Locati & condac. l. Adoptio 16. ff. de adoption. Surd. decis. 230. numer. 5. & Card. Tusch. in littera E. Conclus. 216. num. 25. & 26. tom. 3.

30. Petra de potest. Princip. Cap. 3. quest. 4. num. 84.

VIII.

quòd longæua annorum serie illos Ciuitas Consulari ministerio deputauerit, vel constituerit, sed necesse esset quòd tales deputati per tempus legitimum à iure determinatum Iurisdictionalia exercuissent, & coniunctim reliqua interuenissent, quæ ex Iuris prescripto ad consuetudinem inducendam requiruntur, quibus deficientibus, prout hic deficiunt, nulla in casu nostro datur consuetudo, sed nuda voluntas consuetudinem constituen-
di. 31.

Quòd consuetudini præscribendæ necessaria desint, pater.

Primo Quia in nostro themate desiderantur actus Iurisdictionales per Consulares deputatos gesti per temporis immemorabilis cursum. 32.

2. Quia deficit titulus, sine quo Iurisdictionalia, utproptè ad solum Principem ex ordinarijs iuris regulis spectantia, sub humanum commercium non cadunt, 33. neq; possideri, aut præscribi possunt propter iuris resistentiam, 34. qui quidem titulus non debet esse inualidus, neq; putatius, sed verus, legitimus, concludens, & specificus. 35.

3. Quia Consulares deputati, siuè potius ipse Tridentinæ Urbis populus, si ullam Iurisdictionem in negotijs publicæ salutis exercuisset, bona fide caruisset, utpotè quæ nunquam datur in principio prescriptionis Iurisdictionalis, nisi ex iusto titulo precedente, quinimo mala fides eorum, qui primi alienam Iurisdictionem usurpant, in successores ita transit, ut nulla superueniens obliuio, illam perimat, aut extinguat, sed semper & perpetuò in eodem populo continuatur, cum semper sit eodem numero & si singuli obij-

sent,

31. Capit. fin. ubi Gl. in verbo legitime
ext. de consuetud. l. Diuturna ff. de legib.
Roth. de Cus. in cap. Cum tanto in Gl. fin.
lect. 4. num. 1. 4. 5. & 6. de consuetud. Ma-
scard. de probat. Conclus. 417. num. 17.
v. l. primo & Andr. Gail. Obier. 31. num.
1. lib. 2.

32. Hieron. de Monte in tractatu fin re-
gund. Cap. 77. num. 7. cum alijs vberimè
citatis per Stefan. Gratian. prius legem
dum disceptat. Forens. Cap. 441. num. 11.
& 12. tom. 3.

33. Ex d. d. uis & plene recensitis in p.
prælium num. 6.

34. Lucas de Penna in l. Quicumque
C. de fund. limitroph. lib. 21. Roland. 2
V. l. l. cons. 89. numer. 21. 22. & 23. lib. 2.
Bois in tit. de Principem 222. Peregr. de
iure Fisci lib. 7. tit. 3. num. 10. & 11. Anton.
Cappycus d. c. 67. num. 7. & 8. Menoch.
de reu. pot. remed. 1. numer. 190. Odoau.
Zobol. alleg. cons. 3. num. 4. 11. 12. & 90.
inter cons. Peregr. lib. 1. Andr. Kotben
de iure Territo. 1. Cap. 3. num. 2. 14. 15. 16.
17. 18. 34. & 95. Stefan. Gratian. discept.
forens. rel. to Cap. 441. à num. 1. vsque ad
5. tom. 3. & Tulch. in littera T. Conclus.
310. num. 12. tom. 8.

35. Odoau. Zobol. dicto cons. 3. num. 18.
& 19. & Stefan. Gratian. citato cap. 441.
à num. 4. vsque ad num. 11. tom. 3.

sent, qui ab initio prescriptionis in cuius agebant 36.

4. Quia nusquam liquebit deputatos Consulares circa curam publicæ salutis Iurisdictionalia exercuisse sciente, & patiente. Præsule Tridentino, cuius tamen scientia, & patientia, utpote legitimi, & ordinarii superioris, ad quem ex Cæsarea Inuestitura illa spectant, omnino in Iurisdictionalibus prescriptionibus requiruntur. 37.

5. Quia in his quæ à Principe profluunt & quæ absque expressa illius auctoritate acquiri nequeunt, prout sunt Iurisdictionalia, possessio eorum qui illa exercent, censetur precaria 38. Certi autem Iuris est quod precario possidentes nullo temporis, cursu præscribunt aduersus Dominum, cui possident 39. id quod nullam difficultatem patitur in nostra hypothese, in qua ex Tridentini Statuti dispositione sub Cap. 1. in criminali omnes Ciues & Officiales eiusdem Urbis iurant & iurare tenentur pura deuotione toto posse subiectiuè gerere vices ipsius Domini Episcopi sibi commissas absque dolo, & fraude, & sua officia fideliter exercere, adeoque Iurisdictionalia sibi demandanda Domino Episcopo exercere, siquidem vocabulum — *Vices* — pro Iurisdictione sumitur, 40. & sicut subiectonis correlatiuum est Superioritas, siuè superioris Iurisdictionis, cui subditus subiacer, ita Tridentini subditi, Ciues, Consules, & Officiales omnes ex vi relati Statuti, seu iuramenti Statutarii in Iurisdictione subiectiuè gerenda Episcopum Tridentinum representant, ex natura correlatiuæ dictionis, quæ nihil aliud est, quam duorum, vel plurium mutua, vel vtro citroq; representatio 41. pro-

36. l. Clam possidere in principio ff. de acq. poss. l. Iusto ff. Esti possessio ff. de vi cap. & viurp. Corn. conf. 22. Videtur in hac consultatione col. 4. vers. Nec ex illa prescriptione vol. 1. Socin. conf. 187. num. 26. vol. 2. Natra conf. 636. sub num. 110. par. 3. & Stefan. Gratian. discip. forens. l. pcept. cap. 421. num. 10. tom. 3. concordi ore concludentes hac ratione populum in eternum non posse Iurisdictionem aduersus Dominum præscribere.

37. Balb. in tract. de præscrip. 2. par. 1. princ. quest. 3. num. 8. Iuse And. Knichen in tract. de iure Territorij Cap. 3. num. 119 vsque ad num. 120 & alij, quos refert & sequitur Tob. Paumetit. de iurisd. Rom. Imper. lib. 1. cap. 23. num. 34.

38. Bald. in l. 2. num. 28. C. de seruic. & aqua - Menoch. conf. 307. num. 61. lib. 2. & Ludovic. Gilhaufen Arbor. Iudic. alleg. cap. 1. par. 1. num. 135.

39. l. Male agitur C. de præscrip. triginta annorum cum ceteris vberime cumulatis per Balbum in tractat. de præscrip. 4. princ. quest. 11. num. 1. & prima par. 6. & vltim. princip. quest. 1. num. 51.

40. toto titulo Ne pralati vices suas, vb. Canonizet.

41. Nicol. Euerhard. in loco à correlatus num. 1.

42. l. Quid meorbi DD. ff. de acq. vel amitt. possel.

43. Petr. de Anchar. conf. 142. num. 1. Ludou. Gilhaufen Arbor. iudicior. Cap. 1. par. 1. §. 1. nu. 51. & 52. & Andr. Knichen de iure Territorij Cap. 5. num. 97.

44. ex luculentissimis iuris locis plene adductis in 4. præliudio sub num. 4.

45. Alex. Raudens resp. 1. num. 3. 9. & 166. cum reliquis, quos protulit omnino videndus Andr. Knichen de iure Territorij cap. 5. num. 98.

46. Alex. conf. 81. sub num. 4. vol. 4. & conf. 94. num. 13. vol. 6. l. 1. in l. Titius §. Lucius sub num. 1. ff. de lib. & posth. Anton. Gabriel commun. Concluf. lib. 6. concluf. 5. nu. 19. & Malcard. de probat. Concluf. 1104. nu. 13. vol. 2. vniuersim de ceteris in notorijs scientijs præsumi cum lata culpa sit ignorare quod omnes sciunt vti probat Andr. Gail. Obier. 48. num. 16. & 17. lib. 2.

47. Ludouic. Gilhauf. alleg. §. 1. num. 127. vbi inquit quod Principis iurisdicção ad certum genus causarum non est alligata, sed ad omnes in suo Territorio exortas controuersias spectat & Andr. Knichen de iure Territorij cap. 4. num. 356. & 357. affirmans intuitu vniuersalis Territorij iure Principem fundatam habere intentionem in omni causarum genere.

48. l. Si quis fundum vbi DD. ff. de acq. possel. & Caphal. conf. 455. num. 84. lib. 4.

49. Sic ex Cap. Vigil. nri Cap. si diligenti cap. Veniens. & cap. ult. de præscript. nec non cap. Possessor de reg. iur. lib. 26. testatur Crauert. conf. 146. per totum, Caphal. conf. 415. num. 87. & 86. lib. 4. Virill. in annotat. ad Afflic. decif. 329. vii. decif. 194. num. 9. lib. 1. Couar. in cap. Possessor §. 8. num. 4. de reg. iur. in 6. & Menoch. de recup. poss. rem. 15. num. 416. & 417.

50. Crauert. commemor. conf. 146. nu. 5. Menoch. de recup. poss. rem. 15. num. 417. & Virius citat. decif. 195. num. 10.

51. Bald. in l. 2. numer. 14. C. de senit. & aqua. Natta conf. 636. num. 110. & Peregrin. de iure Fisci lib. 6. tit. 8. sub num. 9.

indeq; in Iurisdictionalibus non sibi, sed Episcopo suo possident 42, quippe quem in Principem, & Iurisdictionis Dominum, relatione illa — *subiectiue* — recognoscunt & recognoscere tenentur.

6. Et vltimò cum æquè Consulares deputati, ac ipsi Consules sciuerint & sciant, scire potuerint & debuerint Iurisdictionem non suam, neque Ciuitatis esse, sed Tridentini Episcopi, vtpotè qui vti Princeps & Sacri Romani Imperij Status Imperiali concessione inuestitus, vniuersalis Superioritatis per Cæsaream Inuestituram acquisita Iure 43. in Ciuitate & ditione Tridentina quo ad Iurisdictionalia, intentionem suam ita fundatam habet 44. vt eius generalis Iurisdictioni inibi notoria sit Iuris & de Iure, 45. cuius notitiam, & scientiam propterea omnes Ciues & Territorij Tridentini incolæ habere præsumuntur. 46. propter malam fidem, quam contraxissent, si in causis publicæ salutis, quæ ad vniuersalem Principis Iurisdictionem, vti species ad suum genus pertinent 47. alteri quam Tridentino Præsuli Iurisdictionalia exercuissent 48. eadem nec sibi, neq; Consulibus, neque Ciuitati præscribere potuissent, siquidem vera, & manifesta mala fides etiam centenariam & immemorabilem, nedum longissimam præscriptionem impedit 49. saltè ex Iuris Canonici Constitutionibus in materia bonæ & malæ fidei in vtroq; foro obseruandis 50. Vnde procul dubio hac potissimum ratione impellente, plures Iuris interpretes scriptum reliquerunt subditos, propter malam fidem, Iurisdictionis aduersus Dominum prescribendæ incapaces esse. 51.

Non est porro quòd exemplum pestifera

feræ calamitatis, quæ Urbem Tridentinam Anno 1630. acerbè afflixit, & cum eo iactata Consularis vigilantia tam specioso verborum fastu attollantur; siquidem ubi lubebit ad maturæ considerationis trutinam infaustæ illius tempestatis euentus reuocare, liquebit quoq; qui publicæ valetudinis tutandæ officio tunc præfuerunt, non aliter quam cum Episcopalis delegationis diplomate Iurisdictionalia tractasse, vnde sicuti delegatus nullam propriam Iurisdictionem habet, sed nudum exercitium illius quæ ad Delegantem spectat, § 2. ita certum est delegatos non sibi, neq; Ciuitati, neq; Consulibus, sed mihi vii deleganti Iurisdictionem exercuisse, proindeq; eorundem ministerio me in causis publicæ salutis, vti Tridentinum Præfulem & superiorem, Iurisdictionalem possessionem vel quasi retinuisse § 3. Tridentinos Consules verò ea in re partes suas, in subministranda nimirum pecunia necessaria tam oscitanter interpoluisse, vt nimio sumptus compendificiendi studio, opportuna neglexerint repagula, quibus pestifera lues ab initio facile arceri poterat, ita vt in Ciuitatem apertum habuerit ingressû, & ubi irrepsit, aliorum morborum adumbrato nomine, per insanas inficiationes occultata, & diu delitescens, plures incautos Ciues & incolas miserè interemerit. Vnde quòd ab Vrbe, inter salutarium prouisionum summam inopiam, a vicina peste extremè periclitante discesserimus, mihi, meisq; Consiliarijs non vitio, sed prudentiæ laudi potius dari debet, & cum Deum tentare dicantur qui in loco infecto habitare præsumunt § 4. vix iustam suspicionem effugiunt, qui nobis tempestiuum discessum obijciunt,

§ 2. l. 1. §. Qui mandatam ff. de officio eius cui mand. est Iurisd. & l. solet Prætor. 16. ff. de Iurisd. om. Iudic. & vtrouque iuris Interpretet.

§ 3. ex traditis in terminis per Dec. in dicto §. Qui mandatam sub numer. 3. inquentem — Verum est quod non est delegatus in quasi possessione iurisdictionis, quia videtur iurisdictione alterius, vnde in possessione cuius nominis possidetur l. Si id quod §. 1. ff. de acq. pois. & l. 3. §. Saltus ff. eodem tit.

§ 4. Rips in tract. de peste in præludio num. 8.

XII.

grauiter ferre nos ea ratione ex inhiantis pestis faucibus incolumes euasisse, eorum monitis prudenter obsequendo, qui cito & longe, à pestis periculo aufugiendum suadent

Sin verò quidpiam, quod Iurisdictionem saperet per Tridentinos Consules, aliosue quibus id Iuris non competit, in negotijs publicæ valetudinis, lue pestifera sequente actum gestumue fuisset, (quod me prorsus latet) adhuc tamen nullam exinde Iurisdictionem præscriptam Consules, aut Ciuitas prætereundere possent: Nam quemadmodum pestis est iustissima à loco infecto ab'entia causa § 5. ita aduersus Præfulem, & Superiorem, illius metu absentem, neq; inchoari, neq; currere vlla præscriptio potuisset § 6. Et si n. peste, vel alia necessitate urgente multa permittantur quæ alias illicita forent, & crimine non carerent § 7. nihilominus ea dumtaxat eatenus locum habent & permittuntur, quatenus durat necessitas & non vltra; eaq; cessante, in aliud tempus & ad alios casus detorqueri nequeunt § 8.

Ex his euidentissimè constat neq; consuetudine Consularibus deputatis, Consulibus, aut Ciuitati Tridentinæ vllam in causis publicæ salutis Iurisdictionem quæsitam fuisse: Verùm quando etiam aliquam olim præscripsissent (quod nunquam docere poterunt) cum per proxime transactos decem, quindecim, viginti, & triginta annos Iurisdictionem in commemoratis causis non alij quam delegati Episcopales, nec aliter quam ex præcedenti delegatione Episcopali exercuerint, Ciuitas, & Consules, siue etiam Consulares deputati quodcunq; præscriptionis ius amississent, cum expeditum sit priorem præscrip-

tionem

55. Ind. Rom. conf. 161. numer. 2. cum alijs eorundem citatis per Sfort. Oddum de reu. in int. 2. par. 9. quæst. 7. num. 24.

56. Cap. Primasactione 16. quæst. 1. cap. Ex transmissa de præscrip. Bart. in l. Natur. l. iter num. 2. ff. de vñcap. Ripa in tract. de peste in tit. d. priuileg. contract. num. 151. & 8. ibi de præscrip. in prima par. 6. & vlt. incip. num. 4.

57. cap. Quod non est de reg. iur. l. vñca § dñe in qua ff. de Officio Consul, & Stat. in G. asian. dñcep. forens. capit. 219. nu. 16. tom. 2. & cap. 616. num. 15. tom. 4.

58. cap. Quoniam multa § distine cum alijs cumulatis per l. itaq; in tractat. — Cessante causa cap. et effectus — par. 1. in littera D. num. 184.

XIII.

tionem etiam perfectam, posteriore contraria tolli & abrogari § 9.

Ad generalia, siue miscellanea transeundo, quæ Consulari libello annectuntur, frustra illius compillatores statuta patriæ sub cap. 94. in crim. 88. 46. § 8. 60. & alia nonnulla ex libro de syndicis excerpta in medium proferunt demonstraturi in casibus inibi prouisis Iurisdictionem syndicis quoq; & Consulibus cum mero imperio, saltem inferioris gradus competere: Siquidem id nunquam à me negatum fuit, neq; in controuersiam reuocatum, immo in mea primæua supplicatione apertissimè concessum Iurisdictionalia inferioribus exercendi eousq; iuse esse, quousque iure municipali in certis quibusdam casibus expressim permittitur, at illud contendebar & adhuc rectè contendendo, neque in casibus à Statuto Consulium seu syndicorum officio suppositis Iurisdictionem illis aliter competere, quam secundariò & subordinatè 60. neque fas esse statutariam Iurisdictionem extendere vltra casus à statuto prouisos, & limites ab eodem Iure municipali præscriptos 61.

Quando autem ex Consulari scripturæ contextu facilè colligitur nonnullarum Iuris communis constitutionum fallaci interpretatione Iurisdictionem a statuto sibi indultam actores longè vltra metam statutariam protrahere velle cum graui Episcopaliū Regaliū imminutione, hinc manifestissimè elucet in hoc quoque capite non superflue & absque causa (vt perperam insimulor) at iure & necessitate cogente Ecclesiæ & Iurisdictionis meæ tuendæ me ad hoc Imperiali fastigium confugisse.

§ 9. l. Nemo §. Temporalis ff. de reg. iur. cum reliquis copiose congeitis per Nattam conf. 636. num. 115. & 116. pat. 3.

60. M. Ant. Peregrin. in Rubr. de officio Iud. ordin. sub num. 14. vbi inquit quod inferiores a Principe iurisdictionem limitatam habent vel à lege mortua pro qualitate & dignitate Magistratus, vel à lege viua & apud hoc iurisdictionis est secundaria.

61. Quod fuscè probant supra allegata num. 19. & certum est quod casus omnifusus in statuto habetur pro omnisso. & relinquatur in dispositione Iuris com. l. Commodissime ff. de liber. & posth. & l. si cum doctem ff. solut. matrim.

XIV.

Sicuti enim planum, & indubitatum est ex copiose congeſtis in §. præluſio ſub num. 5. extra cælus ſtatutarios nec Municipaliſibus Magiſtratibus hodie vllam Iuriſdictionem competere, neque Ciuitatis Conſules, vel Proconſules vllum Imperium ſibi arrogare poſſe, quando etiam Magiſtratus nuncupatione comprehenderentur 62. ita contrariam aſſertionem minimè probant allegata ex a uerſo, nimirum text. in l. Magiſtratibus ff. de Iuriſdict. omnium Iud. in §. ſi uerò ignoti in Auth. de deſenſoribus Ciuitat. & Bart. in l. Cui Iuriſdictio ſub num. 2. ff. de Iuriſdict. omnium Iudicium: Nam ſi, maturè perlegantur, clare & diſertè loquuntur de Magiſtratibus Municipaliſibus & de Deſenſoribus Ciuitatum, quorum locum & auctoritatem hodie apud nos Prætores, ſiue Poſteſtates (quibus Municipales ſanctiones ordinariam Iuriſdictionem concedunt) obtinent, 63. non autem Conſules, Prouiſores, ſeu priores, aut Decuriones Ciuitatis, qui longè diſſerunt à Magiſtratibus Municipaliſibus & deſenſoribus Ciuitatum, ſiquidem iſti in læuioribus etiam olim Iuriſdictionem exercebant 64. quæ pacis Conſtantinæ beneficio in nonnullis Italiæ Ciuitatibus ad merum Imperium poſtmodum prorogata fuit 65. Decurionibus uerò, ſeu Prioribus nuda adminiſtratio rerum Ciuitatis, & olim competeſcit 66. quiniſmo antiqui noſtratibus poteſtate preſtabant, cum iſti ea ſola polleant, quam municipales conſtitutiones tribuunt, ex conſcriptis ſub num. 5. in §. præluſio plerumque de Decurionibus, Prioribus & Conſulibus eorumque officio & poteſtate diſſerentibus.

Vbi

61. l. Eaquæ ff. Ad munic. & de incol. ubi Paul. l. C. inquit — *ea qua magis Imperij ſunt quam iuriſdictionis, magiſtratus municipalis facere non poteſt* — Nicol. Boer. in tractat. de con. clau. numer. 38. Sebatt. Vant. de nullit. in tit. ex d. ſect. iuriſd. nu. 43. Spec. in tit. de iuriſd. omni. iud. num. 7. & diſerte Natta ſæpè citato conſ. 636. num. 116. & 127. ubi ſic proloquitur — *Imprudentiſſime autem proconſules Ciuitatis uſurpare ſibi conantur merum & mixtum Imperium, quia eſſi præpoſiti ſint adminiſtrationi ueritatem Ciuitatis, nihil tamen poſſunt pertinens ad merum & mixtum Imperium ut patet ex notatis per Bart. in l. i. C. de excolat. mun. lib. 10.*

62. Bald. in tractatu ſine commento ad tit. de pace. Conſtantinæ numer. 14. inquit — *Sed certe ego puto Poſteſtates, qui hodie eliguntur eſſe municipales magiſtratus vel deſenſores Ciuitatum ut in Auth. de deſenſoribus Ciuitat. §. Noſcitur — & laſ. in l. i. num. 22. ff. de officio eius cui mand. eſt iuriſd. in hac concepta uerba ſunt — *Ita hodie deſenſores Ciuitatum, quos appellamus Poſteſtates —**

63. teſte Iaſ. in d. l. i. num. 23. ff. de officiis eius cui mand. eſt iuriſd.

64. Gl. ad Rubr. de admin. rerum public. Cod. libr. 11. cuius uerba ſortimilia ſunt — *& ſic alius eſt magiſtratus, qui iuriſdictionem exerceat, & alius adminiſtrator, qui temporalia gerat ut ſic & ff. eodem per totum.*

Vbi enim vel Consulibus vel Syndicis
 ultra limites Statutarios in Iurisdictionali
 euagari permetteretur, non solum limita-
 ta dispositionis natura turpiter violaretur,
 sed Episcopalis superioritatis Imperiales
 concessionibus enormiter laderetur, Præ-
 toris quoque Tridentini subordinata Iuris-
 dictio grauissimè turbaretur, ac demum
 rei Tridentinæ ordo vniuersus, & officia,
 dum illi in messem alienam falcem ipo-
 nunt, promiscuis actibus tumultuose con-
 fundèrentur: 67. Cum porro Ciuitatis, antiqui Defenso-
 res, quorum gradum hodierni Consules
 minime attingunt, inter Magistratus infi-
 mi sint: 68. toto Cælo aberrat qui in scrip-
 tura Consulari Tridentinis Consulibus
 cum iero Imperio Maximum Magistratu-
 rum adscribit, Consulari exultationi
 modestius consulturus, si ab ea assentatio-
 ne abstinuisset, quæ Imperialem senten-
 tiam: 69. inexcusabiliter offendit. Insu-
 per peripicientes Consules Tridentini con-
 clusionem superius in 5. præludio locu-
 plenissimè, & Iuribus & classicis autori-
 tatibus comprobant, quod nimirum nec
 Syndicis, neque Consulibus neque cuius al-
 teri Magistratui aut officiali ultra limites
 Statutarios fas sit potestatem sibi attribui-
 ram protendere, mirifice & inexpugna-
 biliter confirmari, receptissimis Iuris re-
 gulis docentibus quod limitata causa li-
 mitatum producat effectum: 70. & in vno
 concessum in alijs denegatum intelligatur,
 & è contra: 71. inutiliter defudant in illu-
 stranda doctrina illa, quod casus om-
 nissus a statuto remaneat in dispositione
 Iuris Communis, quæ quantumvis aliq-
 uin vicesima sit, in subiecta tamen quæ-
 stione adeo inbellis est, vt consularem

67. Aduersantibus capitol. Peruenit i. t.
 quæst. 1. l. Consulta digalis. Absurdum C.
 de testam. l. In prouincijs C. de numerar.
 lib. 12. vbi Bart. & traditis per Guid. Papæ
 quæst. 436. num. 3. Nattam conf. 271. nu. 2.
 par. 2. Vant. de nullit. tit. ex defect. iurisd.
 ord. num. 43. & 44. & Andr. Gaill. Obfer.
 119. sub num. 2. lib. 1.

68. Spec. in tit. de iurisd. om. Iud. vbi in-
 quit — *Infirmi sunt defensores Ciuitatum vel
 locorum, & magistratus municipales, qui non
 possunt cognoscere ultra summam iracunde
 vniuersi solidorum.*

69. hisce conceptis verbis per Casacos
 Valentinum, Theodosium & Arcad. dictam
 in l. Defensores C. de defens. ciuit. — *De-
 fensores nihil sibi insolentur, nihil indebi-
 tum vendicantes nemini sui iuramini suaver-
 tur officio &c.*

70. l. In agris ff. de acq. rerum domini. l.
 si de certa C. de transact. cum sexcentis con-
 cordantibus recitatis per Tiraguel. de ro-
 tract. lignag. §. 32. Glos. vnica sub nom. 49.

71. l. Matius in fine vbi Glos. in verbo
 — *prescripsi* — C. de procurat. & l. Cura
 pistor, & similibus iuris per Gl. in verbo
 — *videtur* — cum latis ff. de iudic.

intentionem Iurisdictionis ultra metam Statutariam propagandæ penitus evertat, quando ex hæcenus iam sæpius citatis Iuribus & doctrinis compertissimum est & extra omnem ambiguitatis aleam in terminis Iuris communis hodiernis Magistratibus & officialibus nullam penitus Iurisdictionem competere, nisi quatenus municipales constitutiones expresse concedunt.

Operam rursus ludunt iidem Consules dissertando contententes statuto sub cap. 23. in criminal. disponente quòd in omnibus & singulis casibus delictorum in Statutis non comprehensis debeat Iudex procedere & punire secundum ius commune — *comprehendi non solum Præteritum, sed Syndicos & quoscunque alios in Tridentina Civitate Insidentes* — sit ita sanè in eorum gratiam, & liceat his omnibus indifferenter in causis, quas statutum cuiusque officio iudicandos subdit, non indicta certa pœna, neque prescripto certo procedendi modo (quem casum vix in Tridentina Vrbe dari puto, cum ferè in omnibus negotijs, quæ leges municipales Urbis Tridentinæ Consulium vel Syndicorum officio addicunt, ædem quoque certam pœnam delinquentibus imponendam prefiniant) secundum formam Iuris communis in delinquentes animadvertere; Quid inde? non tamen inferitur quòd illis fas sit extra casus Iurisdictionis a statuto tributæ iuris dicendi potestatem, vel vltimum etiam minimi gradus imperium assumere, siquidem hic non de lege, ex qua ius dicendum, sed de Iurisdictione, in quibus causis competat & ad quas restringatur, est contentio, ex quibus separatis, & diversis non datur illatio 72.

Demum

Denum quandoquidem sub eodem miscellaneorum capite aduersarij illud, cessare non dubitarunt, quod Ciuitas propter assistentiam tum Iuris communis & municipalis, tum verò prescriptæ obseruantie habeat intentionem fundatam & non Princeps Tridentinus, cui dicta Iura resistunt, tam absurda assertio preterunda non fuit, quæ ab omni ratione discrepans, vel sola plenam causæ victoriam mihi pariat æquum est, aduersus eos, qui ipsa Iuris elementa impugnare non erubescunt, ex quibus cuique etiam Iuristyrone iam pridem innotuit totum contrarium, nimirum quo ad Regalia & Iurisdictionalia Principis & superiorem in Iuris communis assistentia intentionem suam plenè fundatam habere, contra verò subditis & cuius alteri cum eo de Iurisdictionalibus vel Regalibus contendenti Iura omnia resistere 73.

Vnde vel ex tam infanis paradoxis facile discimus quid non possit perturbati animi impotentia, quæ interdum ex doctorum quoque Virorum calamis depræuatas quasque sententias extrudit.

Reliqua duodena capita, quæ grauium velamine obducta, in hoc Sacro Imperiali Senatu Ciuitatis verbis porrecta fuerunt, mox eodem seruato ordine (Deo fauente) congruis resolutionibus ita elucentur, vt cuique perspicuum futurum sit nusquam Tridentinis Statutis meo, vel Antecessorum meorum decreto derogatum fuisse, nisi publicæ utilitatis, vel necessitatis ratione impellente & consulares expostulationes non tam publici commodi studio, quam Episcopalis Iurisdictionis & autoritatis imminuendæ prurigine uillante institutas fuisse.

73. Id quod luculentissime euincunt; quæ in 4. præiudicio sub num. 4. cumulatissime coaceruata fuerunt nulla penitus additione indigentia.

XVIII.

SEQUITVR RESPENSIO

*confutans duodecim Capita grauatoria
Tridentina Ciuitatis nomine
exhibita.*

Primum caput sub specie trium gra-
uaminum trinas complectitur quere-
las ex statuario Prætoris Syndicatu deprō-
pias singulas singulis quæstionibus enu-
cleandas, quo veritas ex impugnantium
insidijs alacrius vindicetur.

1. Conqueruntur Tridentini Consules
quòd etsi iure municipali cap. 2. in ciuil.
Statutum sit, quod quidquid per duos ex
syndicatoribus factum fuerit tam in pro-
cedendo, quàm in iudicando, tertio etiam
absente, contradicente, vel non requisi-
to, valeat & teneat (quasi hæc verba cau-
sam inappellabilem reddant) nihilomi-
nus à sententijs syndicatorijs appella-
tiones per Episcopalem superioritatem eius-
uè Aulicum Consilium passim recipian-
tur, statutaria & iuris communis disposi-
tione aduersante.

Qua in re, audacter, & absq; vlla hæsi-
tatione nego precitatis verbis — *valeat &
teneat* — appellationem prohiberi, de qua
nullam mentionem faciunt, sed robur
duntaxat & validitatem sententiæ syndica-
torix per duos ex tribus syndicatoribus,
tertio absente & inscio ferendæ, inspi-
rant, quæ, circumscripto statuto, in ter-
minis iuris communis non subsisteret 74.
& quamuis sententiam conualidando
nullitatem tollant ex natura pugnantium
seu contrariorum, quorum vno posito,
remouetur alterum 75. non tamen re-
mouent appellationem, quandoquidem
appellatio & nullitas diuersa & separata
sunt iuris remedia, quorum vno sublato,

aliud

74. 1. Duo ex tribus ff. de rei iudic. l. Cum
magistratus C. Quando prouoc. non est ne-
cessè l. ap. Prudensiam §. 1. & cap. Causam
matrimonij ext. de officio & potest. iud. de
leg. l. ii in tres & l. sequenti ff. de recep. Ar-
bitr. cum cæteris locupletissime allatis per
Vant. titulo de nullità sentent. ex defect. iu-
riid. & vide ac quib. mod. num. 175 & 176.

75. 1. Si inter me & te ff. de excep. rei iud.
l. Pomponius §. ii is, in fine ff. de procurat.
& veniunt Nicol. Euerhard. in loco a con-
tras. num. 10.

XIX.

aliud adhuc superest 76. & cū ex opposito recitatum Statutum Iuris communis sanctiones paulò antea sub numer. 74. abundè deductas, sententiæ syndicatoriæ, tertio absente infcio, aut inuito promulgatæ nullitatem inducentes correxerit, non propterea illas quæ oppressis appellationem, vbicunque non reperitur expressim, & in specie prohibita, permittunt 77. correxisse intelligitur 78.

Non obstat quòd nonnulli Iuris interpretes 79. opinantur ex legali constitutione Imperatorum Valentiniani & Valentis 80. à sententijs Syndicatus indistinctè appellationem non dari: Nam Imperialis sanctio ex opposito per illos considerata non in omni syndicatorum appellationem excludit, sed tantum in illis casibus, in quibus officialis à proprio Iudice de delicto in administratione officij commissio criminaliter condemnatur: Vnde extra illos, vbi causa ciuilitè agitur, vel ex causa officium non concernente condemnatur, vel ab alio Iudice quam cui in officio parceretenebatur, vel vbi pars actrix a sententia officiali in Iudicio syndicatorio conuento propitia se grauata præterdit, proindeque illam vel nullitatis vel iniquitatis titulo impugnatur, regulæ appellationes permittenti etiam in causis syndicatorum standum est, quemadmodum Iuris prudentiæ cultores crebriore calculo & saniore sententia obiectam legem Imperialem explicantes concludunt 81. quidquid obestrepant Maranta 82. & Petrus Duenas 83. relati per Lancellor. 84. qui loquuntur secundum pragmatikas constitutiones Regni Neapolitani, aliorum non extendendas.

Roman. verò 85. nec verbum facit

76. Cap. Inter ceteras ext. de senten. & re iudic. & in terminis quæstionis nostræ discretissime Andr. Gaill. Obser. 135. numer. 4. lib. primo.

77. nimirum Cap. Omnis oppressus & Cap. Ad Romanam 2. quærit. 6. l. A proconsulibus & l. Et in maioribus C. de appellation. relatas per Bart. in cons. 165. in princ. lib. 1. Marant. de ord. iud. par. 6. tit. de appellat. num. 167. & Tuisch in littera A. conclus. 348. num. 1. & 2. tom. 1.

78. Siquidem statutu corrigens ius commune in casu expresso non recipit extensionem ad casum non expressum nec ex identitate, neque ex maioriore rationis, immo quidquid specificè correctum non reperitur, antiquum legum communium dispositioni relicto esse censetur Auth. Quæ actiones vbi Gl. Bart. & ceteri C. de sacrosanct. Eccles. l. Præcipimus in fine vbi Bart. C. de appellat. l. Sancimus C. de testam. cū alijs congettis per Nicol. Euerhar. in loco a ratione leg. larg. ad extens. ipsius num. 14. 15. & 16. & vberissime Camill. Gallin. in tractatu de verb. signific. lib. 8. cap. 2. num. 18. 29. & 30. cap. 4. num. 31. 32. & sequentibus cap. 5. num. 11. & cap. 8. num. 1. & 2. & quando in vno vel pluribus potest corrigere, illam sumit interpretationem, etiam verbis, vbi opus foret, impropriando, per quam ius commune in vno tantum casu corrigatur Otac. decisi. 167. num. 12. & fortè Bernard. Grauen ad Andr. Gaill. conclus. 33. nu. 11. & 12. lib. 2. Subdens sufficere quod quid minimum ad iuris communis lationem operetur.

79. Bellapert. & Cyn. in l. Nulli C. Quorum appellat. non recip. Spec. in tit. de appellat. §. In quibus num. 4. & Lancellor. in tractat. de attentat. 2. par. cap. 12. limit. 20. num. 1. & 2.

80. In dict. l. Nulli C. Quorum appellat. non recip.

81. Bart. Bald. Paul. de Castr. & Raph. Fulg. in eadem l. Nulli, qui contrarium intellectum falsum nuncupant, Amadeus in tractat. de Syndicatu num. 216. affirmans Bartoli sententiam litteræ textuali magis conuenire & Paris. de Puteo in tract. de syndicatorum in verbo — Appellatio — sub nu. 18. vbi post recensitas pugnantium sententias, concludit istam appellationi fauentem esse communem & magis tutam.

82. de ordin. iudic. par. 6. tit. de appellat. num. 191. & 291.

83. Reg. 42. num. 20.

84. de attentat. Cap. 12. limit. 20. nu. 2.

85. in Sing. 781.

XX.

de iudicio syndicatorum, neq; de appellatione in eo admittenda, aut reiicienda.

At Carpan. 86. versatur in statuto Mediolani, quamecunq; prouocationis speciem in causis syndicatorijs indefinite & expressim prohibente, quod vti locale non porrigit vires vltra illam Prouinciam, quantumuis vtrumque abs re & inutiliter in hac controuersia allegauerit Patauinus. C. Io. Baptista Siluatic. in responso pro Tridentina Vrbe extracto.

Porro etiamsi quispiam contrariam opinionem delectam veller, ea tamen nemine dissentiente plures liquidissimas exceptiones patitur, presertim vbi sententia manifesta iniquitate laborat, vel vbi in appellatione iusta grauaminis & appellandi causa speciatim exprimitur, in quibus casibus nemo negare audet, immo omnes concedunt à Iudicio syndicatorio appellationi locum dari. 87.

Quare, cum ex hactenus allatis perspicuo elucescat in Tridentina Vrbe neq; Iure municipali neque communi in controuersijs Prætorij Syndicatus appellationem prohiberi, in propatulo quoque remanet superuacaneam fuisse disceptationem hoc loco per eundem Patauinum Consultorem institutam, nimirum an prohibita appellatione, sit exclusa & subblata quoque supplicatio, presertim quia etiam in terminis statuti vel prescripti appellationem aperte prohibentis, adhuc in Iure notissimum est aduersus sententiam syndicatoriam, si notoriam iniustitiam præferat, vel iusta & probabilis appellandi causa subsit, non obstante municipali prohibitione, appellationi locum superesse 88. per rationem quod prohibitio & remotio appellationis tollit & re-

inouet

86. in Iuenerationibus ad Statutum Mediolani par. 2. cap. 34.

87. Tiraquell. in tractatu — *Le mors saisi de vis.* — par. 6. declarat. 6. num. 4. Lancellet. de attentat. 1. par. capit. 12. limitat. 53. num. 69 & copiose Paris de puteo in citato tract. de syndicato in verbo — *An si status* — num. 1. 2. & 3.

88. quod amplissime probant traditiones paulo antea (sub nom. 87. allegatz.

moet friuolam & iniustam, non autem iustam & rationabilem 89. Hinc Paris de Puteo 90. tradidit, ubi extant statuta, vel priuilegia appellationis prohibita, nihilominus in arbitrio Principis vel Consilij esse appellationem recipere, & inhibitiones decernere.

Et in omnem euentum omni dubitatione caret, non obstante cuiuscunque legis municipalis, vel rescripti prohibitionem, aduersus sententias recursum ad Superiorem vel Principem, saltem per viam extraordinariam supplicationis patere, quam, non attenta distinctione ex aduerso allata, nimirum an appellatio vel propter excellentiam & dignitatem Iudicis qui iudicauit, vel propter naturam ipsius causæ prohibeatur, indifferenter admittere & rei iudicatæ reuisionem ex plenitudine potestatis concedere potest

91. quam cum Sac. Rom. Imperij Principes, Duces & Comites, aliq; fenda Imperialia possidentes in suis Territorijs, Imperiali Clementia annuente, passim exercent 92. eademque inibi vti Imperatorem representantes, potestate gaudeant, quam Imperator gerit in toto Imperio, non quod Imperatori æquales, efficiantur, sed relatione habita ad subditos suæ Prouinciæ, in quos eandem vel similem, quam Imperator in vniuersos, habere videntur Iurisdictionem, eisdemque intra limites concessæ Ditionis priuilegijs frui posse 93. mihi vni Ecclesiastico Sac. Rom. Imperij Principi nuper Sac. Cæsareæ Maiestatis Vestræ benignitate de Regalibus, & temporalitate Tridentini Territorij Clementissimè inuestito, illam vel adimi vel subtrahi sicuti iniquissimum esset, ita id minime permissum iri ab Imperiali Ma-

89. quam in locis præteritis relati Iurio commentatores eliciunt ex cap. Vi debitus ext. de appellation.

90 in dicto tractatu de syndicato, in eorbeq; — *Assistente* — sub num. 3.

91. DD. in cap. Ex litteris de restit. in integ. Guido Papæ quæst. 185. ubi affirmat quod Princeps ad supplicationem aliqua verisimili præsumptione mouentepotest admittere appellationem desertam, Bald. conf. 252. nu. 1. vol. 1. quam doctrinam vti veram agnoscit & approbat Io. Petr. Surd. (acerimus alioquin obiectæ & sic enarratæ distinctionis patronus) in cõl. 277. nu. 25 lib. 2. Subdens eam esse rationem, quia huiusmodi supplicatio merâ Principis gratiam concernit, & tam latas habet habenas quantum Princeps vult, & vbi aliqua supplicationi deferendi probabilis Subest causa, in hanc eandem conclusionem ratiõibus potibulque descendit Petrus de potest. Princip. Cap. 25. num. 25.

92. Natta conf. 651. num. 13. tom. 3. & Petrus de potest. Princip. Cap. 15. num. 71. 98. & Cap. 21. num. 18.

93. Iohannes Harprecht in §. Perz last. tit. de rerum diuis. num. 99. & duobus sequentibus quem refert & sequitur omnino legendus Ludouicus Gilmanen in Arbor. iudic. Cap. 1. par. 1. §. 1. num. 54. & 65. & Andr. Knichen de iure Territorij Cap. 1. num. 361. & 362.

iestatis Vestrae iustitia omnino mihi polliceor.

Ex his merito suspicari licet eos qui de explodendo à Iudicijs Prætorij Syndicatus omni appellationis auxilio, quod leges ad oppressorum solatium prodiderunt, plus iusto solliciti sunt, dum aduersus priuata & publica commoda laborant, id vnum præcipue moliri, vt sui Principis, & legitimi Superioris Iurisdictionem vndiq; circumcidant.

II. Loto sub eodem primo capite, cum in calce primæ legis municipalis in Ciuit. statutum sit Tridenti Prætozem in fine sui officij syndicati debere per duos eligendos, & deputandos per Consules, & tertium per Episcopum vel eius Locumtenentes, normam ab eodem Statuto Prætorio Syndicati tractandæ præscribam, in appellationibus quoq; & reuisionibus syndicatorijs obseruandam esse, proindeque istas non ad solum Tridentinum Præsulem, sed coniunctim ad Ciuitatis Consules cognoscendas & audiendas deuolu, iidem acrimè contendunt, omni tamen Iure reclamante.

Siquidem appellationes, supplicationes, reuisiones & recursus ad Dominum siue Principem iure Territoij & in signum superioritatis pertinent 94. sicuti in subiecto iudicarij syndicatus luculenter ostendit Amadeus de Castello 95. sunt enim huiusmodi causæ mixti Imperij 96. quod Decuriones, & Consules Ciuitatis sibi vsurpare neque possunt, neque debent 97. atque ideo istis prorsus exclusis, ad me solum vti legitimum Iurisdictionis Trident. Dominum, & non ad alium deuoluuntur. Idquod pluribus præiuditijs ita approbatum fuit, vt placet foret

Ex his merito suspicari licet eos qui de explodendo à Iudicijs Prætorij Syndicatus omni appellationis auxilio, quod leges ad oppressorum solatium prodiderunt, plus iusto solliciti sunt, dum aduersus priuata & publica commoda laborant, id vnum præcipue moliri, vt sui Principis, & legitimi Superioris Iurisdictionem vndiq; circumcidant.

II. Loto sub eodem primo capite, cum in calce primæ legis municipalis in Ciuit. statutum sit Tridenti Prætozem in fine sui officij syndicati debere per duos eligendos, & deputandos per Consules, & tertium per Episcopum vel eius Locumtenentes, normam ab eodem Statuto Prætorio Syndicati tractandæ præscribam, in appellationibus quoq; & reuisionibus syndicatorijs obseruandam esse, proindeque istas non ad solum Tridentinum Præsulem, sed coniunctim ad Ciuitatis Consules cognoscendas & audiendas deuolu, iidem acrimè contendunt, omni tamen Iure reclamante.

94. Cap. Venientes § Quia vero ext. de iureiur. vbi Canonista, Bart. in l. Imperium num. 18 ff. de iurisd. omn. Iudic. iniquus. — Secundo est mixtum Imperium maius, ut cognoscere circa sententiam ex supplicatione, qua competit soli Principi & Præfeto Prætorio — Crauet. conf. 209 num. 10. Didac. Couar. prat. quæst. cap. 4. sub n. 6. Marc. Antonius Peregrin. de iure Fisci lib. 1. tit. 2. num. 98. Petrus de potest. Princip. cap. 6. nu. 96. Henric. à Rosenthal. in synopsi feudali cap. 5. conclus. 7. num. 12. & Bernard. Grauen ad Andr. Gaill. conclus. 119. cõd. 1. num. 8. lib. 1.

95. in tractatu de syndicato sub numero 237.

96. Bart. in l. 1. §. Solent sub num. 7. ff. Quando appellan. sit. Iur. in l. Imperium num. 19. ff. de iurisd. omn. Iud. Marant. de ord. iudic. par. 6. tit. de appellat. num. 387. & Natta conf. 636. sub num. 74. tom. 3.

97. Prout euidenter probant conseruata sub num. 61.

foret de huius conclusionis veritate ulterius ambigere, quando in Prætorij syndicatibus Exprætorum Scachini, Francisci Pauarelli & Sebastiani Restellini appellationes & supplicationes & reuisiones per solum Tridentinum Præsulem, ministerio eiusdem Aulici Consilij, acceptatæ, auditæ, iudicatæ & definitæ fuerunt, ita ut obseruatus usus & subsequuta consuetudo, fida legum & Statutorum interpretatio 98. quæ ad hunc effectum, nimirum interpretatiuum, nullam præscriptionem exposcit 99. sufficienter declarauerit qualis fuerit Statuentium voluntas, & rem pro Episcopali superioritate in propatulo extra omnem ambiguitatem (si quæ in re tam clara inesse potuisset) collocauerit, prout acta publica in forma probante suo tempore exhibenda, quatenus necessarium fuerit, & non aliter, testantur.

Nec istius consuetudinariæ interpretationis vim vllatenus elidit, seu elidere potest quæstio quam hoc loco mouet alter ex Patauinis respondentibus Syluaticus — *an scilicet Civitas tanquam minor ex Consulium sine Prouisorum taciturnitate præiudicium subire possit* — quippe quæ cadere nequit, vbi certissimum est in hac Prætorij syndicatus Iurisdictionali controuersia, ex cumulatè deductis sub numeris 94. 95. 96. & 97. Civitatem, siue eius Consules, neque in terminis Iuris communis in secunda instantia Prætorij syndicatus vllam Iurisdictionem siue vllum Ius vnquam sibi arrogare potuisse, nec proinde vllam læsionem pretextere, vbi semper omni Iure caruerunt.

Sicuti illam nequaquam infringit quòd idem syluaticus obijcit legibus & rationibus, non autem exëplis iudicandum 100.

98. l. Si de interpretatione ff. de legib. & Cap. Cum dilectus ext. de consuetud. & Alphonsi. Moditijs in §. Principum placita. dubit. 129. nu. 3. Instit. tit. de iure nat. gentium & civil.

99. Alex. conf. 107. sub num. 21. vol. 1 Crauetta conf. 101. nu. 11. Roch. de Curte in cap. Cum tanto sect. 3. sub num. 5. ext. de consuetud. Rot. Roman. diuersior. in nouissimis decis. 156. num. 7. par. 2. Marc. Anton. Peregr. conf. 51. sub num. 14. lib. 1. & Alphonsi. Moditijs in §. Lex est Dubit. 51. num. 2. Instit. tit. de iure nat. gent. & civil.

100. l. Nemo C. de senten. & interlocut. omnia. Iudic.

XXIV.

Tum quia consuetudo firmatæ conclusionis comprobatoria, non ex rerum iudicatarum exemplis, de quibus loquitur textus per Syluaticum obiectus, sed ex actuum in ipsis rebus iudicatis consistentiū iteratione siue frequentia consistitur.

Tum verò quia etiam circumscripta hac consuetudine, Episcopo Tridentino soli uti vero & legitimo iurisdictionali Territorij Tridentini Domino, primas in syndicatis Prætorijs appellationes & reuisiones cognoscendi ius lege & ratione adiudicari debet, ex paulo antea conscriptis, & mox vberius differendis.

Demum nec quidquam enervat commemoratam consuetudinem distinctio illa per pataunos Consultores exogitata, quod in syndicatu aduersus Schachinum discussio agebatur de violatione sequestri iussu Cardinalis Caroli antecessoris & patris mei decreti, & quod propterea uti actus gestus extra officium, ad syndicatorum cognitionem non pertinebat. Et à sententia desuper lata meritò Ex prætori permittenda fuit appellatio.

Quia sicuti indubitatum est quod Prætor Schachinus sequestrum illud decernere non potuerit nisi uti Prætor ratione Prætorij officij, ita nullus dubitandi locus relinquitur quin decretum siue proprio Marte, siue iubente Tridentino Principe, dependeat ex administratione officij Prætorij, atq; adeo nihil peculiare affingi posse, quo aduersarij præiudicium illius appellationis, siue reuisionis a solo Episcopali Consilio iudicatæ, prout ipsimet Ciuitatis Tridentinæ Patauini Consultores in eorum responsis verissimum agnoscunt & fatentur, effugere queant.

Annexa

301. Lud. Roman. cens. 416. num. 1.

302. Amadeus de syndicatu num. 136. & Paris de Puteo pariter in tract. de syndicatu in verbo — appellatio — sub numer. 16. uterque in obiectionibus pro Tridentina vber per Syluaticum collectis obiectus.

X X V.

Annexa porro assertio quòd super gestis extra officium iure appellationi loci dari debeat, cum implicet quæstionem prorsus extraneam, & quæ minimè confert ad nostræ cognitionem, ubi disceptatur an in Prætorij syndicatibus appellationes, supplicationes & reuisiones, admittendi, acceptandi & cognoscendi ius solus Tridentinus Præsul habeat in solidum, an verò in eo concurrant quoque Tridentini Consules, consultò hic indiscussa relinquitur, interim autem illud non ommitto ad stabiliendam Iurisdictionem mihi & Ecclesiæ meæ competentè in audiendis, & cognoscendis syndicatus Prætorij reclamationibus absq; Consulari, vel alterius cuiusquam interuentu, subsequutis actibus possessorij neutriquam opus fuisse, siquidem inuestitus de omnigena Iurisdictione ab eo cui ius inuestiendi competit, illa in vnico actu vtendo, in reliquis omnibus conseruare dicitur 103.

Premissis accedit quòd pendente syndicatu Exprætoris Maiolini Bisaccioni sub 19. Iulij Anno 1619, auditis contradictionibus Tridentinæ Ciuitatis, cum plena causæ cognitione per Aulæ Episcopalis Consilium declaratum fuit appellationem, reuisionem & recursum à sententijs syndicatorum datum fuisse & dari ad Principem & non ad alios, & ita in eo casu fieri & obseruari mandatum, à qua sententia quantumuis eiusdem Urbis procuratores 24. eiusdem mensis 8° Anni ad Excelsam Cameram Imperialem Spiræ appellauerint, tamen in hanc vsq; diem nec citationem, neq; alios processus necessarios extraxerunt, neque seruatis ex Constitutionibus Imperialibus seruandis, interpositam appellationem prosequuti fue-

103. Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto ff. de iur. actuque priuati. l. si filicidij §. fin. ff. Quenad. seruit. amittat. cum reliquis copiose relatis per Andr. Knichen de iure Territorij cap. 3. num. 170. 171. & 172.

104. — Cap. 5. de Saluti de appellat. l. Prefes & l. Tempora C. de tempo. appellat. l. vbi Gloss. de appellat. And. Grill. Obfer. 140. num. 1. lib. p. & eleganter Myting. Obfer. 17. Cent. 1. Obfer. 14. Centur. 3. & Obfer. 17. Centur. 1.

105. l. Ingenuum ff. de statu homin. l. Res iudicata ff. de reg. iur. cap. Cum inter de re iudicata cum reliquis citatis per Io. Petr. Surd. conf. 61. num. 2. lib. 1. & decif. 170. num. 14.

Obfer. 17. Centur. 1. Obfer. 14. Centur. 3. & Obfer. 17. Centur. 1.

106. l. 1. ff. de re iudic. cap. 1. vbi Canonis. de litis contest. in 6. Dec. conf. 436. num. 21. DD. in l. Fratris C. de transact. Marant. de ord. iudic. par. 6. & Io. Bapt. Afin. in praxi iudic. §. 13. cap. 3. num. 2. & 4.

runt, ita vt ob manifestissimam & notoriam defectionem sententia Aulae Tridentinae iudicatum transuerit, 104. quæ habetur proueritate, facit de albo nigrum, æquar quadrata rotundis, quoad effectum conuertit falsa in vera, & naturalia mutat vincula, ac demum ius inter partes constituit 105.

Verum quamuis Principis Tridentini Iurisdiclio audiendi & cognoscendi Prætorij syndicatus prouocationes abiq; vlllo Consulari interuentu, enarratis validissimis propugnaculis, videlicet Iuris communis applaudentis assistentia, diuturno vsu & consuetudine, ac rei iudicatæ auctoritate circumscripta sit, nihilominus consularis Causæ Tridentini & Patuini patroni, ad obliniendum concursum iurisdictionalem, quem in dictis causis perperam & indebitè Tridentinis Consulibus attribuant, aliquo Iustitiæ colore, varia proferunt argumenta, quibus respondendum duxi non quod à re iudicata, quæ in hoc puncto liris ingressum, progressum ad vltiora, & meritorum cognitionem impedit 106. vllatenus recedere velim, sed vt clarius eluceat quam eaducis (quo ad meritorum quoq; substantiam, quando de his tractari posset) fundamentis aduersantium causa innitatur.

Primo, Insurgunt ex allegato Statuto sub cap. 3. in ciuil. iubente Prætorem in fine sui officij syndicari per duos eligendos & deputandos per DD. Consules & tertium per Reuerendiss. D. vel eius Locumtenentes, quod ex necessario antecedenti officio consulari facultatem concedit duos ex tribus syndicatoribus deputandi, adeoq; in Prætorio syndicato maiorem

iorem Consulibus, vel saltem parem iurisdictionem & concurrentem cum Episcopo tribuere videtur sed inani planè consequentia: Tum quia quando talis facultas iurisdictionis sit (quod breuitatis studio in tempus opportunius disceptandum remitto) expressim restricta est ad nudum deputationis siue electionis actum, ultra quem protendi nullo modo potest, ita ut statim ac per Consules syndicatores duo deputati fuerant, nulla in Prætorio syndicato deputantibus ulterius iurisdictione competat, nulla præterea collata intelligatur neq; quo ad primam instantiam, ex verissimis Iuris propositionibus iam vberimè Superius illustratis, quod limitata causa limitatum producit effectum 107. concessam in vho, in reliquis denegatum videtur 108. & statuta sunt stricti Iuris, tantum disponunt quantum verba sonant & non plus 109. persertim vbi iurisdictionem solo Magistratus intuitu vel titulo, ut in casu nostro, concessionarius sibi vindicare potest, quia tunc vti profluens ex odiosa concessione 110. restringi & non ampliari debet 111.

Tum quia etiam si consulari officio statutaria dispositio in Prætorio syndicatu simpliciter, expressim, & verbis indefinitis iurisdictionem cum mero & mixto Imperio concederet, (qua de re statuentes nec cogitarunt, nec somniarunt vnquam, nedum vllam mentionem fecerunt) nihilominus ea ad primam instantiam coarctaretur, neq; ad appellationes, reuisiones, supplicationes, vel alterius speciei reclamationes porrigeretur, quippe quas cognoscendi, Ius nunquam translatum, sed Domino, siue Principi concedenti semper exceptum & reseruatum censetur,

107. per congesta sub num. 70.

108. ex deductis sub num. 71.

109. ex allegatis sub num. 19.

110. teste Alex. Raudens. de analog. cap. 15. sub. num. 137.

111. Cap. Odis, vbi Dyn. de reg. iur. in 6. & Felin. in cap. Quod sedes sub num. 4. vers. Aliquando committitur ext. de officio ordin.

XXVIII.

112. Cap. Venientes §. Quia vero ext. de iureiur. Natta conf. 405. numer. 1. tom. 2. Alber. Brun. in conf. feud. 102. numer. 1. Peregr. de iure Fisci lib. 1. tit. 2. numer. 98. Petrus de potest. Princip. cap. 6. numer. 97. quam sententia in vti versum amplectuntur etiam ubi omnimoda iurisdicção fuisse concessa, Didac. Couar. pract. quæst. cap. 4. num. 6. doctè Henric. a Rosenth. in synopsi feudal. cap. 5. Conclus. 5. num. 5. 6. & 7. eum notatis in Gl. D & E cap. 7. conclus. 2. num. 4. cum aggestis in littera d. & conclus. 78. cap. 5. sub numer. 6. vbi idem iuris esse affirmat si concedens Superiorem recognoscit Ant. Fab. defin. 17. num. 6. & 7. C. de iurisd. omn. Iud. lib. 3. §. Surd. conf. 323. num. 17. & 18. lib. 3.

113. Quilibet enim lex & dispositio per interpretationem ita contrahi debet, ne casus illicitus sequatur, aut aliquid absurdum resulet. l. Nam absurdum ff. de bon. lib. 1. 2. C. de noxal. action. l. Quamvis ff. de in ius vocan. l. Vt gradum §. 1. ff. de mun. & hon. c. alius relatus per Sebast. Medic. de legib. & statut. par. 1. quæst. 17. ver. — *Septima* — Nicol. Everhard. in loco ab Absurdo — ubi testatur hoc argumentum suum vim habere, quamvis auctoritate non comprobaretur, cum a discrezione naturali proveniat, & Camill. Galim. in tractat. de v. b. signif. lib. 3. cap. 6. num. 18. & cap. 17. num. 5.

114. l. 1. §. si quis in appellatione ff. de appellat. §. Illo videlicet Auth. de appellat. & intra quæ temp. siquidem par in parem non habet imperium, & multominus minor in maiorem, l. Nam magistratus cum l. sequenti ff. de recep. Arbitr. & Maran. de ord. iud. par. 6. tit. de appellat. num. 117. subden. quod nec consuetudine id induci potest.

115. Cap. Sanæxi. de officio & potest. Iud. deleg. cap. Pastoralis §. Ad quod de officio Iud. ord. & vtrouiq. Canoniz. & Aliphon. Modit. in §. Principum placita Dubit. 186. num. 1. de iure nat. gent. & civil.

116. In l. Nulli prorsus C. de iudic. l. 1. & l. ff. De quibus reb. ad omn. Iud. eatur. Alex. conf. 65. num. 11. vol. 7. & Tusch. in littera C. conclus. 976. num. 1. tom. 2.

117. prout constat ex textu apertissimo & inhi traditis per iuris Interpretes, in cap. Si duo ex tribus ext. de officio & potest. Iud. deleg. lib. 6.

nisi in dispositione specialiter, & verbis expressis concessum reperiatur. 112.

Tum quia consularis facultatis (qualiscunque illa sit) extensionem ad causas secundæ instantiæ duo Iuris absurdissima evitandi ratio impediret & in omnem eventum ad primam instantiam firmissimè restringeret. 113. Alterum nimirum ne à maiore ad minorem detur prouocatio aduersantibus receptissimis Iuris sanctionibus 114. prout daretur si iudicata à Tridentini Principis delegato syndicato, qui in causis delegatis vti vices delegantis sustinens dignitate, & auctoritate cuiuscumque ordinario præcellit 115. cognoscenda & reuendenda Consulibus Tridentini Episcopi deligantis subditis subijcerentur, alterum, ne continentia causæ diuidatur, quod pariter Iuris conditores derestantur 116. sicuti turpiter diuideretur, si eandem appellationis, seu reuisionis causam coram Episcopalis superioritatis Aulico Tribunali & coram consulari officio simul & eodem contextu agitari oporteret.

Tum denique quia ex præponderante numero delegatorum non deducitur maioritas neq. paritas Inisdictionis (vtpereperam & erronee in consulari libello supponitur) sed ex prerogatiua & præcellenti dignitate delegantis. 117.

II. Illud asserunt, quod in Statuto sub cap. 54. lib. 1. in civil. quamvis appellationes à Potestate, Consulibus, & delegatis Episcopalibus Episcopo cognoscendæ expresse adscribantur, tamen non reperiuntur attributæ appellationes & reuisiones interponendæ à Prætorij syndicatoribus, ideoq. istas mihi soli vindicare nefas esse.

Hæc argumento respondeo tripliciter.

1. Quod immo obiectum Statutum appellaciones Prætorij syndicatus Episcopali iurisdictioni submittitur videtur per illam particulam — *Vel à delegatis nostris ad nos* — constat enim qui primum locum inter tres syndicatores obtinet, Statuto annuente ab Episcopo delegari, in quo tum verificentur verba statuti, eius quoque dispositio locum sibi vendicat: Neque refert quod non solus Episcopalis delegatus, sed duo quoque consulares deputati coniunctim prætorio syndicati in prima instantia præfint: Nam statutum loquens in casu simplici locum habet etiam in mixto ubi alias sequeretur absurditas vel iniquitas 118. prout nisi sub allegato Cap. 54. lib. p. statutaria lex appellaciones à delegatis Episcopalibus vni Episcopo cognoscendas tribuens, mixtum quoque casum includeret, nimirum ubi in iudicando cum Episcopalibus delegatis consulares etiam vel alterius inferioris ordinis deputati interueniunt, duo absurdissima paulo antea enarrata sub numeris 114. 115. & 116. inuitabiliter sequerentur, & cum mixtum compositum ex duobus diuersam naturam habentibus assummat sibi naturam simplicis dignioris 118. dignior Episcopalis delegati iurisdictioni inferiorem Consularium deputatorum ita supprimit, & confundit etiam si isti numero plures sint, 119. vtilius intuitu tota causa, siue per appellationem, siue per quemcumque alium recursum ad Principem & Superiorem dignioris deuoluatur, non aliter ac si solus dignior iudicasset 120.

2. Obiectum Statutum ex professio normam præscribens procedendi in cau-

118. Ang. conf. 157. vers. hoc tamen non obstante quem refert & sequitur Tusc. in littera M. conclusi. 294. num. 23. tom. 5. —

118. Cap. Quod in dubijs de consecrac. Eccles. vel Altar. l. Principimus §. Sanè & 6. eodem C. de appellat. & consultat. ex quibus & alijs id colligit omnino legodus Petr. de Ancar. in cap. Quinto sub nu. 2. ext. de iudic. & pluribus exemplis confirmat l. in l. Imperium nu. 3. ff. de iurisd. omni. iudic.

119. cap. si duo ex tribus. de officio & potest. l. i. deleg. lib. 6. cum ceteris num. proximè antecedit nu. adductis.

120. Sicuti ubi Clericus & laicus simul iudicant, a ceteris eorum sententia non ad vtrumque sed ad ecclesiasticum duntaxat Superiorem appellandam esse, ex ratione quod ecclesiastica iurisdictioni vni dignior laicalem minus dignam in mixtis ad se attrahat & confundat, docuerunt Bart. in l. 1. §. Si quis in appellatione num. 23. ff. de appellat. & relar. Bal. in l. Proximus in fine C. de appellat. Alex. conf. 12. sub num. 1. vol. 6 & Marant. de ord. iudic. par. 2. distinct. 11. nu. 20. & par. 6. tit. de appellationibus num. 18.

lis ap-

his appellationum, licet incidenter nonnullos casus, non tamen omnes enumerat, in quibus appellationes ad Tridentinum Episcopum deuoluuntur unde ex pretenſa ommiſſione casus controuerſi minime inferitur quod in ſyndicatu Prætorio appellationes ad Principem Tridentinum non deuoluantur, cum argumentatio à partiū enumeratione, non procedat, ubi in ea aliquid ommiſſum fuit 121.

121. l. Filius §. Filius familias miles ff. de lib. & poſt. cap. Venerabilem vbi DD. de elect. cu reliquis commemoratis in propoſito per Nicol. Euſthar. in loco à parte enumerat.

Tertio & vltimo, Eſt ex oppoſito conſiderata lex municipalis, Prætorij ſyndicatus appellationes (ſecundum aduerſantium erroneum intellectum) Epilcopi Tridentini Iuriſdictioni cognoscendas non addiceret, tamen quia neq; conſulari cognitioni illas ſupponit, casus ommiſſus ex Iuribus iam ad ſacietatem inculcatis, remanet in diſpoſitione Iuris communis appellationes, reuſiones, & reſcuſus omnes, ubi ſpeciali & expreſſa conceſſione in alium tranſlatæ non fuerunt, Domino Territoriali, ſiue Principi ſoli in ſignum ſuperioritatis tribuentis, & reſeruantis 122.

122. ſicuti ſuculenter liquet ex allatis ſuperius ſub num. 54.

123. Bald. in l. Obſeruare §. Proſciſci ſub num. 2. ff. de officio proconi. & legat. & Paris de Put. in tractatu de ſyndicato, in vlt. bo — Inuices ad ſyndicatum ſub num. 1.

III. Ex nonnullorum Iuris interpretum theoremate 123. declamitant vbi per Statuta de ſyndicatoribus prouiſſum eſt, alium in ſyndicando ſe intromittere non debere.

Horum doctrina includit duntaxat inferiores Iudices & Magiſtratus, non autem Principem, vel Iura Principis habentem, cuius auctoritas in quocumq; generali ſermone excepta intelligitur 124.

Deinde procedit in prima inſtantia, & ante latari ſententiam, quo tempore, ne Iuriſdictiones & officia confundantur, non licet inferiori Magiſtratu ad alterius officium manus porrigere 125. ſecus ve-

124. cap. 1. in fine de prohib. feud. alienat. per Frider. Bald. in l. Qui ſe patris nu. 10. C. Vnde liberi, Thom. Grammatic. decif. 30. nu. 3. Roland. à Valle conſ. 80. nu. 15. tom. 2. Mench. præſump. 18. num. 2. & ſequentibus lib. 1. Petreg. de Iure Fiſci lib. 1. tit. 3. num. 31. Petra (qui loquitur in contractibus adeoque in anguſtiſſimis terminis) de poteſt. Princip. cap. 31. Dubit. 2. num. 48. & pulchre Andr. Knichen de iure Territor. cap. 1. num. 308.

125. l. 2. C. de execut. & exac. lib. 21. cum alijs cumulatis num. 67.

ro poſt

ro post latam sententiam definitivam, quia sicuti per illam expirat Syndicatorum ex norma Statutaria delegatorum officium, & desinunt esse Iudices 126. ita non obstat opposita theoria quin tunc per viam appellationis, seu supplicationis syndicatoria quoque causa ad Superiorem deoluatur 127.

IV. Regulam illam specioso sermone apparatu extollunt, quod à Delegato ad Delegantem appellandum sit 128. quasi exinde concludenter arguatur à consularibus deputatis in prætorio syndicato ad deputantes Consules provocandum esse.

Hoc obiectum pariter imbelles est. Nam deputati ab officio consulari ex dispositione Statuti, non à Consulibus, sed ab ipsa lege municipali, quæ syndicatoribus Prætorum syndicandi iurisdictionem tribuit, dati intelliguntur 129. Vnde merito ab eorum sententia non ad Consules, qui in prætorio syndicato extra vnum deputationis actum, nullam omnino iurisdictionem habent, prout paulò antea fusè edoctum fuit, sed ad Præsulem Tridentinum, qui ut Dominus iurisdictionalis & Princeps in suo Territorio lex animata dicitur 130. & in cuius manu potestera & potestate infra Tridentinæ ditionis fines resident Statuta & omnis iurisdictionis 131. appellandum est.

Præterea Vlpiani, & Modestini responsa 132. ex quibus obiecta theoria desumuntur, præsupponunt in delegante iurisdictionem ordinariam, ad quam causas demandatæ pertinent, & sine qua delegatio non subsistit 133. Legis enim, & cuiuscumque dispositionis verba referuntur ad actum validum, & supponunt substan-

126. l. Iudex §5. ff. de re iudic.

127. Iuxta l. 1. in princ. ff. de appellat. & relat. l. Eos qui C. de appellat. & consultat. tradita per Bart. in l. Si exprellim num. 15. ff. eodem de appellat. & Vant. de nullit. tit. ex defect. iurisd. ord. num. 79.

128. ex l. 1. & ultima ff. Quis & a quo appellatur.

129. Gl. in verbo — Statuuntur — in cap. 2. ext. Ne prælati vices suas, & Bald. cons. 469. In causa quæ vertitur num. 2. vers. — In contrarium — vol. 3.

130. Abbas cons. 94. sub num. 5. in fine par. 2. & las. in l. Traditionibus num. 6. C. de pact.

131. Bal. cons. 388. Si princeps vol. 4. cum alijs in proposito conscriptis per Nat. tam cons. 512. num. 1. par. 3.

132. In obiecta l. 1. & ult. ff. Quis & a quo appellatur.

133. l. unica C. Qui pro sua iurisd. iudicare darique poss. & l. 2. C. si à non compet. iud. iudic. esse dicatur.

134. Bart. in l. 1. §. Et parui refert ff. Quod vi aut clam, Natta conf. 402. num. 14. tom. 2. Cephal. conf. 370. nu. 51. lib. 3. & Olase. decif. 25. num. 2. decif. 69. n. 8. & decif. 74. num. 7.

135. In confutatione §. 2. primo Capit. grauatorij.

136. Marant. de ord. iud. par. 6. tit. de appellat. num. 385. vbi inquit quod nemo appellationis iudex esse potest, nisi habeat merum & mixtum Imperium — quod probatur quoque ex recitatis num. 95.

137. Gl. in l. Mancipia in verbo — *auocandum* — C. de seru. fugit. Dec. in conf. 90. numer. 2. cum ceteris relatis per Sord. decif. 276. num. 1. & decif. 74. num. 5.

138. Cap. Ea quæ, vbi Dyn. de reg. iur. in 6. l. Factum a Iudice ff. eodem l. 1. & vltima C. si a non compet. iud. cum concordantibus accumulatis per Sebast. Vant. de nullitatibus tit. Ex defect. iurisd. ordin. num. 45. & 46.

139. l. 1. & vltima ff. Quis & a quo appellatur.

tiam, & qualitatem suppositi de quo loquuntur 134. qua iurisdictione cum Tridentini Consules extra vnum deputationis actum, in pratorij syndicatus negotijs prorsus careant, prout supra copiose demonstratum fuit 135. proindeq; in illis inhabiles sint appellationi cognoscenda, quippe quæ in Iudice ad quem non simplicem iurisdictionem, sed coniunctam cum mixto Imperio requirit 136. sicuti obiectæ constitutionis præsuppositum in illis cessat, ita neq; eius dispositio locum habere potest 137. Nec refert quod in certis casibus ex Statuti beneficio mixtum quoq; & merum Imperium Consules habeant, quia extra illos, proindeq; in causis pratorij syndicatus priuatorum Iure vtuntur, & quidquid ultra limites potestatis à statuto attributæ gerunt, irritum & inualidum reputatur 138. Demum quia Regula ex allegatis Vlpiani & Modestini responsis obiecta, licet doceat à delegato ad delegantem appellandum esse 139. non tamen dirimit difficultatem, quæ adhuc in nostra facti specie superest, quid nimirum obseruandum sit vbi plures delegati sunt à pluribus superioribus diuersi ordinis (superiores autem hic Consules nuncupatos proteffor quoad solum & vnicum deputationis syndicatorij actum & non ultra) antequam ad omnes coniunctim, vel ad vnum solum & ad quem prouocandum sit, ab ea, vti nimis generali paulatim recedendum & cum Doctoris pauperis sit per Regulas generales quæstiones decidere 140. decifio particularis perquirenda est, quæ concludat etiam Viris eruditiss. 141. eaq; in hac nostra controuersia petenda, ex traditis in terminis terminantibus per doctissimos

Petrum

XXXIII.

Petrum de Ancharano 142. & Petrum Gregorium Tholozanum 143. ambos vnanimiter concludentes, vbi duo vel plures de causa cognoscunt, quorum vnus habet superiorem Principem, alius verò inferiorem, in tali mixtura à communi sententia ad Principem solum vti ad Iudicem digniòris appellandum esse, non aliter ac si solus dignior iudicasset, ex rationibus superius vberimè in medium prolatis, quòd videlicet in mixtis potenzus & magis dignum attrahit ad se minus potens, & minus dignum 144. etiam si humilioris & inferioris ordinis deputati numero præcellant 145. causæ contentia diuidi non debeat 146. ac demum appellationem ad maiorem, non autem ad parem, neq; ad minorem interponi oporteat 147. & præstat in vnicum theorema, appellationis à delegato ad delegantem interponendæ 148. ex aduerso oppositum impingere, quam tot celebres Iuris Regulas paulò antea commemoratas infringere & violare, siquidem vbi plura aduersa emergunt, illud eligendum est quod minimum habet iniquitatis 149. & hac virgente ratione meritò mixtum assumit naturam illius speciei, secundum quam Iuri minus derogatur 150.

Asserant ex Statutis sub cap. 54. lib. 1. in ciuil. & cap. 88. & 90. de syndicis vndiq; colligi quòd à sententia Iudicis per Consules electi ad Iudices appellationum, qui pariter per Consules eliguntur, & à Iudicibus appellationum ad consules, ideoq; ab electis ad eligentes prouocandum, & recurrendum sit. Sed hoc quoq; pari facilitate corrui, siquidem ex allegato Statuto sub cap. 88. lib. 2. de syndicis eliguntur Iudices non omnium ap-

142. In Cap. Super. quæstionum in §. Si verò de officio delegat.

143. in tractatu de appellationibus lib. 4. cap. 7. num. 3. & 4.

144. Ex collectis superius num. 118. & 119.

145. Cap. si duo ex tribus ext. de officio & potest. Iud. deleg. lib. 6.

146. l. Nulli prorsus C. de iudic. cum reliquis aggestis sub num. 116.

147. Vti fusè probant scripta sub numero 114.

148. quod præstat in sapientata l. 1. & vltima ff. Quis & a quo appelletur.

149. l. Quoties nihil ff. de reg. iur. & Gl. in verbo — 120 — in dicto cap. si duas de officio & potest. Iud. deleg. lib. 6.

150. Abbas in cap. Super quæstionum §. Si vero sub num. 5. ext. de officio & potest. Iud. deleg.

pellationum, neq; indefinitè earum, quæ interponuntur à sententijs Iudicum, & officialium Ciuitatis Tridentinæ, (sicuti toto Cælo aberrantes perperam supponunt Patauini Consultores) sed determinatè illarum solum, quæ interponuntur à sententijs syndicorum Communis Tridenti — *Verba commemorati statuti sunt aper- tissima.*

Item Statuimus, Et ordinamus quod Iudices appellationum Communis Tridenti per Pronisores elegantur Communis Tridentini homines, quorum unus saltem sit Jurisperitus de Ciuitate, ad quos spectet cognitio appellationum à sententijs Syndicorum Communis Tridenti.

At syndicorum officium ex prescripto Statuti sub. cap. 1. de syndicis ad quæstiones & differentias viarum, terminorum, rozalium, canalium, stillicidiorum, ædificiorum, murorum, latrinarum, columnarum, & similes, quæ ad oculum inspiciuntur cognoscendas conceptis verbis coercetur. Ergo concludenter, & solidissimè infertur quod quamuis ex Statuto de Syndicis sub cap. 90. ad cognitionem consulariæ pertineant appellationes à sententijs Iudicum appellationum Communis Tridenti, qui eliguntur per Consules Ciuitatis, ad istos tamen per viam appellationis aliæ causæ deuolui nequeunt, quam quæ iuxta normam relati Statuti sub cap. 1. de Syndicis, in prima instantia per Syndicos, & successiue in 2. per Iudices appellationum quadrimestres à consulari officio electos iudicantur, cum ad Iudicem appellationis non deuoluatur quidquam, nisi quod in prioribus instantiis fuerit cognitum & decisum. & eius Iurisdictio ligata sit, neq; exerceri valeat.

leat (vbi ius Territoriale annexum non habet ex Cæsarea concessione, vel alterius à Cæsare subordinatam causam habentis) nisi post appellationem legitimè interpositam, & formiter introductam 152. nec proinde sub eiusdem statuti prætextu Consules vllatenus sibi appellationes vsurpare possunt à prætorijs Sindicatoribus interponendas, quippe qui tam à Syndicis quam à Iudicibus appellationum, & nomine & officio differunt, & Statuta, ultra verborum corticem non protrahi, sed casum omissum, in Iuris communis dispositione remanere, effectumq; limitatum à limitata causa produci axiomata superius deducta manifestissimè edocent 153.

VI. Proferunt doctrinam Baldi 154. tradentis, quòd si priores eligunt Magistratum, qui alia superioris confirmatione non egeat, ad ipsos in subsidium appellari potest, quia Superiores dicuntur cum habeant potestatem instituendi, & destituendi cum causa, quæ opposcentes eousq; animauit, vt non dubitauerint iactitare per oppositam traditionem falcem ad radicem huius quæstionis poni & omnia contraria tolli, cum tamen cum cæteris collabatur.

Superior siquidem propriè est non qui nudam potestatem magistratum nominandi, seu deputandi habet, sed qui simul Dominus est Territorij, quippe quod subiectum est Superioritatis, & nemo qui Territorio caret Superioritatem sibi vendicare potest 155. ideoq; ratione, quam Baldus in obiecto Consilio prætexit, sic expugnata concidit quoq; eiusdem allucinantis obiecta theoriea, & quemadmodum Gl. Bart. Bald. & aliorum insignium

152. Cap. 1. §. Quia in causis & cap. Vt diligantes de officio ord. lib. 6. cap. Pastoralis ext. eodem Guido Papa decif. 436. num. 2. & 3. & venuste Natta conf. 271. num. 2. & 2. tom. 2.

153. — legenda num. 19, 61. & 70.

154. In conf. 301. vol. 3.

155. — Andr. Keichen de Iure Territor. cap. 1. num. 304. & 305.

116. — l. Labeo ait. vers. sed et si ff. de
sopellect. legat. cum ceteris plenè dedu-
ctis per Nicol. Euerhar. in loco ab auctori-
tate num. 3. 9. 10. 11. & 12. subdens num.
13. id verum esse etiam in communi opinio-
ne. & doctè Alfons. Modit. in §. Lex est sub
num. 2. Inst. tit. de iure nat. gent. & civil.

117. — §. Sciendum autem Inst. tit. de
sacrisd. tutor. vel Curator.

I. Cum auctoritas non est necessaria, sed
duntaxat probabilis, ita ubi vel textu, vel
evidenti ratione convincitur, nullam vim
habet, & flocci fieri debet 156. Rursum
Bald. in loco antea citato non affirmat
absolute ad priores Magistratum insti-
tuentes appellandum, sed inquit in sub-
sidium appellari posse, adeoque deficien-
te quacumque alia Superioritate, ad quam
parti gravata recursus pateat, subsidia-
rium enim præsidium ultimum, est
157. At quandoquidem in hoc thema-
te ad Tridentinum Præsulem & Princi-
pem, postmodum verò ad Imperialem
Majestatem refugium datur, subsidiana
appellatione nec opus est, nec locus esse
potest.

Demum in Consilio ex adverso obiecto
Bald. facti speciem examinat prorsus di-
versam, in qua Magistratus qui iudica-
rat, per solos Civitatis priores fuerat con-
stitutus: In terminis verò Tridentini Sta-
tuti (in quibus nostra versatur controuer-
sia) syndicatores prætorio syndicatui præ-
ficiuntur, non per solos Urbis Consules,
sed tertius per Tridentinum Præsulem,
quo in casu mixtum compositum ex plu-
ribus diversam naturam habentibus assu-
mit naturam simplicis dignioris, & po-
tentius attrahit ad se adiunctum minus
potens, etiam si istud numero prevaleret
158. Idcirco ex diversis factis diversum
ius oritur, & ex facti mutatione ius quoque
definitio mutatur 159.

VII. Annectunt dissertationem de dif-
ferentijs inter appellationem, & supplicas-
tionem, agnoscences inibi quòd solius
Principis sit admittere supplicationem il-
lam, quæ ex speciali gratia gravato con-
ceditur adversus sententiam, à qua pro-
pter

118. — cap. Si duo, ubi scitè Geminian.
sub num. 2. de officio & potest. iud. deleg.
lib. 6. Petr. de Anchar. omnino legendus in
cap. Quanto sub num. 2. de iudic. cum reli-
quis allegatis num. 118.

119. — l. si ex plagis §. In clivo ff. Ad leg.
Aquil. l. si is ff. de exculat. tutor. cap. fin. de
emp. l. & vendit. Bald. conf. 151. sententia
quam vol. 4. & conf. 304. Non est novum in
prin. vol. 1. cum ceteris cumulatis per Tu-
sch. in littera F. conclus. 13. tom. 3.

per Iudicis, qui iudicauit, excellentiam non datur appellatio, & quod ideo à sententia Imperatoris licitum sit ad eundem supplicare: quæ quidem dissertatio quo collimet non dispicio. Illud certissimum est sine lege, & sine ratione asserentibus in Iudicatu Prætorio per appellationem, siue quemcumq; alium recursum Consules coniunctim cum Principe ad eundem esse, nullam omnino fidem adhibendam. 160. præsertim cum contrarium ita iure & rationibus lætè dilucidatum fuerit, ut nulla cauillatione amplius offuscari queat.

VIII. Ex cap. 10. & 18. & pluribus alijs lib. 2. de Syndicis Ciuitatem certam pœnarum partem habere perpendant. Quod tamen ad quæstionis nostræ decisionem minimè pertinet, cum aliæ sint causæ prætorij Syndicatus, de quibus agimus, aliæ verò quæ ex relatis Statutis sub lib. 2. de Syndicis per Ciuitatis Syndicos cognoscuntur, in quibus iuxta eorundem seriem in suis calibus Communitati Tridentinæ pœnæ pro debita quota applicantur, neq; de istis vlla est contentio. At in hac obiectione manifestus Patavinorum Aduocatorum error deprehenditur, supponentium quod Syndici & Syndicatores officio & potestate non distinguantur, & quod synonyma vel potius polysynonima sint (quæ sub diuersitate vocum eiusdem rationis existunt) cum tamen re ipsa toto Cælo differant.

Siquidem Syndicorum officio in Vrbe Tridentina duo tantum præficiuntur.

Syndicatorum verò prouincia ex iuris municipalis præscripto tribus committi debet & solet.

Illi per solos Consules deputantur.

160. -- 5. Consideremus in Auth. de trinit. & semil. l. si vero §. De viro n. solut. matrim. cum sexcentis concordantibus nec citatis per Nicol. Euehar. in loco à lege cessante num. 1. & 2.

Isti duo per Consules, & tertius per Tridentinum Præfulem, vti Urbis, legitimum Dominum.

Syndici quaterno quoq; mense eliguntur.

Syndicatores autem expirante Magistratu cuiusq; abituri Prætoris.

Illi Syndicorum munere non se abdicant, nisi postquam Successores electi officij administrationem suscipiunt.

Isti statim expleto prætorio sindicatus (qui ex Statuti Tridentini dispositione, ultra tredecim dies non protenditur) syndicatoriam censuram deponunt.

Adeoque syndicorum officium nunquam, syndicatorum verò plerumq; vacat.

Deniq; Syndicorum munus est questionum viarum, terminorum, rozalium, canalium, stillicidiorum, & cæteras oculari inspectione indigentes ex norma Statutaria præscripta sub cap. 1. de sindicis cognoscere.

At Syndicatorum in audiendis, & definiendis quærelis & actionibus institutis aduersus administrationem abituri Prætoris, consistit.

Ex quibus quemadmodum discrimen inter Syndicos & Syndicatores, eorumq; munia luce meridiana clariùs relucet, ita quantumvis sub cap. 10. 18. & pluribus alijs ex lib. de Syndicis in causis ad sindicorum officium spectantibus Statuta Communitati certam pœnarum quotam addicant, nullum tamen inde argumentum Iurisdictionis sibi arrogandæ in causis prætorij syndicatus Consules detorquere possunt, vtpote omnino diuersis & separatis.

I X. Ex canonica constitutione in cap. Dilecti filij 66. ext. de appellat. appellationem

tionem interpositam omisso medio iudice nihil operari dicunt, inuuentes si in appellando à sententijs syndicatorijs Consules Tridentini committantur: (quasi isti medij iudices sint) appellationem irritam fore.

Sed frigidum quoq; hoc argumentum corruit, ex his quæ superius comprobata fuerunt, quod nimirum nobilior syndicatoris Episcopalis Iurisdictio minus dignam Consularium ita suppressit & confundit, vt quemadmodum in appellatione interponenda nulla consularium deputatorum ratio, ac si ipsi in iudicando non interuenissent, habeatur, ita neque in ea vel introducenda vel prosequenda, Consules, qui illos deputarunt, vilo modo vt medij considerari queant, ad quos proinde vt Episcopali delegato in causis prætorij syndicatus delegatis inferiores

161. ~ Id quod loculenter probant ad, ducta sub num. 113.

X. In medium proferunt cap. A collatione de appellationib. lib. 6. ex quo Panormit. in d. cap. Dilecti num. 17. notat à gestis per Capitulum, & Episcopum coniunctim, si Capitulo tamquam Prælati interfuit, ad Episcopum non appellari, quasi inde inferatur nec in nostra controuersia à communi syndicatorum Episcopalis & consularium sententia, ad Tridentinum Præsulem esse prouocandum: Quam absolo tamen syllogismo, nemo est qui non percipiat.

Nā tantum abest vt supposita ex aduerso conclusio ex obiecto cap. eliciatur, vt imo quemadmodum illic nec ad ipsum Capitulum, nec ad vtrumq; coniunctim,

X X X X.

vbi aliquid tamquam Prælati simul cum Capitulo gessit, sed ad solum Superiorem ipsius Episcopi appellandum disertè præcipiunt apertissima verba ipsius Canonis, ita exinde concludenter inferatur in nostro quoque themate ad solum superiorem dignioris ex syndicatoribus, qui iudicauerunt, adeoque ad solum Tridentinum Præsulem vti omnium syndicatorum, ratione territorialis iurisdictionis, Superiorem prouocandum esse.

XI. Patauini respondentes supponunt, Statuto Tridentino sub cap. 54. lib. 1. in ciuil. caueri, quòd quando Iudices à Consulibus Ciuitatis dati fuerint, tunc etiam appellationes ad eosdem Consules deuoluantur: Sed suppositum prorsus inane est, & nudum supponentium commentum, prout textus Statutarij nihil tale disponens ipsa figura ostendit: Hinc concidit argumentum ex commentitio Statuto decerptum, sicuti ædificatum fundamento collapsio: Quinimo quando etiam existeret somnium Statutum, prout non subest, operaretur solum in eo casu, in quo Iudices dantur per solos Consules, non autem in prætorij syndicatus causis, in quibus vnus datur à Principe, de qua facti specie statuto non loquente, casus omissus remaneret in dispositione Iuris communis, ex cuius rationibus, vbi Iudices dantur per plures Magistratus diuersi ordinis, ad solum dignioris superiorem recurrendum superius vberime edoctum fuit 161.

XII. Supplicationem ad normam appellationis regulandam esse, adeoque vbi ista prohibetur ratione breuioris summa, illam grauatim perimitti ad eundem Iudicem, & in casu nostro ad Præsulem & Consules

161. — num. 119. & 120. & clarius sub numeris. 142. 143. 144. & sequentibus.

Consules Tridentinos simul, utpote eodem ipsos qui Iudices dederunt ex theoria Mynsing. 163. profitentur.

Huic argumento respondens inesse fallaciam compositionis, siquidem Mynsing. in loco obiecto docet querelam vel supplicationem dari in casu appellationis ob breuiorem summam prohibita, ad eundem Iudicem qui iudicauit, non autem ad eundem, neq; ad eosdem qui Iudices dederunt: Vnde neutiquam inferitur, neq; inferri potest conclusio per aduersantium Consultores ex hac fallacia deprompta, vel potius extorta.

XIII. Illud annectunt sophisma, electionem Iudicum pro syndicando Prætoris esse mixti fori, & propterea cognitionem an appellationi vel supplicationi deferendum sit ad utrumq; Iudicem eligentem, videlicet Episcopum & Consules simul pertinere.

Obiectum istud eneruatur & radicitus tollitur respondendo, quod etsi electio vel deputatio mixto foro adscribi posset, tamen cum ultra nudum electionis, seu deputationis actum, Consules in syndicato Prætorio nullam omnino Iurisdictionem habeant, nec proinde causæ quæ per electos in prætorio syndicato tractantur vlllo modo mixto foro attribui possint, uti penitus ab ipsa electione & deputatione differentes & separata, cognitio articuli an appellatio vel supplicatio admittenda vel respuenda sit, non obstante obiecta fori mixtura, relinquere debet Tridentino Præfati uti legitimo Superiori, ad quem ipsa appellationis vel supplicationis causa, ex superius plenissime discussis, pertinet & deuoluitur. Quæ eo magis sibi locum vendicant, quo certius est quod ubi ea de

163. - Obser. 11. Centuria 6.

re disceptaretur, an nimium controuersæ appellationum, siue supplicationum causæ mixti fori sint necne (abstracta suprema Imperiali auctoritate, cui ea qua par est reuerentia me humillimè submitto) adhuc cognitio non ad utrumq; sed ad solum Tridentinum. Principem spectaret, sicuti in contentione Iurisdictionis inter Ecclesiasticum, & secularem, non utriq; sed Ecclesiasticus Iudex solus, propter præeminentem auctoritatem, & digniorem Iurisdictionem, iudicat 164.

XIV. Reuisionis remedium non appellationi, sed potius restitutioni in integrum æquiparari, quæ non utriq; ut illa communis est, sed soli parti læsæ opitulatur, & alia similia iisdem Patuini respondentes assuunt: Quæ sicuti inutilissima sunt nugantium verba, ita quam connectunt assertio, quod læsio coram iisdem cognosci debeat qui Syndicatores dederunt, uti lege & ratione destituta Veritatem in contrarium superius acerrimè propugnatam neque immutat neque lædit 165.

XV. En ultimo, Quod tota siue vniuersa ordinaria Iurisdictione Ciuitati competat, ad eandemq; in causis prætorij syndicatus saltem pro parte, pœnæ & mulctæ uti Iurisdictionis fructus spectent, pariter Patuini Consultores in suis scrutationibus desipientes pro veris sibi persuadent, quæ cum tam aliena sint à Iuris & facti veritate, ac contradictoria & incompatibilia existunt, quod Tridentina Urbis Territorium, & Superioritas ad Tridentinum Præsulem & simul ad Ciuitatem eiusdem subditam pertineat 166. & prout Iuris & facti permanentis notorium est, potissimum ex Casarearum concessionum diploma-

164. Ant. de Barr. in cap. coarctum col. 3. de iudic. Bois. in tit. de foro compet. nu. 155. & Farinac. theor. Cernin. par. 1. tit. de inquis. quæst. 8. sub num. 33.

165. — 1. Assumptio ff. Ad municip. & de incol. & Lancellor. de attentat. par. 3. cap. 16. sub num. 74.

166. — 1. Si ut certo 3. Si duobus vehiculum vbi Gl. & Barr. ff. commodat. Ofasus cons. 14. sub num. 46. & Andr. Knichen de iure Territ. cap. 5. num. 115. & 116.

plomatibus ad solum Tridentinum Præ-
fulem vniuersam Iurisdictionem Triden-
tinæ Ciuitatis cum omnibus emolumentis
ac pœnis, adeoq; etiam ijs quæ ex prato-
rio syndicato profluunt, spectare, hoc ar-
gumentum vti somniantium spectrum
vltiori confutatione non eget.

Deniq; ad corroborationem sententiæ,
consularis Iurisdictionis concursum ex-
cludentis, à quibuscumq; impugnantium
oppositionibus solidissimè & acerrimè
hactenus propugnata, pro coronide in
hoc puncto amectitur, quod Tridenti-
nis Consulibus in secunda instantia prato-
rij syndicati perperam prætenfus Iuris-
dictionalis concursus cum Episcopo eo-
rum Principe tribui non potest, quin Im-
perialis Maiestatis culmen pari iniquitatis
exemplo simul excludatur à suprema po-
testate & Iurisdictione, eiusdem pratorij
syndicati causas in tertia instantia co-
gnoscendi. Quando enim notorium est
Tridentinam Ciuitatem eiusq; Consules
non esse immediatos Sac. Rom. Imperij
Status, sed Tridentinum Præfulem cui il-
li subiaceant, proindeq; ab illis ad Imperia-
lem Maiestatem appellacionem immedia-
te non dari 167. certum quoq; remanet,
quod imminuta per prætenfum concu-
sum Iurisdictione Episcopali secundæ in-
stantiæ, nec tertiæ instantiam ad Sac. Im-
perialem Maiestatem deuolui posse, cum
medium inhabile impediatur transitum ab
vno ad alterum extremum 168.

Neque hunc obicem tollit responsio
quod intuitu Tridentinæ Præfulis & Prin-
cipis, qui in iudicio secundæ instantiæ in-
teruenit, in tertia tota causa ad Imperiale
fastigium deferenda sit, non attenta Iu-
risdictione consulari, quam Episcopa-

167. — I. Imperatores ff. de appellat. &
relat. Ordin. Imperialis Camere in 2.
par. titul. 19. in princ. Marant. de ord.
iudic. par. 6. tit. de appellat. numer. 417.
Mynding. Obser. 67. Cent. 1. And. Gass.
Obser. 119. numer. 2. & Bernard. Gexuen
eadem conclus. confid. 1. num. 1. lib. 1.

168. — I. Triâ prædia, vbi DD. ff. de fæ-
uit. rustic. præd. cum alijs in proposito cu-
mulatis per Marc. Anton. Peregr. conf. 18.
num. 8. lib. 1.

167. — I. Imperatores ff. de appellat. &
relat. Ordin. Imperialis Camere in 2.
par. titul. 19. in princ. Marant. de ord.
iudic. par. 6. tit. de appellat. numer. 417.
Mynding. Obser. 67. Cent. 1. And. Gass.
Obser. 119. numer. 2. & Bernard. Gexuen
eadem conclus. confid. 1. num. 1. lib. 1.

168. — I. Triâ prædia, vbi DD. ff. de fæ-
uit. rustic. præd. cum alijs in proposito cu-
mulatis per Marc. Anton. Peregr. conf. 18.
num. 8. lib. 1.

168. — I. Triâ prædia, vbi DD. ff. de fæ-
uit. rustic. præd. cum alijs in proposito cu-
mulatis per Marc. Anton. Peregr. conf. 18.
num. 8. lib. 1.

168. — I. Triâ prædia, vbi DD. ff. de fæ-
uit. rustic. præd. cum alijs in proposito cu-
mulatis per Marc. Anton. Peregr. conf. 18.
num. 8. lib. 1.

lis uti dignior confundit & suppressit.

Quia eodem iure vel potius eadem iniuria, qua Episcopalis syndicatoris nobiliiori Iurisdictioni, ad effectum Consules ad prætenfum consensum Iurisdictionalem in secunda instantia perperam admittendi, debitum prædominium denegatur, Episcopali quoque licet digniori auctoritati & Iurisdictioni debita prærogativa, ad effectum impediendi tertiae instantiae devolutionem ad Imperiale solum, esset subtrahenda, adeoque rationes quantumvis substantiales & nervosas in præiudicium Episcopalis Iurisdictionis reiectas, in præiudicium pariter Imperialis auctoritatis rejici oporteret, ex naturali æquitate, qua Supremus etiam Princeps obstringitur 169. editi — *Quod quisque iuris in alium statuerit, ipse eodem iure utatur* 170. —

Tertia & ultima primi gravatorij capituli querela, Tridentini Consules fisci Advocato siue procuratori aditum ad querelas siue actiones in prætorio syndicatu adversus Ex prætorem instituendas patere expostulant, petentes subinde illum a prætorio syndicatu arceri.

Atquia Reipublicæ, cuius cum primis interest ne delicta impunita remaneant, 171. perniciosissimum accideret in prætorij syndicatibus Fiscum, cuius potissimum partes sunt delicta præsertim publica insectari 172. ab accusando, quæ regula permissoria est, usque adeo, ut in publicis criminibus cuilibet de populo accusandi ius competat, 173. repelli, cum tamen & in penalibus iure communi utatur, & nunquam ei iuris communis beneficia subtrahi vel ad deteriorem conditionem ac privati hominis redigi congruat

174. qui.

169. — Abbas in cap. Per tuas vers. Nec obstat si dicatur de arbit. Ias. con. 105. in fine vel. 1. Marfil. in pract. crimin. §. sequens num. 39. Zaf. cons. 15. nu. 141. lib. 1. Crauct. de antiquit. temp. par. 1. in princ. numer. 46. diffuse Petra de potest. Princip. cap. 3. quest. 3. num. 76. 79. 80. & sequentibus necnon Altonf. Modit. in §. Lex est Dubit. 49. num. 4.

170. — l. 1. ff. Quod quisque iur. ubi Gl. in verbo — *summam* — inquit æquitatem illius editi iuri ex præcepto legis Divinæ — *Quod tibi non vis fieri, &c.*

171. — l. 1. ff. de vi publica §. 1. — ubi Gl. in verbo — *summam* — inquit æquitatem illius editi iuri ex præcepto legis Divinæ — *Quod tibi non vis fieri, &c.*

172. — l. 1. ff. de vi publica §. 1. — ubi Gl. in verbo — *summam* — inquit æquitatem illius editi iuri ex præcepto legis Divinæ — *Quod tibi non vis fieri, &c.*

173. — l. 1. ff. de vi publica §. 1. — ubi Gl. in verbo — *summam* — inquit æquitatem illius editi iuri ex præcepto legis Divinæ — *Quod tibi non vis fieri, &c.*

174. — Hortens. Cavalcan. de brach. regio par. 4. numer. 209. ubi affirmat, quod si Fiscus est presens, nemo debet in accusando Fisci vicem assumere.

175. — §. 1. Inst. tit. de publ. iudic. l. Qui accusare vbi Bart. ff. de accusat. cum reliquis congestis per Farinat. tit. de accusat. quest. 12. num. 8.

174. quinimo singulariter receptum sit ut quilibet pro Fisco agere possit 175. tam absurda postulata, quæ viam latissimam struerent cuiq; scelestis commissi & committendi flagitij impunitatem, & absolutionem prece & precio turpiter licitandi, contra verò cuiq; Prætori, legis repetundarum, quæ Iudices in officio continere solet, metu omni sublato, illam licitantibus pro cuiusq; avaritia & cupiditate impune vendendi, eo remotius eliminanda sunt, quo apertius pugnant cum propositis per eosdem Consules in calce duodecimi subsequenter capitis grauatorij, hisce formalibus verbis — *licet Fisco satis consulatur per syndicatum, qui finito Iudicis officio observatur, de quo, & non de parte absoluta conquerendi aliquod Ius competat.* —

Sed qui Fisco per syndicatum prætorium consultum erit, si vobis (meæ Tridentinæ Urbis Consules hic appello) exclamantibus ad eundem syndicatum Fiscus procuratori, cuius proprium est iura Fiscalia proponere, & tueri 176. accessum præcludi oportet? Percepi prætextum in vestra quere la allegatum, nimirum timore molestiæ per Fiscalem in syndicato inferendæ, Prætozem, nisi iuxta illius vota accusatos vel inquisitos condemnauerit, à Iustitia ritè administranda declinatorum.

Verum cum quilibet à natura suffragantem habeat probitatis præsumptionem 177. & multò magis fisci patronus, qui dignitate officij fulget, & peculiariibus priuilegijs gaudet 178. quemq; officij necessitas à præsumpta calumnia excusare solet 179. nemo non intelligit vanissimum esse obiectum timorem, præ-

174. — l. Quod placuit ff. de iure Fiscij & pulchre Peregrin. in tract. de iure Fiscij lib. 6. tit. 1. num. 19 & 31.

175. — teste eodem Peregrin. de iure Fiscij lib. 7. tit. 1. num. 17.

176. — l. 1. cum sequentibus C. de Fiscij Aduocat. & Vrsini in annotat. ad Aulic. decif. 4. num. 4.

177. — Gl. in l. fin. ff. Quod met. causa cū reliquis recitatis per Aulic. Reg. 3. præf. 2. num. 1. de præsum.

178. — l. 1. laudabile & l. Restituta C. de Aduocat. diuers. iudic. cum concordantibus conscriptis per Peregr. de iure Fiscij lib. 7. tit. 1. num. 15.

179. — l. 2. C. Qui accus. non possunt cū similibus accumulatis per Andr. Gaill. Obser. 90. num. 5. lib. 1. & Farinac. tit. de accusat. quest. 16. num. 22. & 23.

ferum

180. l. pen. C. de Aduoc. Fisc. Gram-
mat. decif. 60. num. 11. Peregr. de iure Fi-
fci lib. 7. tit. 1. nu. 7. & Farinac. dicta quat.
16. nu. 10. & 11. vbi Fiscus procurator calu-
miantis pœnam ignis ex l. Veneris C. Vbi
ignis. Fieri, statutum effenotat.

181. l. 1. §. si ad Fiscum ff. V. legat. nom.
caueatur & Peregr. de iure Fisci lib. 1. tit.
2. nu. 14. Si quidem Fiscus semper diues est,
& soluendo idoneus l. 2. ff. de fund. dot. &
Peregr. loca paulo ante citato num. 34.

fertim vbi prudentissima legum prou-
dentia, seuerissimis propositis pœnis, fis-
calis munus obeuntes à calumniosis acti-
onibus exercendis auocat & deterret 180.
& vbi cuius privato aduersus Præto-
rem in criminalibus animaduersionibus à re-
cto iuris & Statutorum tramite desecten-
tem, per actionem vel querelam in præ-
torio syndicatu proponendam, vberime
prospectum est.

Quod fideiussionem à Fisci Aduocato
in prætorio syndicatu præstandam attinet,
Iure quis fisciari queat cur Tridentini
Consules tam anxie nitantur satisfdandi
oneri fiscum subiugare, quem iura & le-
gillatores peculiari priuilegio ab eo im-
munem esse voluerunt 181. & contra
nihil cure illis sit eam satisfdationem præ-
stari, ad quam singuli Prætores pro se,
familia & Officialibus ex precisa iuris Sta-
tutarij sub cap. 2. in ciuil. dispositione re-
nuntur, eamq; à viris exteris & aduenis
negligi per summam socordiam permit-
tant. Respondeant illi, qui tantopere
de prerogatiuis sui Principis & Domini
imminuendis solliciti sunt.

In altero & secundo porrectorum gra-
uaminum capire iidem Consules conque-
runtur malefactoribus, Hebreis, & ban-
nitis tolerantias & saluoconductus indul-
geri, reclamante statuto sub cap. 3. lib. 1.
in ciuil. & cap. 3. & 4. in criminali. Quod
etsi quouesque facinorosos & malefa-
ctores à Tridentinæ Urbis habitatione &
commercio eiciendos decernat, non ta-
men intelligitur repellere eos, qui à Tri-
dentino Præsule & Principe tolerantiam,
aut saluoconductum impetrant, vel in
dies impetrant. Quemadmodum enim
inter regalia & prerogatinas, quæ Princi-
pibus

pibus, præsertim Germaniæ & Sacri Romani Imperij iure Superioritatis competent haud infimum est ius Saluôcondûctus siue securitatem relegatis aut cuiuspiam secleris reis pro nutu & voluntate sua concedendi 182. ita per obiectas leges municipales non intelligitur vilo modo huiusmodi iuri prærogatiuæ Tridentini Principis derogatum, quinimo eiusdem potestas in quacumq; dispositione excepta præsumitur 183. & lex vel Statutum, nisi aliter expressim disponat, non ligat neq; comprehendit Principem statuentem 184. neq; eum, qui statuta confirmavit, neque illius delegatos 185. quod in Tridentina Ciuitate antiquissimus vsus fidus legum & Statutorum interpretes 186. in hanc usq; diem obseruatus indubitatum redit. Siquidem huiusce Tridentinæ Ecclesiæ Præsules tum reis & delinquentibus criminum perpretatorum veniam & indulgentiam, tum verò proscriptis, vel vndecumque relegatis pro nutu & arbitratu suo securitatem siue saluôcondûctus: tutò urbem & Ditionem Tridentinam inhabitandi semper concesserunt & passim elargiti fuerunt, quo iure nec ego aliter vtor, nisi Antecessorum meorum vestigijs insistendo, ea qua opus est prudentia & delectu non omnes indifferenter admittendo, sed eos duntaxat qui aliqua arte, aut honesto exercitio Subditis meis prodesse possunt, vel ob criminis læuitatem, aut aliqua alia peculiari ratione huiusmodi gratia digni videntur, exactis salutaribus cautionibus de bene viuendo, & pro facti, ac personarum circumstantijs, adhibitis alijs oportunitis cautelis. Qua in re dum publicam tranquillitatem ita cordi habeo, vt proposita in hoc pun-

182. — I. Relegati in fine, vbi Bart. ff. de pœn. l. Diui fratres ff. eodem, Menoch. conf. 144. nu. 13. lib. 3. Caphal. conf. 458. nu. 37. lib. 4. Petra de potest. Princip. cap. 4. num. 12. & cap. 8. num. 46. & 47. rursum Menoch. de arbitrat. ludi. Cast. 346. num. 27. eleg. Andr. Knichen omnino legendus de iure Territor. cap. 3. num. 433. 438. & 444. & Ludouic. Githausen Arbor. iudicat. cap. 1. par. 1. §. 1. num. 57.

183. — I. Normani C. de Officio Præs. Prætor. cap. 1. in fine de prohib. feud. alienat. per Feider, cap. Venientes ext. de m. reur. Anton. Corsetus in tractat. de potest. & excellentis regia par. 3. quest. 27. nu. 45. Thomas Grammatic. in conf. 1. de fort. adiudicat. impresso post decem. numer. 12. Card. Tusch. in littera P. Conclus. 665. numer. 9. & 10. tom. 6. & Alfons. Modit. in §. Prætorum edicta. Dubitar. 9. num. 1. & 3. Initia de iure natur. gent. & ciuili.

184. — I. Princeps ff. de legib. l. si quis in princ. ff. de leg. 1. Ancharan. conf. 295. Pro clariori sub num. 4. Alex. conf. 16. nu. 30. vol. 5. Card. Tusch. in littera L. Conclus. 167. nu. 29. tota. 5. Petra de potest. Princip. cap. 12. Dubit. 2. num. 29. & 30. locupletissime, Sebastian. Medicer in tractatu de legib. & statut. par. 4. quest. 3. vbi re in vtramque partem discussa, hinc conclusionem a quibuscumque obiectionibus doctis sine tueretur & Peregr. tradens, quod Princeps itarum non possit se obligare in tractatu de iure Fisci lib. 1. tit. 3. num. 94.

185. sic in terminis docet Luden. Gozadin conf. 76. num. 13. & 14.

186. I. Si de interpretatione ff. de legib. cum reliquis scriptis sub num. 98.

At querela publico commodo prorsus superuacanea fuerit, ferri non debet. *Præfule hæc regalia Ecclesiæ meæ ex Imperialibus concessionibus, & immemorabili consuetudine competentia, adimi vel vlllo pacto labefactari.*

Eidem secundo capiti alteram insuunt querelam, quod licet ex iure municipali sub cap. 1. in civil. Prætor iurisdictionis in Prætura Tridentina tam in civilibus quam in criminalibus administrandæ sepeptum ab Episcopo recipiat, sapius tamen criminales causæ ab eo ad Episcopales Consiliarios auocentur, vel instante Fiscis procuratore, aut parte querelante vnus alius Iudex illi adiungatur.

Verum quia Superior vel Princeps iurisdictionem inferiori, siue subordinato Magistratui tribuendo, non intelligitur à se abdicare, nec illam priuatiuè, sed cummulatiuè concedere, ita vt etiam in prima instantiâ quo ad causas & exercitium inter concedentem & concessionarium locus sit præuentioni 187. quamuis cognoscendo vel delegando causis ad forum Prætoris nondum introductis per præuentionem manus apposerim, non erat me accusandi locus, cum nemini iniuriarum faciat qui iure suo vtitur 188. & his quæ nondum pendet, minimè euocari dicatur 189. Quod si aliquando causæ iam coram Prætore pendentes, in quibus solis propriè euocatio cadit, quippe quæ est huius pendens coram inferiore ad Principem vel Superiorem absq; prouocatione facta translatio 190. euocari fuissent, id nunquam euenisse per conquærentes docebitur, nisi legitima publicæ utilitatis vel necessitatis causa impellente, propter quam Principi, vel Principis iura habenti etiam

187. — Bild. in conf. 299. Visus omnibus — vert. — Si autem basie — vol. 5. (qui ius vultimæ exemptionis rationem, quod nimirum Reipub. inter se plura habere Prætoriam, elicit ex l. 1. C. de officio præf. & verbis) Bartol. Chassenus in Consuetud. Burgun. in Gl. Das iustices — Robt. 1. sub nu. 107. & in catalog. Glor. Mund. par. 3. nu. 176. Thom. Grammatic. de off. 30. num. 1. 2. 3. & 6. Roland. a Valle conf. 1. num. 134. & 135. & conf. 80. num. 1. 6. 11. 13. & 19. tom. 2. Menoch. de præf. lib. 1. præf. 18. num. 1. & 1. subdens num. 3. & 4. quod in sermone generali non comprehenditur persona loquentis l. Inquisitio C. de solution. præcipue vero Principis, qui dicitur exceptus ne sibi legem imponere videatur cap. 1. in fine de prob. b. feud. alienat. pcc. Frederic. idem Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 1. quæst. 47. num. 8. Carpan. ad illud, Mediol. n. com. 2. cap. 19. num. 75. & 76. vbi inter istos in locis prætoris doctrinam ampliantes veram esse etiam in concessione adiecta fuerit dictio iuxta, quippe quæ licet excludat Iudices pares, non tamen sufficit ad excludendam iurisdictionem maioris Magistratus, & multominus Principis concedentis, Ioseph. Ludou. conclus. 20. — vert. — Si agitur prædicta doct. Mynsing. Obser. 99. Cent. 6. Henric. à Rosenthal. in synopsi feud. cap. 5. conclus. 5. numer. 1. cum adductis inibi plena manu in Gl. sub littera A. Georg. Euerhard. conf. 3. nu. 98. tom. 2. Tusch. in littera I. Conclus. 116. num. 32. tom. 4. & Stefan. Gratian. discept. forens. cap. 154. nu. 35. tom. 1. & cap. 891. num. 54. & 55. tom. 5.

188. l. In iuriarum §. 1. ff. de iniur. & l. Nullus videtur ff. de reg. iur.

189. — Cap. Ad dissoluend. de despons. in pub. cap. In Ecclesiâ il. 2. Vt lite pendente cum ceteris citatus per Couar. præf. qu. cap. 9. num. 1.

190. — teste eodem Couar. discept. cap. 9. num. 1.

etiam causas iam coram inferiore Magistratu pendentes auocare integrum est

191. — Iudicium soluitur ff. de iudic.

Non obstat quod Iudex superior per saltum, adeoque omisso inferiori, adiri non possit, nisi per viam appellationis prout opponitur ex Natta 192.

Quia loquitur in Vicario gubernij Astensis, adeoque in simplici Magistratu nullam Territorium sed simplicem temporalem nudi Magistratus titulo Iurisdictionem habente, eamque expressim illius Patrie decretis municipalibus coarctatam inter Cives ad causas appellationum, cum expressa prohibitione cognoscendi in primis causis 193. in quibus terminis facile concesserim illius Magistratus Iurisdictionem non protendi ultra limites appellationum apertis constitutionibus praescriptos 194. & proinde obstante apertissima municipalis decreti prohibitione nullam prorsus illi auctoritatem Iurisdictionalem competere in causis primae instantiae, nec per praeventionem, neque per euocationem.

At quis non perspicit obiectam Natta doctrinam Ecclesiae Tridentinae Praefuli non obesse utpote Sacri Romani Imperij inuestito Principi Ecclesiastico Iura Territorialia ex Caesarea inuestitura possidenti, non temporalem sed perpetuam, non limitatam ad certas causas, sed vniuersalem Iurisdictionem cum mero & mixto Imperio ac Regalibus in Tridentina Ditione non Iure nudi Magistratus, sed per Inuestituram feudalem à supremo Imperiali fastigio impartitam, adeoque per modum contractus habenti? cui proinde nemo absque tergiuersatione inficias iuerit, & praeventionem & euocationem in

191. — I. Iudicium soluitur ff. de iudic. Rebus intractatu de euocation. quæst. 6. num. 17. addens sub num. 18. & 19. quod id poterit quando vult, & quod vani capitis est existimare superiorem non posse Cotes absque causa cognitione euacuare, coarctari. præd. quæst. cap. 9. num. 4. & Petrus in tractat. de potest. Princip. cap. 6. num. 68. & 69. — Nec refert quod iste ultimus loqui videatur in Superioribus & Dominis Principem cum recognoscantibus.

Quia Sac. Rom. Imp. Principes intra ditionem sibi subiectam Iurisdictionem & regalia in suos subditos non aliter exercere possunt, ac si Superiorem non recognoscerent, & coruscant in eorum Territorio privilegijs & præminentijs Imperatori in vniuerso Imperio competentibus Ludouic. Gilhauf. Arbor. iudic. cap. 1. par. 1. §. 1. nu. 14. & 61. Andr. Knichen de iure Territor. cap. 1. num. 161. 169. 173. & 186. qua ratione enarratam Petri limitationem Imperij proceribus non obitare, quin eis euocationis ius comportat expressim testatur Bernard. Grauen. ad Andr. Gaill. Conclus. 41. num. 3. 4. & 5. lib. 1. præcipue ubi iusta causa concurrat, Lancelot. de attentione. 2. par. cap. 11. num. 56 quem sequitur & laudat Grauen. dict. loco num. 8.

192. — In conf. 82. num. 4. lib. 1.

193. — quod evidentissime liquet ex facti circumstantijs, quas illic sub num. 3. supponit Natta.

194. — Ancharan. conf. 417. num. 1. & Andr. Knichen de iure Territor. cap. 4. nu. 33. arientes, limitatam Iurisdictionem suis terminis includi.

fuis casibus dari.

Non obstat secundò quòd Prætorium erectum fuerit ad publicam vilitatem, quam cumprimis in Statutorum confirmatione Cardinalis Clesius Præsul inter Antecessores meos æternis monumentis dignus respexit.

Quia Reipublicæ interest Subditis ad plura Prætoria vno eodemq; contextu accessum patere. 195. Vnde tantum abest vt publica vilitas quæ Principi i statuenti ob oculos fuit ex præuentione, vel euocatione, quatum lura penes eundem Superiorem, remanserunt, vel quidquam detrimenti recipiat, vt immo per illorum vsum, siue exercitium vel maximè augeatur, dum in actorum optione est vtrobiq; introducere velint, & Prætoris forum non ad limitandam Episcopalis tribunalis iurisdictionem, sed ad prætoria, subditorum maiori commodo, multiplicanda, non priuatim sed cumulatimè introductum fuit.

Non obstat tertio quòd Cæsar non possit causas in iudicio Camera Spirensis pendentes euocare. 196. Nam eo in casu auocationi Cæsareæ obstat ordinatio Imperij 197. qua aperte cauetur quòd exercitium iurisdictionis Cameræ impediri non debeat, in quam Imperator per modum contractus consensit, ideoq; ad eius obferuantiam etiam ex iuris communis præscripto obligatur. 198. At in hac nostra contentione Præsuli Tridentino cum iusta causa auocanti nulla obstitit constitutio, quæ illi in suis casibus auocandi ius auferat: Deinde Andreas Gaill. 199. ex quo desumitur obiecta doctrina loquitur in propria auocatione, nimirum causarum tam in Camera Spirensi introductarum,

non

195. — Bald. alleg. conf. 255. Visus omnibus, vers. si autem base vol. 5.

196. — Andr. Gaill. Obfer. 47. num. 1. lib. 1.

197. — Par. 2. tit. 35.

198. — quod multis probat Andr. Gaill. Obfer. 47. num. 3. & 4. lib. 1.

199. — relata Obfer. 47.

non autem de ea quæ sit in propriè antea
litis inchoationem per præuentionem seu
præoccupationem, cui sicuti inter Impe-
ratorem & Cameram Imperialem Spi-
ritus ex Imperij constitutionibus, in causis
iustitiæ concurrentem Iurisdictionem ha-
bentes, locum esse idem Andreas Gaill.
200. præsupponit & expressim agnoscit
quotidiana experientia applaudente, ex
qua in dies discimus in causis iustitiæ li-
tigantes ad utrumlibet pro arbitrio cuius-
que recurrere, ita eadem planè ratione in-
ter Tridentinos Principem & Præto-
rem in primis causis iustitiæ concurrentem Iu-
isdictionem habentes minimè dubium
est præuentioni locum dari. 201.

Non obstat quarto quòd Prætor non
solo Tridentini Præfatus factò, sed Con-
sulum quoque nominatione præcedente
constituatur. Quia sicuti Iurisdictione non
est propterea penes populum Tridenti-
num consulari ministerio Prætores de-
nominantem, sed penes Tridentinum
Principem vnum vel alterum ex denomi-
natis eligentem & confirmantem, ita con-
sularis denominatio nominatis nullam Iu-
isdictionem, nullum Ius tribuit, sed sola
superioris confirmatio. 202.

Rursum licet lege municipali ad Tri-
dentinam Præturam plures denominandi
facultas Consulibus tribuatur, ex quibus
quem magis libet Tridentinus Princeps de-
ligit & in Præto-rem confirmat, tamen
nusquam legitur Iurisdictionem Tri-
dentino Præfati confirmanti, propte-
rea vel ademptam vel imminutam, vn-
de necque concurrentis Iurisdictionis effectus
nimirum præuentionem, & euocatio-
nem eidem sublatos esse prætendi potest.

In super quamvis Camera Imperialis

200. — eadem Obfer. 41. sub nome. 8.
Obfer. 29. num. 5. & 6. & Obfer. 121. nu. 5.
lib. 1.

201. — Cap. Cum plures de offic. deleg.
in 6. & l. si quis postea ff. de iudic. cum tra-
ditus utrobique per DD.

202. Decius perus legendus in l. 1. nu.
45. & 46. ff. de iurisd. omn. Iud. M. Ant.
Peregr. in Rubr. de offic. Iud. ordin. nu. 46
& Natta conf. 636. num. 37. § 2. & 67. par. 3

203. — Sic uti recet. Andr. Gaill. *Exposita* Obiect. 41. sub num. 4. lib. 1.

204. — Concluf. 41. sub num. 8. lib. 1.

204. — Concluf. 41. sub num. 8. lib. 1.

205. — Sic docent Dyn. in Rubr. de reg. iur. lib. 6. sub num. 15. & Dec. in l. 1. num. 20. ff. eodem.

206. — Gl. in l. Item Labeo §. sed si putare ff. Fam. hereticum. & pulchre Sard. de off. 163. num. 18.

Dicafterium non à solo Caesare, sed con-
ianctum quoq; à Statibus Imperij, quo-
rum nomine Assessores presentantur &
presentati recipiuntur, constituatur. 203.
nihilominus tamen inter Caesarem & Ca-
meram praebentioni locus est, ut paulò
antea fuse demonstratum fuit, sic eodem
iure, & eadem planè ratione in nostro
quoq; themate inter Praesulem & Præto-
rem Tridentin. primis causis iustitiæ præ-
ventioni locus esse debet. Quinimo quod
popularis electio, siue Magistratus nomi-
natio superiorem, ubi iusta subest causa, li-
tem etiam iam inchoatam evocandi populi
testatem non adimat, expressim suppo-
nit Bernard. Graeven. 204.
Non obstat quintò, quod clausula illa
confirmationi Statutorum inscripta — *Iure
nostro ac Successorum nostrorum Superiori-
tate semper salva* — non videatur operari
circa concessa, nec circa confirmata Sta-
tuta, prout opponitur ex Menoch. pri-
mo responsò causæ Finatiensis num. 23.
& numer. 30. vers. — *Nec obstat* — & re-
sponsò 2. num. 56. & seq.
Nam quo modo obiecta doctrina sub-
sistere potest, nonne exceptio quantum-
vis in casu exceptio deroget regulæ, debet
esse de regulâ, siue de genere regulæ? ita
nicherecule 205. & quemadmodum
incongrua & absorta esset illa locutio
— *Omnis homo currit præter æsum* — ita
absurdissimum fuisset in confirmatione
Statutorum reservasse ius quod ad leges
statutarias non pertinebat, quando refer-
vatio nihil aliud est quam exceptio mo-
dificans actum 206. Idcirco ne Eminen-
tissimum illum purpuratum, qui incom-
parabilis prudentiæ nunquam interitura
vestigia reliquit, reservationis confirma-
tioni

tionem Statutorum absurdè & Insulsè appo-
sita temerè damnemus, absq; vlla he-
sitatione concludendum, est, commemo-
ratam clausulam reservatoriam ad con-
firmata statuta præcipue referri, ita vt ex
Iure & superioritate referuatis non modo
concurrentis Iurisdictionis, adeoq; lites, si-
ue causas tam civiles quàm criminales à præ-
torio foro vel per præuentionem pro ar-
bitratu, vel iusta causa exigente, per pro-
priam auocationem euocandi, sed, pro
temporibus quoq; vicissitudine & casuum
emergentium necessitate, statutorum vsum
in vno aut pluribus Articulis intermitten-
di, ab eo quo vsum fuerit dispensandi,
& eximendi, illaq; interpretandi, refor-
mandi, & prout publicæ utilitatis ratio
exposceret, etiam omnino abrogandi ius
reservatum præferuntur & exceptum in-
telligatur, prout eius Successoribus in
eadem referuatione expressim nomina-
tis.

Menoch. porro, si obiectum primum
eius responsum tranquilla mente perlega-
tur, prorsus diuersus comperietur ab ea
doctrina, quam opposcentes in opposi-
tione supponunt, dum sub numero 23.
disertissime inquit per clausulam illam
— *Saluo Iure Imperij* — reservari supremam
illam Iurisdictionem, neque alium eius-
dem clausulæ effectum adduci posse, sub
num. verò 30. illud vnum testatur quòd
antiquitus talis clausula non solebat in de-
plomatibus Imperialibus apponi.

At quòd idem Menochius in citato 2.
responso causæ Finariensis sub num. 57.
tradit clausulam — *Saluis Iuris Imperij* —
intelligi, si ius aliquod alia ex causa quam
ob expressas in privilegio & concessione
competeret, vel ratione paulò antea alle-

207. Cum *regulare & minime novum* sit quod cuiusque Doctoris traditio interpretationem assumat ex textu vel auctoritate quam allegat Bart. in l. Non solum §. si liberacionis sub nu. 7. ff. de liber. legat. Alex. in l. sicut certi col. fin. C. de test. in milit. cum alijs abund. con. testis per Sord. decis. 59. num. 7. & conf. 9. num. 50. vol. 1.

208. — Conf. 310. sub num. 9.

209. — conf. 16. num. 30. & conf. 70. num. 12. lib. 1.

210. — Sicuti luculenter colligitur ex traditis per Oldrad. sub dict. numer. 9. & per Paris. dict. conf. 16. num. 29. & citato conf. 70. num. 4. §. 6. 7. & sequentibus.

gata, quod nimirum exceptio debet esse de regula, omnino erroneum conuincitur, vel declarari debet ex terminis in quibus loquuntur DD. ad huiusmodi assertionis comprobationem per eundem Menochium citati 307. nimirum Obdradus 208. & Cardinalis Parisius 209. ambo affirmantes clausulam referuatoriam Pontificio Indulto inscriptam — *sine preiudicio alicuius* — ita restringendam, ut aliquid principalis dispositio operetur, ne alioquin repugnantia vitio laboret, & ne concedens siue disponens eodem contextu se ipsum correxisse videatur prout alias in casibus per eos consultatis adiecta reservatio concessionem omnino inutilem, & elusoriam erat redditura 210.

Verum cum in nostra contentione per commemoratam clausulam referuatoriam Statutarie confirmationi insertam — *Iure nostro & successorum nostrorum, ac superioritate semper salva* — licet Principis confirmantis & successorum potestatem expressim excipiat, proindeque cum ceteris iura preuentionis & euocationis superiori Iurisdictioni coherentia illis per necessariam sequelam præsuet, Statuta tamen confirmata minimè otiosa seu inutilia reddantur, sed nihilominus quo ad subditos omnes & incolas suum plenum effectum operentur, & illud præcipuè sub cap. 1. & 2. lib. 1. in civil. sub rubrica de officio Prætoris cumulatiuè Iurisdictionem inter Principem & Prætorem inducat, nec clausulæ referuatorie Statutorum confirmatorum dispositio in nostra hypothesis vel quidquam repugnet, aut contradicat, cessantibus rationibus quæ in relatis Oldradi, & Paritij responsis oblectabantur, nihil impedit quominus appo-

fira

sita clausula reservatoria quaecumq; iura & prerogativas ex Caesarea Regalium concessione, vel ex iuris communis praescripto quomodocumq; circa materiam statutariam competentes, proindeq; etiam iurisdictionem in causis primae instantiae concurrentem cum praetoria subordinata, & praeventiois ac evocationis potestatem illi adhaerentem, Episcopali superioritati salvas & illasas conservet iuxta propriam reservationis naturam 211. cuius verba, ubi generalia sunt, ut in casu nostro, latam recipiunt interpretationem 212.

Accedit, quod seposita etiam sapememorata reservatione, ex ipsa iuris communis providentia tacite absq; vlla verborum expressione Principum dispositionibus & concessionibus inesse censetur. 213.

Non obstat 6. quae ex aduerso proferatur theoricæ ex Rolando & Valle 214. asserente in facti specie per illum consultata, iurisdictionem quo ad causas primae instantiae priuatiuè fuisse tributam.

Quia illis per Principem Domino Agamemnoni fuerat concessa iurdictio annexa feudo, adeoq; cum iurisdictione per viam contractus feudalis in Vassallum inuestitum erat translatum vtile dominium, quo casu plures volunt iurisdictionem in concessionarium priuatiuè transire 215. (quod tamen quoad Principem concedentem improbant alij, affirmantes illi adhuc ex suprema potestate fas esse in iurisdictionis feudalis exercitio cum inuestito Vassallo concurrere, illam autem quoad subordinatos dumtaxat concedentis Magistratus non autem quo ad ipsum concedentem priuatiuè transfundi. 216.

In nostra porro hypothese nullus feudalis contractus intercessit, nullum domi-

211. — Barr. in l. pen. C. de posset, Natta conf. 636. numer. 199. par. 3. & Surd. decif. 163. num. 17. nemosi conf. 182. nu. 29. lib. 2.

212. — Franc. Becius conf. 74. in fine & Tusch. in littera R. conclus. 243. num. 11. tom. 6.

213. — Bald. in l. Qui se patris. num. 10. C. Vnde lib. Peregrin. de iure Fisci lib. 1. tit. 3. num. 31. Natta conf. 487. num. 12. Surd. conf. 47. num. 38. lib. 1. & Andr. Knichen de iure Territor. cap. 3. nu. 306. & sequentibus, cum plecisque ex his qui sub numero 187. recensiti fuerunt.

214. — in conf. 48. nu. 19. & seq. tom. 2.

215. — In quibus terminis loquuntur ultra ipsum Roland. Socin. vnam. ex aduerso citatus in conf. 126. num. 35. 36. & 37. vol. 3. Henric. a Rosenthal. in synopsis feud. cap. 5. conclus. 5. n. 2. & 3. Thom. Grammat. citata decif. 30. num. 11. & multi alij, quos illic recenset Rosenth. in Gl. 6. & copiose Menoch. praef. 18. numer. 5. 6. & 7. lib. 2.

216. — Thom. Grammat. Voto 18. nu. 6. Natta conf. 487. num. 25. 26. & 34. & conf. 580. sub nu. 4. par. 3. Roland. a Valic conf. 1. num. 134. & 135. lib. 2. Surd. conf. 152. nu. 17. lib. 2. & plenè Menoch. relata praef. sua. 18. sub num. 7. lib. 2.

I. V. I.

nium fuit translatum, quinimo neq; ipsa lex municipalis, si rectè eius verba sub cap. 1. & 2. lib. 1. in ciuil. de officio Prætoris differentia, ponderentur, vllam prorsus Iurisdictionem Prætori confert, sed illum ad Iurisdictionem ex manibus Episcopi recipiendam remittit, iubens quòd à sua Reuerendis Paternitate Potestas ipse, sceptrum Præturæ tam in criminalibus quam in ciuilibus recipiat.

Vnde certo certius est quòd Tridentinus Præsul cuiq; Prætori Tridentinæ Præturæ administrationem suscepturo Iurisdictionem non perpetuam, sed temporalem, non per viam contractus, sed nudi Magistratus titulo per sceptri traditionem, abiq; vlla dominij translatione, tribuendo, illam minimè à se ipso abdicat, sed cumulatiuè, non autem priuatiuè confert, prout vnanimi ore pugnantes sententias distinguendo concludunt omnes Iuris interpretes 217. & ipsimet Roland. à Vall. & Socin. iun. in locis ex opposito citatis expressim admittunt & fatentur vbi contractus feudalis, vel alia conuentio vltro citroq; obligatoria cum vtilis saltem dominij translatione non intercedit, Iurisdictionem in concessionarium non priuatiuè, sed cumulatiuè transfundi 218.

Cæterùm, quòd interdū Prætori in causis criminalibus vnus vel alter Iudex, fisco vel parte petente, adiungatur: Cum vbi legitima vel probabilis subest suspicio cuius illius impetrandi ius pateat 219. cur Tridentini Consules solum Episcopalis mensæ fiscum excludere moliantur, quem, si peculiari prerogatiua non reperitur priuilegiatus, saltem Iure communi potiri exploratissimum est 220. hoc loco indissolubile relinquo: Reddant rationem illi,

qui

218. — Roland. conf. 48. nu. 25. lib. 2. & Socin. iun. conf. 116. num. 35. vol. 3. cuius verba formalia sunt. *Quarto. & primo responderi quod allegata in contrarium prout edunt in concessione iurisdictionis aliter quam per concessionem feudi.*

219. — 1. Apertissimi cum Auth. Si vero contigerit, & vtroque DD. C. de iudic. peccan Marant. de ord. iudic. par. 4. distinc. 5. num. 40.

220. — 1. Idem ff. de compensat. Natta conf. 500. num. 6. par. 3. cum alijs municipalibus concessis per Mar. Anti. Pescgr. de iure Fisci lib. 6. tit. 1. num. 1.

qui in rem sui Superioris tam egregiè, scilicet, se animatos ostendunt. In tertio capite. Syndicis siue etiam Consulibus Tridentinis rei annonariæ curam à Statuto lib. 2. de Syndicis attributam, dummodo non excedant fines ab eodem Statuto præscriptos, nemo inuidet, nemo detrahit:

Illud iure acclamante contendo syndicatorum & Consulare potestatem vltra metam statutariam proferendam non esse ex rationibus iam sæpius copiosè discussis, præsertim verò quòd iurisdictio limitata suis terminis includatur 221. ideoq; minimè illis fas esse me infcio aut dissentiente libertatem panis venalis proponendi, præter antiquissimum morem ad vnam vel alteram pistrinam noua lege restringere, (quod sub specie publicæ boni monopolij in graue publicæ rei, præsertim verò miserabilis plebis detrimentum exercendis ansam præberet, quod hæcenus fortè iam euenisset, nisi priuata cupiditati, quam sæpè publicæ utilitatis simulatum studium obregit, meis conatibus opportunè obuiam iuissem) cum Ciuitatis subditæ Prioribus, Consulibus, aut Decurionibus nequaquam liceat antiquos Statutorum ordines immutare 222. aut quouis colore edicta pœnalia proponere, & multo minus noua Statuta condere, aut noua plebiscita erigere, nisi Principis & Superioris legitimi assensu accedente, & auctoritate expressim approbante & confirmante 223. in qua interponenda, vbi publica utilitatis ratio suaserit, non permitam quidquam desiderari quod ad annonæ angustias præcauendas, & rerum vbertatem promouendam conducturum videatur. Hinc facillè liquet non correctio-

221. — Videantur allegatæ sub num. 194.

221. — Bart. in l. Ambitiosa num. 9. ff. de decret. ab oïd. facien. vbi tradit quod Decuriones Ciuitatis et si ex lege municipali arbitrium haberent (quod Consulibus seu Syndicis Tridentinis nusquam tributum fuit) super abundantia, non possent tamen illius virtute mutare ordines neque Regimen Ciuitatis, nisi expressim id illis permitteretur, & Alfons. Modit. in §. Prætorum edicta Dubit. 14. num. 2. Inst. tit. de iure nat. gent. & ciuil.

222. — Bald. conf. 141. Castus talis vol. 1. Anchar. conf. 12. sub nu. 1. vers. — Secundo quia non puto, Corn. conf. 171. in fine vers. — *Primo dictum Statutum* — vol. 4. Castrenf. in l. si quando num. 6. ff. de legat. 1. Borgnin. Caualean. decis. 18. num. 21. & 36. par. 1. Card. Tusch. in littera S. Conclus. 429. num. 28. tom. 7. & Alphons. Modit. in §. Plebiscitum Dubit. 199. num. 1. vnanimiter concludentes quod Ciuitas siue alia Vniuersitas Superiorem recognoscens, cum iurisditione careat, neque statuta condere potest præsertim pœnalia absque Superioris confirmatione, Carpan. in præludij a Statuta Mediolan. tom. 1. num. 26. iniquens. quod confirmatio tunc dicitur noua concessio quam sententiam vti veriorum & vniuersali consuetudine approbatam, contradicentium opinionem consutata, amplectitur quoque Losæus in tractatu de iure Vniuersitatis. par 3. cap. 14 sub num. 29.

ne,

LVIII.

ne, sed præconio dignum esse à me insolita pistrina erectionem, & eorum consilia, qui ne panis alibi venalis proponeretur interdiciendum satagebant, hactenus fuisse impedita, quando præsertim indubitati luti est Decurionum decreta non solum ad instantiam cuiuslibet de populo, sed etiam ex puro nobili officio à superiore rescindi posse 214.

214. Bart. in l. Ambitiosa num. 6. ff. de decret. ab ord. faciend.

Quod recocta Crambe iterum opponitur facultas alia officia instituendi per Consules pretenfa ex Statuto sub cap. 94. lib. 3. in criminal. solidissima responsione, quòd nimirum obiecta lex municipalis restringatur ad officia, quæ nudo ministerio explicari possunt, neq; vllatenus porrigatur ad ea quæ Iurisdictione indigent, vtpote cuius conferenda consularis potestatis non est, sub numeris 19. 20. 21. & 22. ita explosum fuit, vt pigeat hic eadem sæpius repetere.

Neq; consulari intentioni adminiculantur Statuta sub cap. 42. 99. & 132. lib. 2. de sindicis ex aduerso considerata.

Quamvis enim ex primo blada externa, quæ ad Ciuitatem vendenda ducuntur, alibi deponi nequeant quam ad platham communis, vel in alijs locis per Communitatem designandis.

Altero verò pœnaliter prohibeatur blada in locis inibi nominatim specificatis absq; Consulibus licentia reuendenda emi.

Ex tertio demum ius fit Consulibus annuatim Virum pobum eligendi, qui blada molenda, & postmodum farinam excussam, ad Molitorum fraudes reprimendas, ponderandi iuratio munus subeat, quod nostro tempore iam obsoleuit.

Tamen quandoquidem singula suum absolutum

absolutum effectum sortiri possunt, salua
cuiq; inante primæua libertate panem
venalem, vbi magis libet, exponendi,
sicut experientia rerum magistra hæcenus
docuit, & illorum implementum nec ex
antecedenti, neq; ex consequenti necessi-
tate excogitatam ex aduerso officinam ex-
pofcit, ad quam omnes panem venalem
affere cogantur, neutiquam hoc obtentu
illius institutionem affectare debent, præ-
cipue cum panis venalis mercimonium ijs
propolarum fraudibus non sit obnoxium,
aduersus quas obiectis legibus municipa-
libus in re frumentaria statuentes prospici-
endum existimarunt, & alijs remedijs à
Iure municipali iam introductis, si oppor-
tune adhibeantur, pistorum thecæ in
pane vendendo nullo negotio arceri que-
ant. Quod si ex temporum variatione
etiã curæ æconomice disciplina nouis
institutis, & nouis legibus indigere vide-
atur, eas Ciuitati subditæ eiusue Consu-
libus non aliter rogare permittitur, quam
legitimi Superioris, nimirum Tridentini
Præsulis assensu implorato, & confirma-
tione impetrata ex latè deductis sub num.
223. cuius rationem nullam, & rationem (vnde)

Quod ad quartum caput attinet, etsi
in re gratuita repulsam grauiter ferre non
deceat, optarem tamen mei Iuris esse, in
arcendis esculentorum extractionibus,
consularibus postularis gratificari, sed
quia id non modo Mensæ Episcopalis
Vectigalia temporum iniuria hæcenus
iam enormissimè imminuta penitus
euerteret, sed Episcopalis ditionis subdi-
tis quoq; cum primis exitiosum accide-
ret, quippe quibus antiqua libertas po-
num alteriusce generis prouentus diuen-
dendos, quo libet, transuehendi absq;

117. — Cap. Denique 14. quæst. 5. cum
alijs cumulatis per Petram de potest. Prin-
cip. Cap. 31. 7. quæst. princip. num. 13.

grauissimo detrimento adini non potest,
crimini minime dandum quod beneficium
non sit, ubi beneficium conferri nequit
nisi cum alterius iniuria coniunctum, nec
quod ea æquabilitate utar, qua Principi
maxime opus est ad populorum benevo-
lentiam sine invidia conciliandam: Præ-
stat enim neutri oppitulari, quam vnum
aliquem lædendo vel grauando alteri pro-
desse 22 f.

Quod quintum caput respicit, si vel
alicunde, ex eo certe luculentissime emi-
cat Consules ad longè eminentiora aspira-
re, quam populo subdito & superiorem
recognoscenti congruat: Cum enim mons
inibi nominatus ita constitutus sit, vt na-
tura Ciuitatis contigua propugnaculo ip-
sum produxisse videatur, vel hoc solo
nomine ad Principis dominantis potius
patrimonium quam ad vniuersitatis sub-
ditæ Dominium pertinet: Hinc merito
quispiam demirari queat qua fronte iudi-
cialis eius vendicatio proposita fuerit, ubi
asserta annosa designatio, parte absente,
inscia, & minime requisita, à personis le-
gitima auctoritate carentibus (vt præten-
ditur) peracta, nullum prorsus iuris Ci-
uitati vel tantillum adminiculantis argu-
mentum, nullam omnino preteriti domi-
nij probationem inducit aduersus Triden-
tinam Episcopalem Mensam, quæ tan lon-
gæ & inueteratæ annorum serie eundem
monem bona fide, non lure familiarita-
tis (vt in consulari libello perperam & ve-
ritate reluctante astruitur) sed lure pro-
prio & vti suum ministerio suorum Præsu-
lum palam ita possedit, vt aduersus quam-
cunque non modò Ciuitatis subditæ, sed
etiam ipsius Romanæ Ecclesiæ actionem,
centenariæ & immemorabilis præscriptio-

tis firmissimum præsidium, re exigente, sibi, mihi, & successoribus comparasset.

In 6. Capite Tridentini Consules suo superiori nimirum mihi & successoribus meis nefas esse cupiunt præceptis pœnalibus aduersus illos vri.

Verùm quandoquidem non minus Consules & vniuersa Ciuitas, ac singuli Ciues, & Ciuitatis incolæ Episcopo Tridentino subditi sunt, quandoquidem eodem vri legitimo Principi & eorum Domino immediato non solum ex legibus communibus omnimodam obediẽtiam 226. præstare tenentur, sed ex municipalibus quoq; sub cap. 1. lib. tertio in criminalibus, ad cuius normam in primo limine annalis Consulatus antequam consularis muneris administrationem adeant, inter cætera conceptis verbis annuatim iurant — *Obsequi, parere, & satisfacere omnibus generibus mandatorum Episcopi Tridentini* — si mea iussa negligant, si meum imperium detrectent, si meis præceptis, sicuti plerumq; solent, obnitantur, qua via, qua forma, quoue instrumento (adempto præceptorum pœnalia vfu, quem iura ad Superiorum Iurisdictionem tuendam introduxerunt 227.) obniten-tes contumaces, & refractarios ad debitam paritionem adigam? Hic enitet focus, hic erumpit thecna, vt Episcopalem Iurisdictionem eludant, vt eam cuiq; pro arbitratu vsurpandam exponant, ac vt Episcopalem Superioritatem paulatim omnino excutiant, præcipua Iurisdictionis tuendæ instrumenta, firmiora illius propugnandæ arma mihi eripi petunt, qua æquitate, vel iniquitate liberum esto huiusce Sapientissimi Imperialis ordipis Iudicium.

At inquirunt vbi inter Episcopum &

226. — Cap. Quid culpatur & Cap. Militare 23. quæst. 1. quippe qua de Regalibus est Peregr. de iure Fisci lib. 1. tit. 1. nu. 13. & ex iure Domino profuit præcipiente omnem Animam possidit sublimiori subditam esse teste Apostolo ad Roman. Cap. 13. quem refert Afflic. decii. 307. num. 17.

227. — 1. vñca vbi Bart. & ceteri si quis iudicanti non obtemper. Andr. Gaill. Ober. 39. sub numer. 5. lib. 1. & Bernat. Grauen ad Andr. Gaill. Conclus. 85. num. 1. 2. & 3. eodem lib. 1.

Ciuitatem de Iurisdictione contenditur, nimirum vti illa competat in emergentibus, pro temporum varietate, negotijs inter illum & istam controuerfis, & an Episcopo potestas sic Statutis confirmatis quidpiam contrarium, iusta praesentim publicae utilitatis vel necessitatis ratione suadente, per modum legis statuere, vel per modum decreti, aut iudicariae definitionis in certis casibus decernere, aequitati oblectari quod in propria causa lus sibi ipsi dicat 228.

228. — l. Vnica C. Ne quis in causa iudicet.

229. — in l. Si quis ex aliena in verbo *— existimare — ff. de iudic.*

230. — l. 1. §. In propria 5. Quan appelland. sit & intra qua tempora.

231. — dist. 1. Si quis ex aliena ff. de iudic. l. 1. §. Sed etsi dubietur ff. eodem & erudit. Andr. Gaill. Obser. 34. num. 1. & Obser. 48. num. 11. lib. 1.

232. — Quod diserte testantur Natta. conf. 176. num. 1. tom. 3. & alij. quos munificia manu recenset Andr. Kitchen de iure Territor. cap. 1. num. 385. & 384.

233. — Cap. 1. in fine de penis lib. 6. cum reliquis cumulatis per Andr. Gaill. Obser. 7. num. 18. lib. 1.

234. — precit. Obser. 7. num. 19. lib. 1.

235. — Cap. 1. in fine de penis lib. 6. cum reliquis cumulatis per Andr. Gaill. Obser. 7. num. 18. lib. 1.

236. — precit. Obser. 7. num. 19. lib. 1.

Huic obiectioni respondeo cum Glos. 229. quod quando damnum vel emolumentum ex litis eventu prouenturum ad Episcopum non pertinet, etsi in controuerfiam reuocetur ad quem lus cognoscendi adeoq; causae Iurisdictionis spectet tamen causa non dicitur propria Episcopi 230. & propterea ipsi nihilominus lus est super controuerfa competentia, & vtrum Iurisdictionis sua sit, cognoscendi 231.

Accedit quod Sac. Romani Imperij Principes in suo Territorio etiam in propria causa Iudicis munere passim defunguntur 232, quod cum in Tridentina Ditione inueterata consuetudine receptum fuerit, vt videlicet in quibuslibet causis ad Fiscum, siue ad publicum patrimonium Mensae Episcopalis spectantibus Episcopalis Aulae Consiliarij lus dixerint, & lites cognoscendo diremerint, nec mihi neque Ecclesiae meae huiuscemodi lus questum tolli potest, quando certum est quod consuetudo etiam in propria causa Iurisdictionem tribuit 233. Quinimo ea quoq; circumscripta Principem a sua Ciuitate coram ipsis, Principis Consiliarijs conueniendum esse testatur Andreas Gaill. 234.

At Tridentinos Consules acriori obiectione

ctione insurgentes audio, quòd nimirum iniusta præcipienti obediendum non sit 235. proindeq; Subditi ab obedientia nequ eximantur ubi iniustitia præcepti subest.

Quo prætextu nequaquam debitam obedientiam suo Episcopo & Superiori detrectare queunt, donec à Supremo Imperiali Tribunali prætensa præcepti iniquitas non fuerit cognita & declarata.

Tum quia obiectio non habet locum nisi ubi præceptum Superioris notoriè repugnat iuri Divino, aut naturali in his enim quæ sunt iuris positiui à Subditis Domino iurisdictionali indifferenter parendum est 236.

Tum quia cognitio, an præceptum Superioris iustum sit vel iniquum, non ad subditos, sed ad Dominum præcipientem pertinet. Vnde dum illis iniustitiam allegantibus per viam appellationis siue recursus liber accessus paret ad Supremum Imperiale Fatigium, dum illic his & contentio circa iustitiam & iniustitiam præcepti pender, eidem contentioso præcepto omnino parere debent, quippe quod interim & donec contrarium ab hoc Imperiali ordine cognitum & pronunciatum fuerit, iustum & rectum præsumitur 237. Cum enim Subditi suo superiori & Magistratui non obedientes, cum possessione vel quasi iurisdictionis spoliare dicantur 238. antequam de meritis prætense iniustitias discerpatur & cognoscatur, antequam desuper audiri queant ad obedientiam præstandam compellendi sunt ex receptissimo iuris axiomate, quòd spoliatus in primis & ante omnia in pristinam possessionem vel quasi reintegrari debet 239. alias si subditis iusticeret ad Supe-

235. — Petra de potest. Princip. cap. 24. num. 41.

236. — Cap. Contra morem in princip. dist. 10. Lucas de Penna in l. sig. num. 102. C. de locat. præd. ciuil. lib. 21. Farinac. de pen. temperan. quæst. 97. num. 7. par. 1. & Petra dicto cap. 24. num. 47. ubi inquit Superioris iusta siue iniusta sunt, dummodo tolerabilia sint, esse adimplenda.

237. — Gl. in l. Relegati C. de pen. Alciat. in tractat. de præsum. reg. 3. præsum. 8. num. 1. Petra de potest. Princip. capit. 21. quæst. 8. num. 2. 6. 8. & sequentibus & copiose Menoch. de præsum. lib. 2. præsum. 10. a num. 1. usque ad 11. & num. 25.

238. — prout ex Cap. fin. ext. de officio Archidiacon. & ex cap. Suborta de re iudic. erudite animaduertit Martin. Magetius in tractatu de Aduocat. armata cap. 6. n. 3. 10.

239. — l. Si quis ad se feudum Cod. Ad leg. l. ad. de vi publ. cap. In litteris de restit. spoliat. cum reliquis copiose conscriptis per Anton. Gabriel. Commun. conclus. lib. 1. tit. de restit. spoliat. Conclus. 1. num. 1. 2. & sequentibus.

rioris Imperij extingendum præcepti iniquitatem proponere & allegare, si nudus iniusticiæ prætextus eisdem à parendo excusaret, omnibus via latissima aperiretur, se aduersus Principem & Superiorem contumaces & refractarios impune constituendi, suarq; Superioritatis Iurisdictionem eludendi & turpiter excutiendi, sicq; omnis disciplina, & omnis Reipublicæ rectè gerendæ, & administrandæ ratio prorsus destrueretur, præsertim in causis & negotijs celeritatem requirentibus, & moram non ferentibus, in quibus constat ex regularibus Iuris Sanctionibus appellationi locum non dari, & si ullus, detur, per illam executionem nullo modo suspendi vel retardari 240.

Septimum caput hæc non pertinet, cum enim Perginense Territorium cum sua Arce, Iurisdictione, ac mero & mixto Imperio ad Comitissam Philibertam vti filiam & hæredem Victorij Comitis Madrutij dilecti patris mei spectet, illudq; iusto titulo possideat, salvo Iure retractus, & nonnullis alijs prerogatiuis ex speciali conuentione Tridentino Præsuli reseruatis, indebite & abs re, eo nomine quod per Curiam Perginensis Nuncios siue Satellites ex Præturæ Tridentinæ districtu illuc pignora transferantur, mihi dica indicitur, sed ob eam causam, & hoc titulo eadem Comitissa, cuius principaliter interest, in Ius vocari debet coram suo Iudice competente Iura suæ Iurisdictionis tuitura, & executiones de quibus Consules conquerruntur congruis modis & exceptionibus iustificatura, ad quem propterea istius capitis querela remittenda est.

Ad octauum caput respondeo, aucupia, piscationes, & venationes meo Iussu non aliter

aliter pœnalibus edictis prohibitas fuisse, quam vel applaudente serie Clementissimæ Cæsareæ Inuestituræ, & vniuersæ Germaniæ consuetudine acclamante, ex quibus hodie in dubio sus illa inhibendi Regalibus & Iurisdictioni coherere videtur 241. vel in casibus à Iure permissis, vel saltem ad normam longæuo huiusce Ecclesiæ Tridentinæ vsu legitimè introductam.

In nono capite, cum agraria, siue rusticana illa Iurdictio, quam Tridentini Consules peculiatibus Statutis & priuilegijs communis Principis ad Villas, & æterna Prætoræ Tridentinæ Municipia, translata exposculant, neutiquam istis inauditis, & non citatis tolli queat, proindeque causa ista principaliter attingat vniuersitates, quæ controuersam Iurisdictionem ex titulis passim impetratis longæua multorum annorum serie per suos syndicos, Regulanos, & Iuratos exerceant & in hanc vsque diem exercent, aduersus illas seruatis seruandis actionem iudicialiter dirigi oportet in foro competente, nimirum coram me vti Tridentino Præsule & vtriusque partis legitimo & immediato Superiore, ad quem propterea aqua lance iustitiam administraturum istius capitis controuersia remitti debet, ne alioquin primæ instantiæ præiudicium itrogetur & Iurisdictiones cum graui huiusce sacri Ordinis molestia confundantur.

In X. Capite Pœnas à Iure municipali sub cap. 16. 44. & 114. in criminali arma prohibita deferentibus & malefactoribus ac Bannitis receptantibus indictas per programmata siue edicta Episcopali superioris auctas fuisse iidem actores expo-

241. — Ifern. in cap. 1. §. Nemo recta de pace tenen. Natta conf. § 11. nu. 23. tom. 1. Sord. conf. § 13. num. 104. lib. 3. & Henric. à Rosenth. in synopsi feudal. cap. 5. Conclus. 14. num. 3. & Conclus. 94. num. 8.

241. — Roland. à Valle conf. 4. num. 24. & seq. tom. 1. Bec. conf. 4. per totum, Petra de potest. Princip. cap. 6. num. 65. cap. 15. num. 55. Menoch. de arbit. iud. casta. 394. num. 111. loc. Pet. Sord. conf. 210. num. 11. lib. 2. & pulchrè Farmac. de vari. act. interl. quatuor. 108. num. 25. & 140. num. 11.

242. — Sicut et si seruus C. de his qui ad eccles. confug. & l. si quis in hoc, in fine C. de Episcop. & Cleric. collegit Roland. dict. conf. 30. num. 23.

243. — l. 1. C. Vi armorum vsus lib. 12. §. pen. Auth. de Arm. Roland. dict. conf. 31. nu. 23. & sequentibus cum sexcentis, quos refert & sequitur Farmac. d. quatuor. 108. num. 3.

244. & 245. — Roland. à Valle citato conf. 4. numer. 30. tom. 2. Petra de potest. Princip. cap. 6. num. 67. Petrus Caballus R. Fel. crimin. cum. 2. num. 5. & Carpan. ad Statut. Mediolan. in preliudij num. 34.

247. — Paul. de Castr. conf. 54. num. 3. vol. 2. Bald. conf. 187. In causa praesenti col. 2. vers. sed quid ponamus vol. 1. Crauet. de antiq. temp. par. 1. sect. 1. num. 59. Boffius in tit. de Regalijs num. 17. Peregr. de iure Fisci lib. 1. tit. 2. sub num. 76. Andre. Knichen de iure Territor. cap. 1. num. 167. Henric. a Rosenthal. in tractat. feudat. cap. 3. Conclus. 4. num. 9. & Conclus. 9. num. 9. & Carpan. in locubration. ad Statuta Mediolan. preliud. nu. 74. & 77. tom. 1. quam quidem potestatem nouas leges locales etià iuris communis derogatorias ferendi, & latas antiquandi, ubi iusta causa concurrat, ad inferiores quoque a Principe perpetuam iurisdictionem cum meo & mixto Imperio habentes produciunt Petra dict. cap. 6. nu. 69. 74. 76. 79. & 80. & Peregr. de iure Fisci lib. 1. tit. 2. num. 81.

stulant, iure tamen & ratione reclamante: Cum enim quilibet Superior iurisdictionalis habens merum & mixtum imperium in suo Territorio per edicta seu proclamata poenalia armorum vsus & delationem interdiceret possit 242. ea potissimum ratione, quod plerumq; violentijs, percussionibus & homicidijs anam præbere solent 243. quo intuitu etiam ex iuris communis prescripto illicita sunt absque Principis licentia 244. multò magis Præsuli & Principi Tridentino integrum erit iuris communis & statutijs prohibitionibus poenas, siue multas, per modum legis, seu constitutionis publicæ, apponere & appositae augere, cum id etiam cuique Magistratui à Principe inferiori, dummodo merum & mixtum Imperium habeat, permixtum sit 245. & vtriusque iuris prouisionibus potius faueat & opituletur, quam vel quidquam eis derogat 246. & in omnem euentum eidem vti Sacri Romani Imperij Principi inuestito libera potestas competat nouas leges & constitutiones prouinciales & municipales edendi & promulgandi, antiquas verò, publicæ utilitatis, vel necessitatis ratione suggerente, corrigendi & abrogandi, iuxta casum emergentium exigentiam 247.

Nec refragatur quòd in Tridentinorum Satutorum erectione Ciuitas ministerio consulari statuendo, & Tridentinus Præsul confirmando coniunctim interuenisse videantur, proindeque in eorum abrogatione non sufficiat sola Episcopi Tridentini auctoritas, sed Ciuitatis quoque assensientis voluntas requiratur, ex vulgata regula — *dissolutio eandem solemnitate requirit quam constructio* & nihil dissoluitur nisi eodem modo quo colligatum fuit 248.

Nam obiectio procedit in solemnitate omnino ex iuris præscripto necessaria ad validitatem actus conficiendi, quæ quidem ex allegato theoremate in reuocatione pariter requiritur, non autem in solemnitate superflua, & quæ de facto ex abundanti in actus confectione adhibita fuit, quæ sicuti omitti poterat absq; vilo vicio actus gerendi, ita in illius retractatione minime requiritur, sed ea ommissa, actus confectio nihilominus ritè retractari potest. 249. Unde cum Tridentini populi siue Ciuitatis ministerium in componendis Statutis superflue & ex abundanti adhibitum fuerit, quippe quod ob defectum potestatis in populo statuento, nullum iuris vigorem conditis Statutis indere potuit 250. & sine Ciuitatis compositione soli Tridentino Præfati leges municipales validè ferendi libera potestas est, & erat 251. utiq; eidem soli quoq; nullo Ciuitatis consensu intercedente Tridentina Statuta (quibus alioquin in sua præpua & natia inualiditate perirent solus) Tridentinus Princeps sua confirmatione validitatis vitam infusa ita ut eadem confirmationi soli attribui debeant, & ab ipso confirmante, non autem à populo construente condita intelligantur 252.) modèrari, reformare, vel prout publica vtilitas vel necessitas, pro temporum ingruentium vicissitudine, postulauerit, nouis editis, constitutionibus, seu programmatibus corrigere, abrogare, & reuocare fas est, non aliter ac si solus illa condidisset. Rursum nec mihi, nec Ecclesiæ meæ obest aduersantium assertio, quòd Statuta per contractum fuerint à me iurata.

Quia nusquam vllum iuramentum à me ea in re interpositum memini, & si quid-

248. — Nihil tam naturale ff. de reg. iur. cap. 1. ext. eodem & surd. decif. 128. num. 10. & 11.

249. — Ita obiectam regulam limitando declarant Bart. in l. Hæredus palam §. Si quis post sub nu. 3. ff. de testam. Alex. cons. 146. nu. 10. & 11. vol. 2. & copiose Decius, qui plures cõfuentes refert in dicta l. Nihil tam naturale num. 1. & 6. ff. de reg. iur. subdens, ea quæ abundant non esse in consideratione.

250. — ex allegatis profusa manu num. 22. & doctrina Per æ requirentis ad validitatem legis potestatem in condicione & coniunctis iustam condendi causam de potest. Princip. cap. 24. num. 122.

251. — sicuti luculenter probant paulo antea deducta num. 247.

252. — prout ex l. 1. §. Omnia enim C. de veter. iure enucleat. doctè concludunt Ang. Arret. in §. ius civile sub nu. 3. Int. de iure nat. gen. & civil. Roland. a Valle cons. 80. à num. 15. vsque ad num. 30. lib. 1. Nat. ta cons. 636. nu. 132. par. 3. & Alfons. Modiusio §. Principum placita Dubitat. 89. num. 6. & 7. Inst. tit. de iure natur. gent. & civil.

152. — prout ex l. 1. §. Omnia enim C. de veter. iure enucleat. doctè concludunt Ang. Arret. in §. ius civile sub nu. 3. Int. de iure nat. gen. & civil. Roland. a Valle cons. 80. à num. 15. vsque ad num. 30. lib. 1. Nat. ta cons. 636. nu. 132. par. 3. & Alfons. Modiusio §. Principum placita Dubitat. 89. num. 6. & 7. Inst. tit. de iure natur. gent. & civil.

LXVIII.

155. — *l. Aqor quod asseuerat C. de probation. cum concordantibus relatis per Mascard. de probation. Concluf. 36. num. 1. 2. & sequentibus vol. 1.*

154. — *l. Si stipulatus ff. de usur. l. Instulam ff. Qui potior. in pign. habeantur l. semper in stipulationibus vbi Bart. & Dec. nu. 6. ff. de reg. iur. Surd. decif. 243. numer. 3. cum reliquis vberimè congeffis per Mantio. de tacit. & Aubig. conuent. lib. 3. tit. 11. num. 3.*

155. — cap. 1. ext. de constitut. in 6. Castrenf. conf. 187. num. 1. in 1. par. & Petra de potest. Princip. cap. 24. num. 127.

156. — quemadmodum deprehenditur ex his, quæ locupletissime tradunt Peregr. de iure Fisci lib. 1. tit. 3. num. 67. & Petra de potest. Princip. cap. 32. Dubit. 2. à nu. 16. vique ad num. 149.

157. — Bald. in l. Qui se patris sub num. 24. vers. — *Sed Nicolaus* — C. Vnde liberi, Crauet. de antiquit. temp. par. 1. Sectione — *Non omisso* — num. 38. eruditè las. conf. 56. num. 2. & sub num. 4. vers. — *Nec praedictis obstat* — vol. 1. & Petra in speculato tractat. cap. 32. Dubit. 2. num. 152.

quam de Statutis obseruandis à me promissum fuisse, asserentes, quibus probandi onus incumbit 253. edocuerint, perspicuè quoq; liquebit per illam assertam promissionem nec mihi nec successoribus meis potestatem nouas leges, & Statuta etiam antiquorum correctoria iusta causa suadente, indicendi, auferri.

Primo, Quia simplex promissio intelligitur secundum naturam actus, super quo interponitur, & secundum naturam rei in contractum deductæ 254. sed de natura legis, & Statutorum, quorum obseruantiam Consules à me promissam dicunt, est vt ad libitum Legislatoris reuocari queant 255. Idcirco prætenfa promissione non obstante mihi & successoribus meis, iusta præsertim causa suadente, liberum est leges Tridentinas tollere & reformare.

II. Licet in iurisprudentiæ Scholis arduus sit conflictus an Princeps proprii contractus nexu obligetur, vel saltem ex causa illum infringere possit 256. tamen omni controuersia caret quòd concessionem ab ipso ex mera liberalitate etiam per modum contractus factæ in quibus nimirum in recompensationem concessi, nihil ei datum, nihil promissum fuit, pro arbitrato à concedente reuocari & irritari possint 257.

Nec enim in nostro themate vllam retributionis vim habet, quòd post apprehensam Tridentinæ temporalitatis possessionem Consules & Ciues Tridentini mihi fidelitatem & subiectionem solemnè iuramento promiserint: Nam illud iusiurandum, abstracta & seposita quacumq; promissione, mihi legitimo eorum Superiori, ex lege communi, & municipali debeant

debant 258. ita ut quod utraq; lege cogente præstiterunt, neutiquam retributioni assertæ promissionis adscribere possint 259.

III. Quia etiam contractus Principis reuocabilis est, nec de iure subsistit, ubi incipit esse perniciosus statui ipsius Principis, vel vergit in publicum detrimentum Reipublicæ promittenti subiectæ 260. Sed quemadmodum Reipublicæ interest provinciam malis hominibus expurgari, & homines à cædibus alijsq; delictis perpetrandis condigna pœna coerceri 261 ita publico commodo perniciosi sunt Statuta, quæ pœnarum indictarum leuitate delinquendi audaciam potius excitant quam reprimant 262. (qualem natura procul dubio sapiunt Tridentina sub cap. 44. & cap. 114. lib. 3. in criminal. scienter malefactoribus receptantibus ridiculam librarum decem pœnam, quæ duos Germanicos florenos non conficiunt, & ubi vulneratus per tales malefactores mortuus fuerit, librarum sexaginta, quæ nec vndecim Imperialibus florenis æquipolent, & arma offensiva per Ciuitatem deferentibus librarum quinque imponentia, quæ cum experientia rerum magistra à malefactorum receptionibus, & à frequenti armorum perniciosorum gestatione cædibus alijsq; perniciosi exempli delictis perpetrandis causam subministrante, neque indigenas neq; aduenas coercerent tum Antecessoribus meis, tum verò mihi necessarium fuit seuerioribus pœnis per programmata & edicta publicæ indemnitati prospicere) eademq; planè ratione promissio de illis obseruandis, si quæ ex aduerso probaretur, publicam tranquillitatem grauissime læderet, Iustitiæ neruum

258. — ad tradita per Crauet. conf. 27. num. 1. Nat. conf. 618. nu. 1. par. 3. Andr. Knichen de iure Territor. cap. 3. a num. 240. vsque ad num. 249. & cap. 1. lib. 3. Statut. Tridenti in criminalibus sub Rubr. de iuramento fidelit. Domin. Episc. seruandis necnon Martin. Magerum de Aduoc. armata cap. 9. num. 163.

259. — ex his que in hac materia docti potulit. Iaf. dict. conf. 46. sub nu. 2. vol. 1.

260. — Bald. conf. 401. Super eo quod queritur num. 2. vol. 4. Lucas de Pena in l. fin. num. 59. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. & vbestim Petra de potest. Princip. cap. 12. Dubit. 2. num. 88. 195. & 179.

261. l. 3. ff. de offic. Præsid. & l. Na vulne. ratus ff. Ad leg. Aquil.

262. Roland. a Valle dict. conf. 3. nu. 41. tom. 1. ubi ex Bald. & Iaf. affirmat quod statutum fauorabile delinquenti, dicitur odiosum legi naturæ & sacris moribus, & plene Petra de potest. Princip. cap. 3. quæst. 3. nu. 12. & 16.

161. — teste inibi sub nu. 15. Petra in loco paulo antea alleg.

162. — In fine disticti reg. videtur in — 163. —
 164. — I. In fundo ff. de rei vendic. &c.
 eleganter Petra de potest. Princip. cap. 32.
 Dydu. 2. num. 276. & 277.

165. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

166. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

167. — Prostant exempla in l. 2. §. si in
 diem additio ff. Pro empto l. Quoties §.
 vii. ff. de iudic. addit. l. Qui fundum ff.
 de contrab. empt. cum reliquis adductis per
 Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4.
 tit. 31. num. 1.

168. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

169. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

170. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

171. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

172. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

173. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

174. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

175. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

176. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

177. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

178. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

179. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

180. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

181. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

182. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

183. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

184. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

185. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

186. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

187. — Bart. in l. 1. ff. de receptat. cum
 sexcentis cumulatis per Surd. decis. 291.
 num. 18.

disliparet; & virides Civitatis destrueret. Ideo ea in omnem euentum non attenda-
 utpote eodem vitio, quo ipsa Statuta, la-
 borante, audiendi minimè sunt qui meas
 & Antecessorum meorum tam salubres
 constitutiones, & publicæ Subditorum
 tranquillitati adeo necessarias tollis, & abo-
 leri petunt, cum proprio, totius Civitatis,
 & omnium bonorum nocumento, liqui-
 dem malicijs hominum indulgendum
 non est, qui postulant quod sibi non pro-
 dest, & alteri nocet, & multò fortius ubi
 quod petitur nocuum foret ipsis petenti-
 bus. 264. I. Si nonnulli Civitatis, unde q.

165. Eadem clausula, quæ Tridenti Sra-
 tutorum conspectu fuit inserta nimirum
 — Jure nostro, ac Successorum nostrorum
 Superioritate semper salva — per quam
 haud dubie, quocumq; lus ex legum pro-
 videntia Principi competens Statuta refor-
 mandi, emendandi, corrigendi, & abro-
 gandi, sicuti publicæ necessitati, vel vri-
 licatio magis consultum fuerit, exceptum
 intelligitur. 265. inest quoq; præten-
 sollicitationi de Statutis observandis ex
 natura orationis referentis, in qua est rela-
 tum cum omnibus suis qualitatibus. 266.
 Idcirco præsupposita promissio non im-
 pediret, quin mihi & Successoribus meis
 ex iure reservato Statuta Tridentina pro re-
 nata vel omnino abrogare vel corrigere,
 aut reformare liceret, quando ex pactio-
 contractui apposita etiam cuius privato
 à proprio contractui resilire periculum
 est. 267. non est admodum inveni-
 168. Leges condere, interpretari, abro-
 gare, & emendare est potestatis inter ma-
 iora Regalia cuiq; Principi in sua Provin-
 cia reservata in signum Superioritatis. 268.
 quæ sicuti inseparabilis & inabdicabilis
 est etiam

est etiam per viam contractus ab ossibus ipsius Principis, ita nunquam in alium, præsertim Subditum & inferiorem transfundi potest, quin superior potestas penes concedentem semper facta tectaq; remaneat 269. & quamvis quilibet Princeps in suo Territorio exerceat ea omnia, quæ Imperator in toto Imperio 270. ea tamen lege id facit, ut in Vassallum & Subditum Regalia seu iura Imperialia ab Imperatore accepta transferre nequeat 271.

Vnde quando etiam ius rogandi leges municipales, easq; abolendi Civitati expressè per contractum concessum fuisset, quod nunquam mihi nec Antecessoribus meis in mentem incidit, cum tamen specialem, & expressam mentionem Regalium concessio expioscat, neq; sub generali verborum inuolucro translatâ intelligantur 272.) ex superioritatis iure, quod medullitus Principis ossibus inhaeret, adhuc sciundum à Civitate possem solus novas leges condere, & antiquiores corrigere pro publicæ utilitatis ratione, & casuum emergentium occasione, easq; in re cum concessionaria concurrentem iurisdictionem habere ex auctoritatibus paulo antea sub num. 269. recitatis.

Quinimmo eo in casu talem concessionem siue contractum, uti dignitatis & superioritatis meæ oppressivum (quia scriptum est 273. — *Ne tradas alteri gloriam tuam & dignitatem tuam genti alienæ* — Quia Subditis non licet ista suo Principi reservata affectare 274. — demum quia Princeps non potest habere parem in suo Principatu, neq; superiorem 275. prout parem auctoritatem haberet Civitas subdita, si absq; illius consensu leges condere, & corrigere, iusta præcipuè cau-

268. — I. fin. §. Explicis C. de legib. & constit. Princip. l. Imperium ubi hæc n. 8. & las. num. 24. ff. de iurisd. omn. indic. idem las. in l. Omnes populi in 2. lectura num. 7. ff. de iust. & iure, Natta conf. 487. num. 11. par. 3. Menoch. conf. 604. num. 2. Surd. conf. 152. num. 20. lib. 1. & Peregr. conf. 1. num. 11. lib. 1.

268. — Roland. a Valle conf. 1. nu. 135. & 136. tom. 2. Natta conf. 487. numer. 24. par. 3. Cacharan. conf. 3. nu. 8. & 9. Surd. conf. 275. num. 6. & 7. lib. 2. Peregr. conf. 1. num. 7. lib. 1. & Andr. Knichen omnino legendus de iure Territor. cap. 1. num. 215. 316. & sequentibus.

270. — Gaill. de pace pub. cap. 6. num. 10. lib. 1. cum alijs quos citat. & sectatur Andr. Knichen de iure Territor. cap. 1. numer. 311.

271. — Andr. Knichen. dicto cap. 1. & num. eodem 311.

272. — Natta conf. 480. num. 15. par. 3. Surd. conf. 275. nu. 5. lib. 2. Peregrin. conf. 1. nu. 11. lib. 1. & Petra de potest. Princip. cap. 21. num. 49. 58. & 59. cum reliquis legendis num. 23.

273. — Prouet. f.

274. — I. Comperimus C. de proxim. sacri. scrip. lib. 10. & Roland. a Valle conf. 1. num. 229. & 230. tom. 2.

275. — Peregr. dict. conf. 1. nu. 8. lib. 2.

278. — Ad tradita per Roland. a Valle
dict. conf. 1. num. 131. tom. 2. & Petrum
Ant. de Petra de potest. Princip. capit. 32.
Dubit. 2. num. 294.

sa suggerente, mihi fas non esset:) Iure
infringere & reuocare possem 276. Ve-
rum quia Ciuitas Tridenti omni leges
ferendi, & Statuta promulgandi potestate
caret, neq; vllum titulum, aut concessio-
nem, ex quibus illam eliciat, obtende-
re potest, nulla reuocatione opus est,
nullus ea in re ambiguitati locus relin-
quitur.

Accedit pro coronide, quodd program-
mata siue edicta, quibus Consules Statu-
tarias pœnas auctas esse conquerruntur,
non solum Anno 1632. sed sæpius an-
tea per plura retroacta annorum lustra,
eodem exemplo, eadem dispositionis sub-
stantia, iisdemq; ferè verbis continuata
serie edita, publicata, ac vsu recepta fue-
runt, quibus cum Subditi tam diuturno
tempore obsequendo acquieuerint, & in
refractorios ac inobedientes iuxta eorun-
dem proclamarum normam passim ani-
maduersum, & pœnx indictæ executio-
ni demandatæ fuerint (quando mea vel
Antecessorum meorum auctoritas in du-
bium in hoc puncto reuocaretur quod ma-
nifestæ tergiuersationis foret) vetustissima
non solum decem annorum, sed viginti,
triginta, quadraginta, quinquaginta, ac
longioris & immemorabilis temporis
præscriptio nunc obloquenti Ciuitati &
obstreperibus Consulibus quemcumq;
contradicendi prætextum tolleret & adi-
meret, præsertim cum huiuscemodi mei
& Prædecessorum meorum actus Rega-
lium & Superioritatis titulo liquidissimo
notoriè suffulciantur, quælibet res ad pri-
mæuam naturam facillè redeat, & ex bre-
uiori subditorum silentio ea quoq; Supe-
riorum proclamata & edicta, quæ alio-
quin ob aliquam lurs resistenciam ab ini-
cio non

cio. non subsistunt, postmodum plenum robur assummat & subditos ad obseruantiam ligent 277.

Grauaamina sub 11. capite obiecta siue proposita quemadmodum coincidunt cum adductis in proxime precedenti, ita categoricis resolutionibus sub eodem capite comprobatis eliminata decumbunt, dum ad oculum demonstratum fuit per ea programmata & constitutiones, quae per nas Statutarias adaugent, legibus municipalibus adiumentum addi, tantum abest ut illis quidquam derogetur. Tum vero potestatem ex iuris praescripto & Regali natura competentem nouas leges municipales indicendi, antiquas vero (iusta praesertim causa exigente) vel omnino abolendi, vel aliqua ex parte reformandi, nec mihi neque Antecessoribus meis unquam defuisse, eumque in finem praeter Caesarem concessionis titulum vetustissimam quoque & immemorabilem praerogationem optulari.

Quod verò hoc loco vellicare videntur licentias, quas semper ego, & Antecessores mei elargiti fuimus sclopos & alia arma prohibita, non obstantibus municipalibus prohibitionibus deferendi, de more Episcopalis superioritatis, quascunque praerogatiuas enixum oblitterandi studium produnt: Cum enim ad Principem potissimum spectet potestas armorum usum cui magis libet permittendi 278. & illius sit dispensare cuius est prohibere 279. illaque non aliter utar, quam cautò, circumspicte, ac pro temporum, personarum, & casuum emergentium necessitate, salubribusque satisfactionibus de non abutendolin antecessum receptis, ex hac superuacanea & inconcinna expostulatio-

277. — Antoni. Thesaur. decisi. 16. nu. 7. Beretta consi. 146. num. 1. Boer. decisi. 125. num. 5. Natta consi. 106. num. 9. par. 1. & Andr. Knichen de iure Territor. cap. 8. nu. 129. & 130.

278. — l. 1. c. Ve armorum vltis libi. 1. c. cum reliquis conscriptis per Farinac. de var. accidiens. crimina. quæst. 108. num. 121.

279. — Ita testante Carpan. in praesidio ad Statut. Mediol. num. 76. com. 1.

ne perspicuū patet nihil tam facile quam
otiosum & dormientem, iuxta sententiam
Diui Hieron. super Oseam, de aliorum
labore & vigilijs disputare, vt meritū cum
Cicerone pro Flaccō mihi exclamare liceat —
*O conditiones miseras administran-
darum Civitatum, in quibus diligentia plena
simultatum est, negligentia vituperationum;
ubi severitas periculosa, liberalitas ingrata,
sermo infidiosus, assentatio perniciosus, frons
omnium familiaris, multorum animus iratus,
iracundia occulte, blanditia aperta, &c. —*

Sub 12. & ultimo capite, Vbi quis in Iudicio criminali semel absolutus fuit, sententiam absolutoriam, Fisco instante ulterius ad reuisionis, in eandem reuocandam non esse iidem Consules contendunt, subdentes Fisco satis per pratorium Syndicatum consultum; qui finito Iudicii officio obseruatur, de quo & non de parte absoluta conquerendum, immemores quod sub capite primo à quærelis in pratorio Syndicatu proponendis Fiscus procuratorem repelli; absurdissimè sibi ipsis contradicentes, postularunt, vt vel hoc solo nomine, quod in pugnantibus ex diametro contrarietatibus variantes caspitent, in utroque postulato repulsam mereantur.

Verum et si in illa legali controuersia, an in pœnalibus Fisco restitutio in integrum concedatur, iuris interpretes, yndequaque agitentur, tamen qua certum est etiam in criminalibus, vbi sententia aduersus Fiscum, absente eius Aduocato, seu per prauaricationem, aut sordes lata fuit, necnon in certis alijs casibus. 280. eisdem Fisco vel ipso iure per nullitatem aut appellationem, vel saltem ope restitutionis in integrum succuri, quia saluberima ista remedia maturissima legislatorum prouidentia

sentia introducta à Tridentinæ Ciuitatis Tribunalibus proscripta vellent, id vnum moliri videntur, vt absolutoriæ sententiæ reuidentæ, & iniquitatis retractandæ omni iure sublato, cuius nebuloni via latissima pateat suis delictis per fas & nefas impunitatem, sub iudicialis cognitionis velamine tutò, & impunè mercandi, quòd an eos deceat, quibus ratione officij publica commoda cum primis cordi esse debent, Sapientissimo huiusce Imperialis Ordinis Iudicio cognoscendum reuerenter submitto.

Qua mobrem cum hæc ita se habeant, actiones siue quærelas sub 7. & 9. capite propositas ad iudicem primæ instantiæ, ne huic preiudicium irrogetur, neue iurisdictiones tumultuariè confundantur, cognoscendas remitti humillime peto.

Quo ad reliqua vero, non animo tamen litem contestandi nisi quoties mihi & Ecclesiæ meæ consultum sit & non aliter, nego narrata ex aduerso prout narrantur vera esse & petita prout petuntur de iure fieri posse, & implorato Sacræ Cæsareæ Maiestatis Vestræ Imperiali offitio, ea qua par est reuerentia, vt infra decerni & pronunciari rogo & supplex exoro.

Intra Tridentinæ Ciuitatis & ditionis fines vniuersam iurisdictionem cum mero & mixto Imperio ac Regalibus à Sacra Cæsarea Maiestate Vestra benignissimè concessis ex Imperiali inuestitura ad me solum vt Tridentinum Præsulem & præterea neminem, spectare, proindeque meum & successorum meorum esse ac fore & non alterius ius.

I. Primas appellationes supplicationes & reuisiones (vbi aliter expressim iure statutario ordinatum non reperitur) in quib.

buscunque causis: potissimum vero: in
 prætorio, syndicatu admittendi vel reij-
 ciendi, audiendi & cognoscendi absque
 ullo consulari interuentu. 2. Leges municipales inibi condendi &
 promulgandi & latas ac ferendas interpre-
 tandi, reformandi, corrigendi & abro-
 gandi, (prout publicæ utilitatis seu ne-
 cessitatis ratio pro temporum vicissitudi-
 ne & casuum emergentium qualitate, po-
 stulauerit) absque consulari & Ciuitatis
 assensu.

3. Saluoconductus & tolerantias ban-
 nitis & vndecunque proscriptis, prout alijs
 criminosis, pro arbitratu indulgendi &
 impartendi.

4. In causis fiscalibus & patrimonium
 Mensæ Episcopalis siue Ecclesiæ meæ at-
 tingentibus, ministerio mei aulici Consi-
 lij, siue aliorum, quos delegare visum
 fuerit, ex inueterata potissimum consue-
 tudine, cognoscendi & iudicandi.

5. Ex iurisdictione, quam concurren-
 tem habeo cum Prætoris & quouis alio in
 hac mea Ciuitate subordinato Iudice &
 Magistratu, quascunq; lites Ciuiles & cri-
 minales per præuentionem pro arbitrio
 meo & successorum meorum præoccupan-
 di, inchoatas vero & introductas coram in-
 ferioribus, iusta causa suadente euocandi.

6. Armorum, præsertim deterioris
 conditionis visum grauioribus pœnis quàm
 à statuto indictis interdiciendi & interdi-
 ctorum cui magis libet, permittendi, li-
 centiasque desuper, quibus visum fuerit,
 elargiendi.

7. Mandatis pœnalibus aduersus Con-
 sules æque homagij siue subiectionis iu-
 ramento ac quoscunque alios subditos ob-
 strictos pro re nata utendi & in contumacia

ces ac refractarios penas comminatas,
ad iurisdictionem meam & Ecclesie meae
tuendam, exequendi.

8. Fisco meo & Ecclesie meae ad impug-
nandum sententias praedictas, etiam
in poenalibus, nullitatis appellationis,
supplicationis & reuisionis remedia à iure
prodicta aequae ac ceteris, in suis casibus, ex
iuris communis beneficio pro emergen-
tium occasione, aperta patere.

9. Pariter fisci mei procuratori tam ad
publicam vindictam, quam in causis pa-
trimonialibus siue fiscalibus meae Episco-
palis Mensae agendis & exercendis pro rei
natae exigentia querelas siue actiones pro-
posituro ad praetorium syndicatum libe-
rum esse accessum, absque vlllo satisfaci-
tionis praestandae onere, iuxta priuilegia
Fisco competentia.

10. & ultimo potestatem meam & suc-
cessorum meorum Tridentinis Statuta
non esse alligatam, quinimo tum ex clau-
sula reservatoria eorum confirmatione ex-
pressim inscripta, tum verò ex iuris co-
munis prouidentia, semper exceptam &
reservatam intelligi.

Contra vero Tridentinam Urbem,
eiusdem Consules & Syndicos extra cau-
sas à iure municipali eorum officio ex-
pressim creditas, omnipotens iurisdictione
ne carere, & quam Statuta in libro de Sin-
dicis tribuunt, ultra limites statutarios nul-
lo velamine neque vlllo praetextu protendi
posse, proindeque illis nefas esse vel in nu-
dinis indicendis aut prohibendis, vel in
publica valetudine propugnanda, vel in
praetorii syndicatus causis (excepta duo-
rum Syndicatorum in prima instantia
deputatione) vllam iurisdictionem meo
iniussu exercere, prout in re annonaria si-

ue economica vllum progranima edere
vllam nouam legem scribere meo expre-
so assensu non accedente & mea confir-
matione non impetrata, Præterea meis
præceptis iuxta subditis ex iure communi
& municipalî incumbencia, omnimodam
& exactam per eosdem Consules syndicos
actoram Ciuitatem obedientiam præstan-
dam, recurſu & appellatione ad Veſtram
Cæſaream Maieſtatem ita ſaluſ, ne pro-
pterea executio protrahatur & retardetur,
quod alioquin (vbi præſertim prætenſa in-
juſtiſſia non eſt notoria & non lædit im-
mediate ius naturale vel Diuinum) mate-
riam præberet cauilloſis appellationibus
Epiſcopalem ſuperioritatem eludendi eiuf-
dem iuriſdictionem pro cuiuſque libidine
executiendi & refractarijs in mea ac ſuc-
ceſſorum meorum iuſſa petulantes criſtas
(perniciouſiſſimo cæteris ſuperioritatibus
exemplo) erigendi.

Inſuper me à conſularibus poſtulatſis o-
mnino abſolui & liberari & Aduerſarios
vbi temere agentes non ſolum in omnibus
damnis & expenſis condemnari, verum
etiam declarari prolapſos in pœnas à iure
cum ſuo Principe & ſuperiore abſque iu-
ſta cauſa litigantibus præſtitutas 281.
mihiſque illas reis compertis inſigendi ius
reſeruari.

Poſtremo cum litis pendentiſ ſiducia
miniſne congruat vel liceat ſubditis iuriſ-
dictionalia ſibi uſurpare in præiudicium
ſui Domini & ſuperioris. Cum iuriſdi-
ctionis exercendæ incapaces ſint, vbi non
præcedit legitimus & liquidus titulus con-
ceſſionis à Principe impetratæ: Cum in iuriſ-
dictionalibus iuris præſumptiones con-
trarias habeant, adeoque donec lis in pe-
titorio decifa non fuerit eis non liceat iuriſ-
dictioni

281. — iuxta tradita per Bald. conf. 481.
Colum. 2. vt l. 1. quem reſert & ſequitur
Cardinal. Tuſch. in littera P. Concluſ. 679.
ppm. 14. tom. 6.

jurisdictioni tractandæ manus apponere, neque inuito superiore ullam possessionem sibi arrogare, humillime precor & in isto illis inhiberi ut in punctis pendentibus & controuersis, interim ab omni iurisdictionis exercitio, prout iuris est 282. prorsus abstineant, mihiq; illud liberum & pacatum relinquunt, ne alioquin aduersus iustam meam iurisdictionalis possessionis vel quasi defensionem, quantumuis mihi omni iure permissam, de facto ceruices extollere præsumant, sicque ianua tumultuarijs seditionibus cum publica Tridentinæ tranquillitatis perturbatione turpissime aperiatur.

282 — ex deductis in §. præludio sub numero 7.

Saluo iure per reconuentionem & quocunque alio meliori modo quandocunque & quamprimum viam fuerit, aduersus eandem meam Ciuitatem & Consules experiundi actionibus & remedijs mihi vicissim pro iuribus Ecclesiæ & Mensæ meæ in illos competentibus & competituris, quibus derogatum nolo per quemcunque actum factum aut faciendum: Interim vero & semper Maiestatem Vestram Sacri Romani Imperij felicitati & propagationi quam diutissimè incolumem precor & exopto.

Sac. Cæs. Maiest. V.

Humilis. Seruus, & Capellanus

Carolus Madrutius Episc. Tridentinus.

Errata ————— sic ————— Correcta.

Primus numerus paginam, secundus lineam denotat.

Pag. 1. lin. 22. <i>hætenquè</i>	<i>fiat hætenus</i>
3 — 17. <i>quoscunque</i>	<i>quoscunque</i>
4 — 14. <i>prohibitionis</i>	<i>prohibitionis</i>
5 — 15. <i>hallucinantur</i>	<i>allucinantur</i>
6 — 5. <i>iurisditio</i>	<i>iurisditio</i>
7 — 12. <i>annetli</i>	<i>annetli</i>
7 — 10. <i>iurisdic.</i>	<i>iurisdit.</i>
7 — 27. <i>indubitatum</i>	<i>indubitatum</i>
8 — 20. <i>exprore</i>	<i>exprore</i>
8 — 27. <i>Specificus</i>	<i>Specificus</i>
9 — 1. <i>in cuius</i>	<i>in cuius</i>
9 — 12. <i>antiarithate</i>	<i>antiarithate</i>
11 — 31. <i>prescripissent</i>	<i>prescripissent</i>
13 — <i>pere. Imperialis</i>	<i>Imperiale</i>
15 — <i>penul. verissima</i>	<i>verissima</i>
16 — 14. <i>dele</i>	<i>dele</i>
16 — 28. <i>eadem</i>	<i>eadem</i>
16 — 22. <i>iudicandas</i>	<i>iudicandas</i>
17 — 1. <i>Danum</i>	<i>Denum</i>
21 — 27. <i>Territorii</i>	<i>Territorij</i>
22 — 10. <i>legitimi</i>	<i>legitimi</i>
22 — 17. <i>Locumtenentes</i>	<i>Locumtenentes</i>
22 — 37. <i>legitimus</i>	<i>legitimus</i>
23 — 36. <i>prætexere</i>	<i>prætexere</i>
23 — 39. <i>siluaticus</i>	<i>Siluaticus</i>
26 — 4. <i>pro veritate</i>	<i>pro veritate</i>
26 — 16. <i>Nihilominus</i>	<i>Nihilominus</i>
26 — 25. <i>progræssum</i>	<i>progræssum</i>
27 — 15. <i>oberrime</i>	<i>oberrime</i>
27 — 21. <i>preferim</i>	<i>preferim</i>
28 — 17. <i>diligentis</i>	<i>diligentis</i>
28 — 28. <i>iniriditiosis</i>	<i>iniriditiosis</i>
30 — 28. <i>præmissam</i>	<i>præmissam</i>
31 — 35. <i>desumitur</i>	<i>desumitur</i>
31 — 10. <i>oberrime</i>	<i>oberrime</i>
33 — 17. <i>in capite lineæ addatur Quinto</i>	<i>in capite lineæ addatur Quinto</i>
34 — 11. <i>elegantur</i>	<i>elegantur</i>
34 — 21. <i>oculum</i>	<i>oculum</i>
34 — 27. <i>Sententis</i>	<i>Sententijs</i>
37 — 9. <i>adendum</i>	<i>adendum</i>
38 — 18. <i>oculari</i>	<i>oculari</i>
38 — 30. <i>Aly</i>	<i>aly</i>
39 — 37. <i>opposita</i>	<i>Supposita</i>
40 — 2. <i>gestit</i>	<i>gestit</i>
41 — <i>ultri certius</i>	<i>certius</i>
41 — <i>prima nimium</i>	<i>videat</i>
42 — 20. <i>afferio</i>	<i>afferio</i>
44 — 11. <i>infantia</i>	<i>infantia</i>
45 — 27. <i>quare la</i>	<i>querela</i>
46 — 37. <i>tolerantium</i>	<i>tolerantium</i>
47 — 8. <i>iuriprærogativa</i>	<i>iuri. & prærogat.</i>
47 — 19. <i>redit</i>	<i>redit</i>
47 — <i>antepon. oportunit</i>	<i>opportunit</i>
53 — 32. <i>diplomatiibus</i>	<i>diplomatiibus</i>
53 — 37. <i>Salvis iuris</i>	<i>Salvis iuribus</i>
54 — 6. <i>num. 107</i>	<i>num. 107</i>

Pag. 14 lin. 6. <i>Obdradus</i>	<i>Oldradus</i>
38 — 34. <i>polium</i>	<i>probam</i>
48 — 33. <i>sit</i>	<i>sit</i>
49 — 9. <i>affere</i>	<i>afferre</i>
49 — <i>penul. alterius</i>	<i>alterius</i>
60 — 8. <i>opptulari</i>	<i>opptulari</i>
60 — 29. <i>patensis</i>	<i>patensis</i>
60 — 31. <i>tan</i>	<i>tan</i>
62 — 5. <i>sic</i>	<i>sic</i>
62 — 37. <i>circumscripta</i>	<i>circumscripta</i>
64 — 29. <i>distritu</i>	<i>distritu</i>
64 — 38. <i>capitis</i>	<i>capitis</i>
66 — 31. <i>errellione</i>	<i>errellione</i>
67 — 14. <i>abundandi</i>	<i>abundandi</i>
67 — 15. <i>adhibiti</i>	<i>adhibiti</i>
68 — 30. <i>arbitrato</i>	<i>arbitrato</i>
69 — 16. <i>natura</i>	<i>Naturam</i>
69 — 14. <i>aquipolent</i>	<i>aquipolent</i>
70 — 19. <i>quocunque</i>	<i>quocunque</i>
71 — 11. <i>transfere</i>	<i>transfere</i>
72 — 6. <i>quibus</i>	<i>quibus</i>
72 — 8. <i>ambiguitat</i>	<i>ambiguitati</i>
73 — 2. <i>assumant</i>	<i>assumant</i>
73 — 35. <i>canto</i>	<i>canto</i>
74 — 12. <i>occula</i>	<i>occula</i>
74 — 32. <i>qua</i>	<i>qua</i>
74 — <i>penul. Sucuri</i>	<i>Succuri</i>
74 — <i>eadem quia</i>	<i>Qui</i>
75 — 21. <i>quites</i>	<i>quatenus</i>
77 — 14. <i>mundius</i>	<i>mundius</i>

SEQUUNTUR ERRATA MARGINALIA, ut infra legitur, correctæ. Numerus primus paginam, Secundus lineam, ut supra, denotat.

Pag. 1 sub n. 4. <i>lin. 1 seria</i>	<i>lege Serie</i>
4 sub n. 9 — 2. <i>ditto</i>	<i>de</i>
4 sub n. 12 — 1. <i>conclusione</i>	<i>conclusione secunda.</i>
5 sub n. 18 — <i>ultri fastidium</i>	<i>fastidium</i>
5 sub n. 19 — 4. <i>larga</i>	<i>larga</i>
5 sub n. 20 — <i>Dex.</i>	<i>Dex.</i>
7 sub n. 14 — 10. <i>Iuros</i>	<i>Iuris</i>
7 sub n. 26 — <i>in prim. Et</i>	<i>Ad</i>
8 sub n. 32 — 3. <i>profus</i>	<i>profus</i>
9 sub n. 40 — <i>titulo</i>	<i>titulo</i>
14 sub n. 63 — 5. <i>defensares</i>	<i>defensoribus</i>
14 sub n. 66 — <i>ultri sic</i>	<i>hic</i>
15 sub n. 67 — <i>in prim. capitul.</i>	<i>capitul.</i>
21 sub n. 91 — <i>enarrata</i>	<i>enarrata.</i>
21 sub n. 93 in prim. <i>Ioannes</i>	<i>Ioannes</i>
21 sub n. 94 lin. 6. <i>Præfetta</i>	<i>Præfetto</i>
21 sub eod. n. 8. <i>prat.</i>	<i>prat.</i>
23 sub n. 98 4. <i>gentium</i>	<i>gentium</i>

Pagina	26	deficit integra allegatio ad numerum	104.	que omnino per Typographum debet suppleri.
	26	subn. 106	deficiunt ista	— ut. de exception. n. 11. & 12. qua debent poni post illud parie 6.
	28	subn. 116	lin. 1. & 2. deficit dictio	Secunda
		ibidem		eum.
	29	subn. 120	—	9
	30	subn. 123	—	ole. Sind. catu.
	31	subn. 135	—	primi
	33	subn. 148	—	prostat
	36	subn. 156	—	4
	36	subn. 159	—	3
	46	subn. 180	—	ole. Casus
		ibidem		statutum
	48	subn. 189	—	in pub.
	49	subn. 191	—	5
		ibidem		6
		ibidem		11
		ibidem		11
		ibidem		24
		ibidem		194
	52	subn. 202	—	recent.
	54	subn. 207	—	6
	55	subn. 215	—	—
	57	subn. 23	—	15.
	61	subn. 216	—	2
	61	subn. 218	—	—
	66	subn. 244	—	ole. n. 23
	65	subn. 247	—	16
	67	subn. 247	—	—
	69	subn. 238	—	—
	69	subn. 259	—	—
	69	subn. 261	—	—
	70	subn. 265	—	4
		ibidem		—
	71	erratus est numerus, in secundo	268	—
	78	subn. 284	—	2

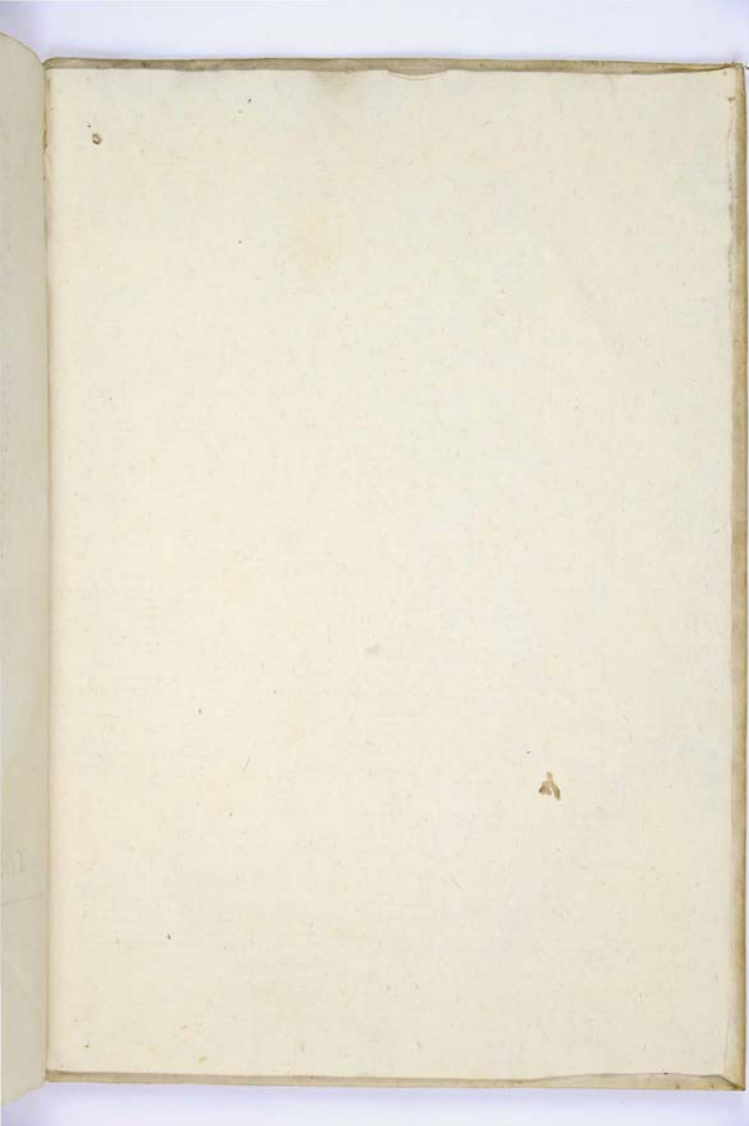
FINIS.

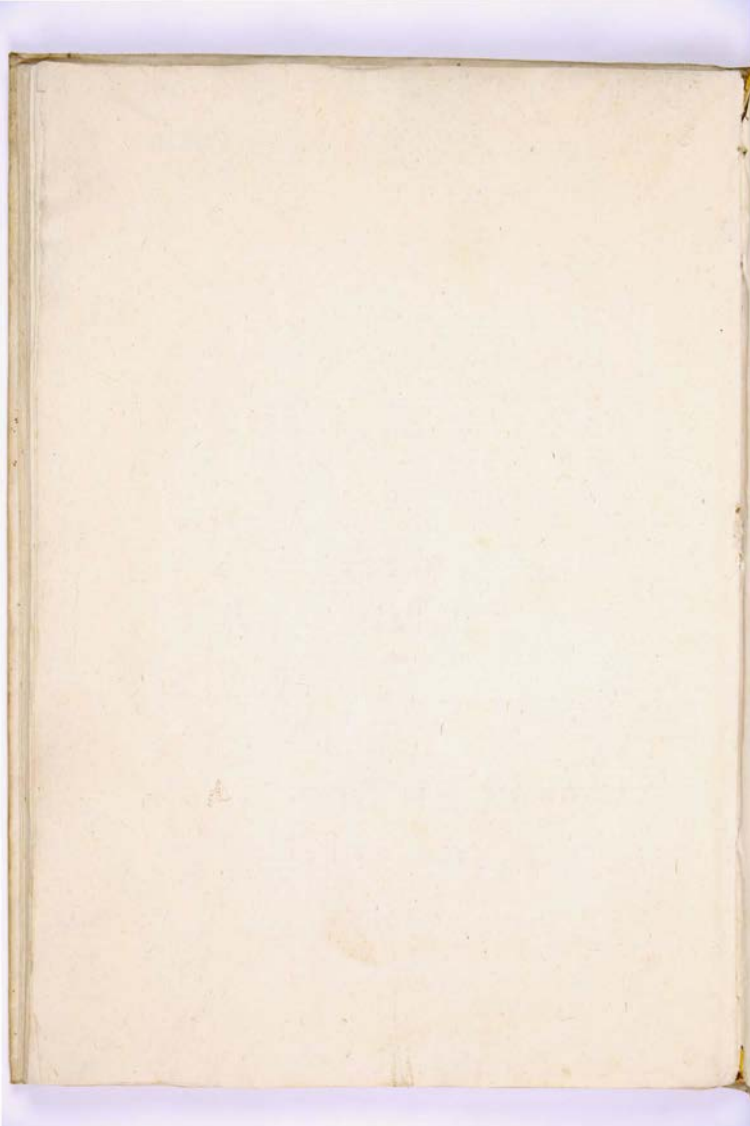

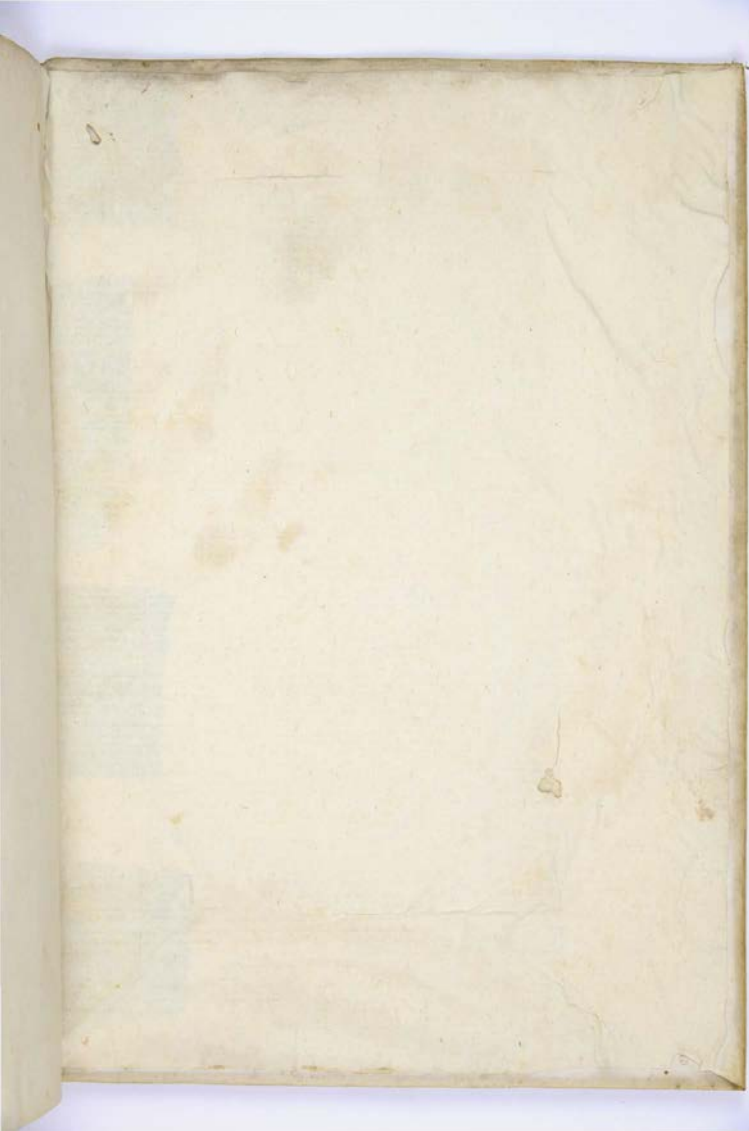
Tridenti, Apud Zanettum, Impr. Episc.

M. DC. XXXVII.

x/215

BIOTECNA
MUNICIPALE
TRENTO

T

I

b

61

112

TRIDENTINI PRÆSVLIS ET PRINCIPIS
Apologetica defensio.
SACRÆ CÆSARÆ MAIESTATIS
FERDINANDUS
IMPERIALI AVL
CONSILIO EXHIBIT

Qua expostulationes, per Tridentina
les propositæ, iure & rationibu
eliduntur & confutantur

*Facilioris lectionis gratia, & ad habenda
exempla impressa.*

TRIDENTINI

Ex Typographia Episcopali, Sal.

Consensu Superiorum. M DC XXXVI.

Antonij Edwardi Pachicella.

